

RAPORT O STANIE GMINY KRASICZYN W ROKU 2018

Ogólna charakterystyka obszaru gminy

Gmina Krasiczyn położona jest we wschodniej części województwa podkarpackiego. W latach 1975–1998 należała do województwa przemyskiego. Od dnia 1 stycznia 1999 roku, kiedy zaczęła obowiązywać reforma administracyjno-samorządowa wprowadzająca trzystopniowy podział administracyjny kraju, gmina Krasiczyn znajduje się w powiecie przemyskim.

Gmina Krasiczyn leżąca w centralnej części powiatu przemyskiego od północy graniczy z gminą Przemyśl, od południa z gminą Fredropol, od wschodu z miastem oraz gminą Przemyśl, a od zachodu z gminą Krzywczyna i Birczą.

Mapa 1. Położenie Gminy Krasiczyn na tle powiatu przemyskiego

Źródło: Opracowanie własne

Pod względem terytorialnym, gmina zajmuje 4 miejsce wśród 10 gmin w powiecie przemyskim, jej powierzchnia wynosi 124 km², co stanowi 10,24% obszaru powiatu. Użytki rolne zajmują powierzchnię 36,4 km², co stanowi 29,4% obszaru gminy. Grunty leśne stanowią 65,6% powierzchni gminy (81,3 km²) a grunty zabudowane i zurbanizowane 2,4% (3,0 km²). Nieużytki o powierzchni 0,1 km² zajmują 0,08% obszaru gminy.

Pod względem zaludnienia gmina Krasiczyn posiada 8 co do wielkości zasób ludności w powiecie. Według danych GUS na koniec 2017 roku teren gminy zamieszkiwało 5150 osób, w tym 2579 kobiet (50,2%) przy średniej gęstości zaludnienia wynoszącej 41 osób/km².

Gmina Krasiczyn jest gminą wiejską, w skład której wchodzi następujące sołectwa:

- Brylińce
- Chołowice
- Cisowa
- Dybawka
- Korytniki
- Krasice
- Krasiczyn
- Krzeczkowa
- Mielnów
- Olszany
- Prałkowce
- Rokszyce
- Śliwnica
- Tarnawce
- Zalesie

Mapa 2. Miejscowości na terenie Gminy Krasieczyn

Źródło: www.krasiczyn.pl

Siedziba gminy znajduje się w miejscowości Krasieczyn. Największym sołectwem w gminie pod względem terytorialnym jest Cisowa, kolejne to Brylińce i Korytniki. Łącznie te trzy sołectwa stanowią blisko 40% powierzchni gminy. Na terenie gminy nie ma ośrodków miejskich, w związku z tym centrum usługowo-handlowym dla obszaru jest miasto Przemyśl.

Środowisko naturalne

Gmina Krasieczyn leży w południowo-wschodniej Polsce, w dolinie środkowego Sanu, po prawej stronie tej rzeki na skraju Pogórza Przemyskiego. Jest to kraina łagodnych wzniesień o dość dużej lesistości, przecięta siecią rzek i potoków. Pogórze Przemyskie na północy i zachodzie sąsiaduje z Pogórzem Dynowskim, na południu z Górami Sanocko-Turczańskimi, zaś na południowym wschodzie z Pogórzem Płaskowyżu Sańsko-Dniestrzańskiego.

Teren, na którym leży gmina Krasieczyn, zbudowany jest z otworów fliszowych składających się z ławic piaskowców i łupków o różnym stopniu twardości i przepuszczalności. Skały są mało odporne na wietrzenie, skutkiem czego jest niewielka wysokość, brak ostrych konturów i łagodność stoków.

Klimat Pogórza ma charakter przejściowy między nizinny a górskim i jest stanowczo łagodniejszy niż w Beskidach. Średnioroczna temperatura wynosi 7°C, a w zimie -3°C. Średnia opadów dla północno – zachodniej części Pogórza utrzymuje się w granicach 700 - 750mm, w części południowej i wschodnie 750 - 800mm. Pokrywa śnieżna zalega około 80 dni. Okres wegetacji roślin wynosi 180 dni w roku, przeważają wiatry południowo – zachodnie i zachodnie. Średnie ciśnienie atmosferyczne w okolicach Przemyśla, zredukowane do poziomu morza, wynosi 1017 hPa. Omawiany obszar, podobnie jak całe terytorium Polski, znajduje się w zasięgu oddziaływania wyżu azorskiego na południowym zachodzie, niżu islandzkiego na północnym zachodzie oraz zimowego wyżu azjatyckiego na wschodzie i letniego niżu południowoazjatyckiego na południowym wschodzie. Rozmieszczenie wymienionych układów ciśnień wywołuje ruch mas powietrza, zwany cyrkulacją atmosferyczną, która w dużym stopniu kształtuje pogodę i klimat na omawianym terenie.

Byłe województwo przemyskie leży prawie w całości w dorzeczu Sanu, który jest ostatnim i najdłuższym karpackim dopływem Wisły. San – pod względem długości – jest szóstą rzeką Polski. Spośród wszystkich karpackich dopływów Wisły posiada największą zlewnię. Podobnie jak inne rzeki naszego kraju, San charakteryzuje się asymetrią dorzecza. Temperatura wód rzecznych wzrasta wraz z biegiem rzeki. Średnioroczna temperatura wód Sanu w Jarosławiu wynosi +9°C, a najniższą w styczniu +0,4°C. Podczas upalnych letnich dni temperatura wody może przekraczać +25°C.

Na terenie gminy Krasieczyn można spotkać gleby pogórzy i przedgórzy. Wartość gleb dla rolnictwa określa klasyfikacja użytkowa, czyli bonitacja. Na podstawie własności chemicznych, fizycznych i biologicznych gleby orne podzielono na 8 klas bonitacyjnych.

Dominującym elementem w krajobrazie Pogórza Przemyskiego są obszary leśne. Głównym składnikiem tych lasów jest buk, z domieszką jodły i świerka. W niższych partiach występuje grąd, tj. mieszanina grabu i dębu. Często spotyka się las bukowy z dużym udziałem grabu i świerka, stanowiący formę przejściową pomiędzy buczyną a grądem. W partiach najniższych wzdłuż strumieni i rzek występują olchy. Gatunkiem dominującym tutaj jest wierzba, topola i olcha szara, zwana tu olszyną karpacką. Tereny bezleśne zajmują łąki, pastwiska, ugory oraz pola uprawne. Na terenie Pogórza występuje bardzo dużo gatunków unikatowych oraz chronionych, a także unikatowe formy

Potencjał turystyczny

Gmina Krasieczyn ze względu na wiele wartości, zarówno historycznych jak i kulturowych i przyrodniczych jest terenem bardzo atrakcyjnym turystycznie. Malownicze położenie, posiadane walory turystyczne i krajobrazowe są również szansą dla rozwoju coraz bardziej popularnej agroturystyki.

Główną atrakcją gminy jest zabytkowy XVI – wieczny zamek klasy "0" zwany Perłą Renesansu, otoczony pięknym parkiem w stylu angielskim. Położony na trakcie Przemyśl - Sanok, w pobliżu przeprawy przez San, zamek w Krasieczynie należy do najpiękniejszych pomników polskiego renesansu. Jego budowę rozpoczął pod koniec XVI wieku Stanisław Krasicki – kasztelan przemyski. Marcin Krasicki, uznawany za jednego z najwybitniejszych wówczas mecenasów sztuki w Polsce, przekształcił surowy zamek obronny wzniesiony przez ojca we wspaniałą, wielkopańską rezydencję. O znaczeniu świetności zamku w przeszłości świadczy fakt, że gościli w nim królowie polscy: Zygmunt III Waza, Władysław IV, Jan Kazimierz i August II. Po bezpotomnej śmierci Krasickich zamek i dobra krasieczyńskie dziedziczyli kolejno: Modrzewscy, Wojakowscy, Tarłowie, Potoccy i Pinińscy. Od tych ostatnich w 1835 roku odkupił je książę Leon Sapieha. Sapiehowie, którzy byli w posiadaniu Krasieczyna do 1944 roku, przyczynili się znacznie do jego rozwoju. Przeprowadzili renowację Zamku, założyli tartak, browar i fabrykę maszyn rolniczych. Aktywnie działali na polu rozwoju życia gospodarczego i społecznego regionu. W 1996 roku Zespół Zamkowo – Parkowy w Krasieczynie przejęła Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Przeprowadzone przez ARP S.A. prace remontowo – budowlane i konserwatorskie doprowadziły do utworzenia w Zespole Zamkowo – Parkowym w Krasieczynie nowoczesnej bazy turystycznej, hotelowej i gastronomicznej.

Na terenie gminy można także oglądać zespół fortyfikacji obronnych z okresu I wojny światowej. W gminie Krasieczyn możemy zwiedzić trzy forty. W zalesionej części wzgórza w okolicach Kruhela Wielkiego znajdują się resztki fortu VIIb – „Lipnik” z 1908 r. W forcie założonym na planie półstałego nieregularnego szanca, zachowały się fosy z resztkami półkolistych baterii, trzy schrony i szczątki bramy. Z miejscowości Prałkowce drogą forteczną i lasem można dojść na szczyt, na którym znajduje się fort VII - „Prałkowce”, główny artyleryjski, jednowałowy, założony na planie detaszowanego bastionu. Zbudowany ok. roku 1880. Miał za zadanie nie dopuszczenie nieprzyjaciela do Przemyśla od strony zachodniej (czyli od Sanoka i Birczy). Kolejnym fortem na terenie gminy jest Fort VII ½, Tarnawce” zbudowany w 1880 r. na planie detaszowanego bastionu. Zachowały się resztki potężnej centralnej oraz kojec fosy.

Atutem gminy jest czyste powietrze, woda i niezdegradowana gleba oraz liczne ciekawostki historyczne i geologiczne z pięknymi miejscami widokowymi wzdłuż tras turystycznych.

Atrakcją dla wędkarzy i kajakarzy jest rzeka San, którą można organizować spływy np. z Dynowa przez Krasieczyn do Przemyśla (64km). Spływ rozpoczynamy w Dynowie, leżącym po lewej stronie Sanu, po 4 km mijamy miejscowość Bachórzec, gdzie można znaleźć odpowiednie miejsce na biwak. Mijając kolejne miejscowości, podziwiać możemy przełom doliny Sanu gdzie rzeka zatacza rozległe pętle, przeciska się wśród stromych zalesionych wzgórz, tworzy uroczy wąwóz. Uważać należy na mielizny. Pod koniec trasy przepływamy obok okazałej "Białej Skały", dalej napotykamy na jaz. Jest to znak, że dopływamy do celu. Po 64 km dopływamy do kempingu lub po minięciu mostu kolejowego do przystani kajakowej w Przemyśle.

Gospodarka energetyczna

Ze względu na rozproszony charakter zabudowy na terenie Gminy Krasiczyn nie istnieje zakład energetyki ciepłej dostarczający ciepło poprzez sieć ciepłowniczą. Potrzeby w tym zakresie realizowane są przez lokalne kotłownie i piece opalane w głównej mierze paliwem stałym oraz gazem.

Większość miejscowości gminy jest zgazyfikowana i posiada gazową sieć średnioprężną. Miejscowości nie posiadające sieci to Krasice, Mielnów, Chołowice, Cisowa i Zalesie (łącznie około 700 osób) oraz część miejscowości Korytniki (około 400 osób). Sieć gazowa, która jest zasilana ze stacji Przemysł – Krzemieniec była budowana na początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku.

Zabudowa miejscowości pozbawianych dostępu do sieci oraz nowe tereny, przewidywane w planach zagospodarowania, wymagać będą w przyszłości rozwinięcia sieci gazowej średniego ciśnienia. W ostatnich latach zauważa się systematyczny wzrost zapotrzebowania na gaz przeznaczony do celów grzewczych. Spowodowane jest to budową nowych kotłowni gazowych oraz modernizacją istniejących kotłowni węglowych (przekwalifikowanie ich na paliwo gazowe).

Przez teren gminy na długości 13,5 km przebiega tranzytem linia napowietrzna WN 110kV, z czego 1,5km położone jest nad terenami osiedleńczymi w Dybawce i Olszanach a pozostały odcinek w terenach zalesionych. Linie napowietrzne SN 15kV zasilające na przeważającym terenie gminy system stacji transformatorowych SN/NN są zasilane od strony miasta Przemysł. W miejscowościach Cisowa, Krzeczkowa, Mielnów, Chołowice, Olszany, Rokszycy, Brylińce i Zalesie linie napowietrzne SN są zasilane od strony miejscowości Bircza. Sieć linii SN 15kV w zdecydowanej większości jest wystarczająca dla zasilania terenów zabudowanych, jednak szczególnie w miejscowościach Dybawka, Tarnawce, Zalesie i Olszany wymaga przebudowy i rozbudowy pod kątem nowych terenów osiedleńczych.

Na terenie gminy Krasiczyn brak jest farm wiatrowych.

Demografia

Potencjał demograficzny gminy Krasiczyn według danych GUS na koniec 2018 roku to 5150 osób, w tym 2 585 kobiet (50,2% mieszkańców) i 2 565 mężczyzn (49,8% mieszkańców), co stanowi 6,9% ludności powiatu przemyskiego. Gmina Krasiczyn jest gminą, w której liczba mieszkańców w ostatnich latach utrzymuje się na podobnym, porównywalnym poziomie w 2013 roku gmina liczyła 5122 mieszkańców, w tym 2565 kobiet oraz 2557 mężczyzn. Średnia gęstość zaludnienia na terenie gminy wynosi 41osób/km².

Poniższa tabela przedstawia stan ludności gminy Krasiczyn na tle pozostałych gmin wiejskich powiatu przemyskiego. Powierzchnia powiatu oraz poszczególnych gmin w ostatnich latach nie uległa zmianie.

Tabela 1. Ludność, średnia gęstość zaludnienia oraz powierzchnia gmin powiatu przemyskiego

Jednostka terytorialna	Ludność									Powierzchnia w km²
	2013			2015			2017			
	ogółem	w tym kobiety	osób/ km²	ogółem	w tym kobiety	osób/ km²	ogółem	w tym kobiety	osób/ km²	
Gmina Bircza	6 746	3 288	27	6 715	3 273	26	6 656	3 255	26	254
Gmina Dubiecko	9 432	4 759	61	9 348	4 718	61	9 277	4 699	60	154
Gmina Fredropol	5 554	2 752	35	5 546	2 768	35	5 565	2 754	35	160
Gmina Krasiczyn	5 122	2565	41	5 146	2 577	41	5 135	2 579	41	124
Gmina Krzywczka	4 897	2 379	52	4 882	2 361	51	4 924	2 357	52	95
Gmina Medyka	6 459	3 227	107	6 539	3 267	108	6 554	3 279	108	61
Gmina Orły	8 846	4 432	126	8 860	4 422	126	8 879	4 433	126	70
Gmina Przemyśl	10 176	5 096	94	10 417	5 196	96	10 571	5 276	97	108
Gmina Stubno	4 020	2 027	45	3 942	1 975	44	3 915	1 969	44	89
Gmina Żurawica	12 973	6 485	135	12 920	6 473	135	12 964	6 514	135	96
Razem powiat przemyski	74 225	37 010	61	74 315	37 030	61	74 440	37 115	61	1 211

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Gmina Krasiczyn zajmuje 4 miejsce spośród dziesięciu gmin powiatu przemyskiego pod względem terytorialnym oraz 8 pod względem liczby ludności.

Liczbę mieszkańców i średnią gęstość zaludnienia poszczególnych miejscowości gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Ludność, średnia gęstość zaludnienia oraz powierzchnia miejscowości gminy Krasiczyn (stan na dzień 31.12.2017 rok).

L.p.	Miejscowość	Liczba mieszkańców	Gęstość zaludnienia [os/km ²]	Powierzchnia [km ²]
1.	Brylińce	144	8,8	16,43
2.	Chołowice	63	11,6	5,44
3.	Cisowa	98	5,1	19,38
4.	Dybawka	495	88,4**	----- *
5.	Korytniki	638	45,6	14,00

6.	Krasice	98	19,5	5,02
7.	Krasiczyn	615	84,9	7,24
8.	Krzczkowa	90	6,6	13,74
9.	Mielnów	91	24,5	3,72
10.	Olszany	450	45,8	9,82
11.	Prałkowce	919	170,5	5,39
12.	Roksyce	209	30,6	6,84
13.	Śliwnica	375	142,0	2,64
14.	Tarnawce	537	88,4**	11,68
15.	Zalesie	246	74,8	3,29

*) Sołectwo Dybawka należy do obrębu geodezyjnego Tarnawce i nie ma wydzielonej powierzchni gruntów

**) Gęstość zaludnienia obliczona łącznie dla powierzchni obrębu Tarnawce uwzględnia mieszkańców miejscowości Dybawka i Tarnawce

Źródło: Urząd Gminy w Krasiczynie

Najwięcej osób w gminie zamieszkuje w miejscowości Prałkowce (17,9%), Korytniki (12,4%) oraz Krasiczyn (12,0%).

Na terenie gminy Krasiczyn wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców wyniósł w 2017 roku - 0,78 (w 2015 roku wyniósł 0,39, w 2013 roku 1,58) a saldo migracji wewnętrznych 20 (w 2015 roku wynosiło 23, w 2013 roku 42).

Średni wiek mieszkańców gminy to 39,4 lat, średnia dla kobiet wynosi 40,8 a dla mężczyzn średni wiek to 38,0.

Wśród mieszkańców gminy Krasiczyn najliczniej reprezentowaną grupą wiekową są osoby młode w wieku 0–19 lat, których liczba na koniec 2017 roku wyniosła 1081 osób, co stanowiło 21,05% ogółu ludności gminy oraz 807 osób w wieku 30 – 39 lat, które stanowiły 15,72% ogółu mieszkańców.

Tabela 3. Struktura wiekowa mieszkańców gminy Krasiczyn (2017 rok)

Przedziały wiekowe	Ogółem	
	ilość mieszkańców	% ogółu mieszkańców
0– 19	1 081	21,05
20–24	389	7,58
25–29	363	7,07
30–39	807	15,72
40–49	774	15,07
50–59	679	13,22
60–64	323	6,29
65 i więcej	719	14,00
Razem	5 135	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Rynek pracy

Analizując ekonomiczną strukturę wiekową mieszkańców gminy Krasiczyn, można zauważyć spadek na koniec 2017 roku w odniesieniu do 2013 roku liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym – grupa mieszkańców w wieku do lat 17 zmniejszyła się o 107 osób. Najliczniejszą grupę stanowią mieszkańcy w wieku produkcyjnym (64,1% populacji), których ilość zmniejszyła się w ciągu czterech lat o 23 osoby. Struktura wiekowa mieszkańców gminy odzwierciedla ogólną sytuację występującą na terenie powiatu przemyskiego – pomimo zwiększającej się ilości mieszkańców i występującego w kilku gminach wzrostu przyrostu naturalnego, postępuje spadek ilości osób w wieku przedprodukcyjnymi wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym. Utrzymanie się obecnej tendencji tak na terenie gminy jak i powiatu niekorzystnie rokuje na przyszłość i w perspektywie kilkunastu lat będzie skutkować szybszym starzeniem się społeczeństwa.

Tabela 4. Struktura ludności gminy Krasiczyn wg ekonomicznych grup wiekowych

Grupa ludności	w wieku przedprodukcyjnym			w wieku produkcyjnym			w wieku poprodukcyjnym		
rok	2013	2015	2017	2013	2015	2017	2013	2015	2017
ilość osób	1 074	1 018	967	3 312	3 340	3 289	736	788	879
udział % w ludności ogółem	21,0	19,8	18,8	64,6	64,9	64,1	14,4	15,3	17,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Analizując dane dotyczące liczby osób pracujących z terenu gminy Krasieczyn można zauważyć, iż od roku 2013 liczba osób zatrudnionych się zmniejsza i spadek dotyczy zarówno kobiet jak i mężczyzn.

Tabela 5. Pracujący na terenie gminy Krasieczyn w latach 2012 – 2016

Lata	Ogółem	w tym kobiety	w tym mężczyźni
2012	291	184	107
2013	329	206	123
2014	317	200	117
2015	297	175	122
2016	261	170	91

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Bardzo duży wpływ na sytuację społeczną na terenie gminy Krasieczyn ma zjawisko bezrobocia. Przeprowadzona po 1989 roku restrukturyzacja gospodarki przejawiająca się likwidacją dużej liczby zakładów pracy w powiecie przemyskim w których zatrudniona była część mieszkańców gminy, skutkowało pojawieniem się długotrwałego i strukturalnego bezrobocia. W konsekwencji nastąpił wzrost ubóstwa prowadzący często do powstawania negatywnych zjawisk, takich jak np. wykluczenie społeczne.

Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na koniec 2017 roku według danych GUS był na terenie gminy wyższy od średniej dla powiatu przemyskiego i wyniósł 9,7%, notując spadek w porównaniu z 2013 rokiem o 4,9%.

Tabela 6. Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Krasieczyn w liczbie ludności na tle powiatu przemyskiego.

Jednostka terytorialna	Ogółem		
	2013	2015	2017
Gmina Krasieczyn	14,6%	11,4%	9,7%
Powiat przemyski	13,4%	10,5%	8,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Przedsiębiorczość

Gmina Krasieczyn jest obszarem przyjaznym dla przedsiębiorców – w ostatnich latach obserwuje się pozytywne zjawisko rozwoju przedsiębiorczości, a co za tym idzie wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na jej terenie na koniec 2017 roku działało 394 podmioty gospodarki narodowej, co klasuje ją na szóstym miejscu w powiecie przemyskim.

Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane na terenie gmin powiatu przemyskiego

Jednostka terytorialna	Ogółem			Sektor publiczny			Sektor prywatny		
	2013	2015	2017	2013	2015	2017	2013	2015	2017
Gmina Bircza	364	388	398	17	17	17	347	369	380
Gmina Dubiecko	408	439	479	27	25	27	381	412	449
Gmina Fredropol	234	241	225	19	17	13	215	223	212
Gmina Krasieczyn	366	371	394	9	9	8	357	362	385
Gmina Krzywczyna	247	269	280	10	11	8	237	258	271
Gmina Medyka	311	331	363	14	14	14	297	307	343
Gmina Orły	469	482	492	19	19	15	450	461	473
Gmina Przemyśl	741	783	808	25	25	19	716	755	787
Gmina Stubno	188	201	198	11	12	8	177	189	190
Gmina Żurawica	629	619	662	27	26	20	602	592	642
Razem powiat przemyski	3 957	4 214	4 299	178	175	149	3 779	3 928	4 132

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy dotyczy sektora prywatnego, w którym ilość podmiotów w latach 2013 – 2017 wzrosła o 28 i wyniosła na koniec 2017 roku 385 z czego 319 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (304 w 2013 roku).

Na terenie gminy Krasieczyn według danych GUS na koniec 2017 roku działało 387 mikro przedsiębiorstw zatrudniających do 9 osób oraz 7 małych przedsiębiorstw.

W okresie ostatnich czterech lat w gminie Krasieczyn zwiększyła się ilość podmiotów gospodarki narodowej przypadająca na 10 tysięcy mieszkańców oraz wskaźnik ilości nowo zarejestrowanych jednostek w rejestrze REGON na 10 tysięcy ludności.

Tabela 8. Wskaźniki dla obszaru gminy Krasieczyn za lata 2013, 2015 i 2017

Wskaźnik	2013	2015	2017
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	715	721	767
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	87	43	95
Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	63	51	54
Podmioty wpisane do rejestru na 1 tys. ludności	71	72	77

Podmioty na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	110,5	111,1	119,8
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 tys. ludności	59	58	62
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	9,2	9,0	9,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Rolnictwo

W granicach administracyjnych Gminy Krasieczyn, wg danych z Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 roku, znajdowało się 749 gospodarstw rolnych zajmujących powierzchnię 2 965 ha.

Ponad 87% ogólnej liczby gospodarstw posiada powierzchnię do 5 ha, natomiast tylko 495 gospodarstw (3,7% ogółu) to gospodarstwa o powierzchni przekraczającej 10 ha. Średnia wielkość gospodarstwa wynosi około 3,9 ha.

Powyższe dane pokazują, że struktura agrarna gospodarstw na terenie gminy Krasieczyn charakteryzuje się znacznym rozdrobnieniem, które może stanowić jednak pewien atut dla rozwoju produkcji ponad standardowej, ekologicznej, opartej na tradycyjnych rozwiązaniach.

Infrastruktura wodno-ściekowa województwa podkarpackiego

Województwo podkarpackie położone jest na obszarze dorzecza górnej Wisły. Sieć rzeczna w województwie jest stosunkowo dobrze rozwinięta, a głównymi rzekami o największych zlewniach są: Wisła oraz rzeki, które do niej wpadają: San (z dopływami: Solinka, Hoczewka, Osława, Stupnica, Wiar, Wisznia, Szkło, Lubaczówka, Wisłok, Złota, Trzebośnica, Tanew), Wisłoka (z dopływami: Ropa, Jasiołka, Grabinka, Wielopolka), Breń i Łęg.

Zasoby wód powierzchniowych są stosunkowo duże, ale z uwagi na znaczne wahania przepływów w ciągu roku, możliwości ich wykorzystania są ograniczone. Szacuje się, że w przeciętnym roku rzeki wypływające (bez Wisły) prowadzą 5,1 mld m³ wody. Skrajne położenie Wisły (prowadzącej 6,8 mld m³ wody rocznie) oraz jakość wody powodują, że możliwości wykorzystania jej zasobów ograniczają się do niewielkiej powierzchni w północno – zachodniej części województwa.

Zasoby wód podziemnych województwa są ograniczone, a jednocześnie rozmieszczone nierównomiernie, co jest ściśle związane z budową geologiczną. Przeważają obszary o wodonośności do 10,00 m³/h, deficytowe lub częściowo deficytowe usytuowane na terenie Karpat (stanowią ponad 90% ich obszaru) oraz na części terenu Zapadliska Przedkarpackiego (stanowią około 40% powierzchni). Znaczne zasoby (ok.80%) występują w północnej części województwa. Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych możliwe do wykorzystania do celów gospodarczych szacuje się na 503,1 hm³, co stanowi ok. 3 % zasobów kraju (wg PIG 2007).

Zasoby wód powierzchniowych województwa są w niewielkim stopniu zagospodarowane. Spośród większych zbiorników retencyjnych należy wymienić:

• na rzece San:	„Solina”	– pojemność	473,00 mln m ³
	„Myczkowce”	– pojemność	10,00 mln m ³
• na rzece Wisłok:	„Besko”	– pojemność	16,00 mln m ³
• na rzece Łęg:	„Wilcza Wola”	– pojemność	4,20 mln m ³
• na rzece Złota:	„Ożanna”	–pojemność	0,25 mln m ³

Ponadto na obszarze województwa istnieje kilkadziesiąt małych zbiorników wodnych, o łącznej pojemności blisko 6 mln m³.

Źródłem zaopatrzenia w wodę do celów komunalnych i przemysłowych na obszarze województwa podkarpackiego są wody powierzchniowe z dorzecza Wisły i zlewni jej dopływów Sanu, Wisłoka, Wisłoki oraz wody podziemne.

W zakresie zaopatrzenia w wodę sytuacja jest zróżnicowana. Większe zasoby wód podziemnych znajdują się w północnej części województwa, natomiast znaczne niedobory występują w części południowej. Wody powierzchniowe natomiast charakteryzują się nierównomiernymi przepływami i są bardziej zanieczyszczone w części południowej. Zaopatrzenie w wodę odbywa się różnymi sposobami:

- z ujęć wód powierzchniowych,
- z ujęć wód w głębszych; na nich bazują wodociągi wiejskie, często wodociągi grupowe obejmujące systemem zaopatrzenia w wodę kilka gmin,
- ze studni kopanych lub wyżej położonych samo wypływowych źródeł wodnych, z których transport wody odbywa się pojedynczymi odcinkami sieci wodociągowej do kilku lub kilkunastu gospodarstw, a wydajność cechuje się sezonową zmiennością.

Głównymi źródłami zanieczyszczenia wód powierzchniowych na Terenie województwa podkarpackiego są nie oczyszczone ścieki komunalne i przemysłowe, a także spływy powierzchniowe związane z działalnością rolniczą i przemysłową. W ostatnich latach zaobserwować można zmniejszenie emisji ścieków w aglomeracjach miejskich, co wiąże się z wprowadzeniem wyższych opłat za korzystanie z wody. Natomiast na obszarach wiejskich nastąpił wzrost ilości oczyszczanych ścieków spowodowany rozbudową sieci kanalizacyjnej.

Województwo podkarpackie dysponowało w 2016r. kanalizacyjną siecią rozdzielczą o długości 16 472,3 km. Gęstość sieci kanalizacyjnej na terenie Podkarpacia wyniosła 92,0 km na 100 km² i było do niej podłączonych 279 898 budynków.

Na koniec 2016 roku długość czynnej sieci wodociągowej na terenie województwa podkarpackiego wynosiła 15 000 km – jej długość wzrosła w przeciągu minionych 4 lat o ponad 1 250 km.

Projekty dotyczące gospodarki wodno-ściekowej realizowane są głównie przy wsparciu różnego rodzaju funduszy zagranicznych. Wiele z nich ujętych jest w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych, utworzonym w celu spełnienia zobowiązań wynikających z przyjęcia Polski do Unii Europejskiej. Obecnie w fazie projektu lub realizacji znajduje się wiele inwestycji dotyczących

budowy sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków, zaopatrzenia ludności w wodę do picia oraz na potrzeby rekreacyjne i gospodarcze.

Szczegółowe dane dot. Gospodarki wodno-ściekowej na terenie województwa podkarpackiego przedstawia poniższa tabela (brak danych za rok 2017).

Tabela 9. Gospodarka wodno-ściekowa na terenie województwa podkarpackiego

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2012	2014	2016
Wodociągi				
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	13 747,7	14 409,2	15 000,2
długość czynnej sieci rozdzielczej stanowiącej własność gminy	km	8 680,7	8 518,4	8 116,8
długość czynnej sieci rozdzielczej stanowiącej własność gminy, eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej	km	7 231,0	6 483,9	6 014,9
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	304 879	320 950	333 755
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	47 746,4	47 571,1	49 739,0
ludność korzystająca z sieci wodociągowej w miastach	osoba	808 958	828 144	826 148
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	1 621 725	1 708 317	1 720 749

Kanalizacja				
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	14 482,4	15 679,2	16 472,3
długość czynnej sieci kanalizacyjnej stanowiącej własność gminy	km	8 316,1	8 574,6	8 208,5
długość czynnej sieci kanalizacyjnej stanowiącej własność gminy eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej	km	6 954,6	6 612,6	6 133,0
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	239 568	263 858	279 898
ścieki odprowadzone	dam ³	56 718,0	57 833,6	59 763,5
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach	osoba	755 467	783 417	783 612
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	1 309 934	1 463 112	1 482 875
Sieć rozdzielcza na 100 km²				
sieć wodociągowa	km	77,0	80,7	84,0
sieć kanalizacyjna	km	81,2	87,9	92,0

Zużycie wody w gospodarstwach domowych				
na 1 mieszkańca	m ³	22,4	22,3	23,4
na 1korzystającego/ odbiorcę	m ³	29,4	27,8	28,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Infrastruktura wodno-ściekowa powiatu przemyskiego

Powiat przemyski na koniec 2016 roku dysponował wodociągową siecią rozdzielczą o długości 515,7 km oraz kanalizacyjną – 723,7 km, które stanowiły odpowiednio około 3,4% i 4,4% ogółu sieci w województwie podkarpackim. Gęstość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie powiatu przemyskiego wynosiła odpowiednio 43,0 km i 60,0 km na 100km².

Do sieci połączonych jest ogółem odpowiednio 10 611 i 11 069 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Stanowi to odpowiednio około 3,3% i 4,0% połączeń w województwie.

Według danych GUS na koniec 2016r. z sieci wodociągowej na terenie powiatu przemyskiego korzystało 43 822 mieszkańców, natomiast z sieci kanalizacyjnej 46437mieszkańców. Było to odpowiednio około 2,5% oraz 3,1% w odniesieniu do ogólnej liczby mieszkańców województwa podkarpackiego podłączonych odpowiednio do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Podstawowe dane dot. Gospodarki wodno-ściekowej na terenie powiatu przemyskiego przedstawia poniższa tabela (brak danych za rok 2017).

Tabela 10. Gospodarka wodno-ściekowa na terenie powiatu przemyskiego

Jednostka terytorialna	Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]						Przylączy prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]					
	wodociągowa			kanalizacyjna			wodociągowe			kanalizacyjne		
	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016
Gmina Bircza	12,0	12,0	12,0	34,0	45,1	45,1	172	188	210	339	475	484
Gmina Dubiecko	5,6	27,6	27,8	57,1	58,6	58,6	95	497	529	953	958	965
Gmina Fredropol	10,2	10,2	10,2	49,2	53,4	61,3	44	44	98	477	499	614
Gmina Krasieczyn	51,5	51,7	51,8	66,5	67,3	67,3	906	926	957	972	996	1020
Gmina Krzywczka	3,1	3,1	4,1	24,1	34,0	34,0	99	99	99	353	423	429
Gmina Medyka	68,7	68,7	68,7	87,2	88,3	88,3	1303	1353	1373	1281	1333	1353
Gmina Orły	99,8	102,0	102,7	127,4	149,7	150,8	1829	1879	1927	1567	1807	1851

Gmina Przemysł	62,1	63,1	64,2	43,2	43,9	52,3	1246	1410	1460	1035	1093	1253
Gmina Stubno	57,8	57,5	57,5	51,4	51,2	55,7	824	825	854	593	595	703
Gmina Żurawica	116,2	116,3	116,7	95,9	96,4	110,3	2974	3028	3104	2249	2301	2397
Razem powiat przemyski	487,0	512,2	515,7	636,0	687,9	723,7	9492	10249	10611	9819	10480	11069

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Dysproporcja pomiędzy długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie powiatu przemyskiego jest stosunkowo nieduża. Dzięki inwestycjom poczynionym w ostatnich latach na terenie gmin powiatu przemyskiego pokrycie infrastrukturą wodociagową i kanalizacyjną uległo znacznej poprawie. Najlepsza sytuacja w tym względzie jest w gminach bezpośrednio sąsiadujących z miastem Przemyślem, co w pewnym stopniu umożliwia podłączanie własnych sieci magistralnych do infrastruktury miejskiej.

Pomimo znacznej poprawy w ostatnich latach sieć wodociągowa i kanalizacji sanitarnej posiada nadal braki inwestycyjne. Władze samorządowe gmin powiatu przemyskiego podejmują ciągłe działania służące rozbudowie i modernizacji istniejących urządzeń sieciowych.

Sieć kanalizacyjna w Gminie Krasiczyn

Działalność związaną z gospodarką ściekową na terenie gminy prowadzi Urząd Gminy w Krasiczynie. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2016 roku na terenie gminy z sieci kanalizacyjnej korzystało 79,6% mieszkańców

Tabela 11. Wybrane dane dotyczące instalacji kanalizacyjnej w gminie Krasiczyn

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2012	2014	2016
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	66,5	67,3	67,3
- w tym będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	60,0	60,2	60,2
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	972	996	1 020
Odprowadzone ścieki	dam ³	107	109,0	115,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Według danych Urzędu Gminy w Krasiczynie, poziom skanalizowania gminy na koniec 2017 roku wynosił 70%. Z sieci kanalizacyjnej za pośrednictwem 753 przyłączy korzystało 3 810 mieszkańców, natomiast użytkownikami 13 przyłączy były firmy, punkty handlowo – usługowe oraz inne instytucje. W 2017 roku odebrano od mieszkańców 120 000 m³ ścieków.

Tabela 12. Długość sieci kanalizacyjnej, ilość użytkowników oraz przyłączy w poszczególnych miejscowościach (2017 rok)

L.p.	Miejscowość	Długość sieci kanalizacyjnej [km]	Ilość użytkowników	Ilość przyłączy do użytkowników	Ilość innych przyłączy (firmy, instytucje)
1.	Brylińce	-	-	-	-
2.	Chołowice	-	-	-	-
3.	Cisowa	-	-	-	-
4.	Dybawka	12	450	93	1
5.	Korytniki	8	630	82	4
6.	Krasice	-	-	-	-
7.	Krasiczyn	11	600	153	6
8.	Krzeczkowa	-	-	-	-
9.	Mielnów	-	-	-	-
10.	Olszany	6	460	80	2
11.	Prałkowce	9	800	150	2
12.	Rokszyc	-	-	-	-
13.	Śliwnica	5	360	90	-
14.	Tarnawce	12	510	105	-
15.	Zalesie	-	-	-	-

Źródło: Urząd Gminy w Krasiczynie

Na terenie gminy Krasiczyn są trzy komunalne oczyszczalnie ścieków znajdujące się w Krasiczynie, Tarnawcach i Korytnikach.

Oczyszczalnia ścieków w Krasiczynie została przekazana do eksploatacji w 1995 roku. Obsługuje miejscowość Krasiczyn (część) i Dybawka. Wielkość oczyszczalni wyrażona wielkością RLM wynosi 800 a wydajność wynosi 200m³.

Oczyszczalnia ścieków w Tarnawcach, która obsługuje sieć kanalizacyjną znajdującą się w tej miejscowości, funkcjonuje od 2006 roku. Wielkość oczyszczalni wyrażona wielkością RLM wynosi 245 a wydajność 42m³. Oczyszczalnia została zaprojektowana i wykonana w sposób dopuszczający jej rozbudowę. Obecnie Urząd Gminy realizuje projekt inwestycyjny obejmujący swoim zakresem jej modernizację i powiększenie przepustowości, co pozwoli znacząco wpłynąć na jakość środowiska naturalnego. Po zakończeniu inwestycji wydajność oczyszczalni wzrośnie do 245 m³/h.

Oczyszczalnia ścieków w Korytnikach została przekazana do eksploatacji w 1981 roku. Obsługuje miejscowość Krasiczyn (część), Śliwnicę, Olszany oraz Korytniki. Wielkość oczyszczalni wyrażona wielkością RLM wynosi 1 800 a wydajność wynosi 250m³.

Sieć kanalizacyjna znajdującą się w miejscowości Prałkowce podłączona jest do sieci miasta Przemyśl. Ze względu na koncentrację zaludnienia oraz sposób i możliwości zbioru i przekazywania do końcowego punktu zrzutu ścieków komunalnych, cały teren gminy Krasiczyn leży w aglomeracji Przemyśl, obejmującej obszar miasta Przemyśl, gminy Przemyśl oraz gminy Krasiczyn.

Tabela 13. Dane dla aglomeracji, w której gminą wiodącą jest Przemyśl

Wyszczególnienie	Dane
RLM aglomeracji zgodnie z aktem prawa miejscowego	72995
RLM rzeczywista	75474
Liczba rzeczywistych mieszkańców w aglomeracji	72064
Liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego	63095
Liczba mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych	8 777
Liczba mieszkańców korzystających z systemów indywidualnych	192
Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	40
Długość sieci kanalizacyjnej ogółem (sanitarnej i ogólnospławnej) w aglomeracji [km]	265,20
% RLM korzystających z systemu kanalizacyjnego w 2016 roku	88

Źródło: Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2017

Plany inwestycyjne gminy przewidują rozbudowę istniejących oczyszczalni w miarę rozbudowy sieci kanalizacyjnej i przyłączania się pozostałych gospodarstw domowych, co obecnie ma miejsce w miejscowości Tarnawce (trwa rozbudowa oczyszczalni ścieków celem powiększenia jej przepustowości). Przyłączanie w przyszłości do oczyszczalni ścieków poprzez istniejącą i planowaną do zrealizowania sieć kanalizacyjną kolejnych budynków i miejscowości pozwoli uporządkować gospodarkę wodno-ściekową gminy i ograniczy niekontrolowany zrzut ścieków na łąki oraz do rowów melioracyjnych i cieków wodnych. Rozbudowa istniejących i budowa nowych systemów kanalizacyjnych uwzględni nowe tereny osiedleńcze we wszystkich miejscowościach gminy.

Sieć wodociągowa w Gminie Krasiczyn

Gmina Krasiczyn zaopatrywana jest w wodę za pomocą sieci komunalnej. Dostarczaniem wody do gospodarstw na terenie gminy zajmuje się Urząd Gminy w Krasiczynie. Gmina korzysta z 2 ujęć wody, na które posiada następujące pozwolenia wodno prawne: Olszany –ROŚ.II.6223.62.04 z dnia 17.02.2004 ważne do dnia 31.12.2019 r., Olszany – ROŚ.II.6341.38.2017 z dnia 25.05.2017 ważne do dnia 31.05.2037 r. dotyczy wniosku do RPO), Mielnów – OŚ.II.6341.52.2012 z dnia 21.09.2012 ważne do 30.09.2032r. Sieć wodociągowa w miejscowości Prałkowce jest zasilana w wodę z miasta Przemyśl.

Próbki wody poddawane są regularnym badaniom laboratoryjnym. Posiadane przez Urząd Gminy sprawozdania z badań wody przeznaczonej do spożycia potwierdzają zgodność jakości wody z wymaganiami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Według danych Urzędu Gminy w Krasiczynie w 2017 roku uzdatniono bakteriologicznie i dostarczono do sieci 4 200m³ wody z ujęć w miejscowościach Olszany i Mielnów, natomiast dla pozostałych miejscowości zakupiono od Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. w Przemyślu 94 532m³ wody.

Instalacja wodociągowa wykonana jest z rur PE, jeden betonowy zbiornik wyrównawczy został wybudowany w 2002 roku. Problemem w trakcie bieżącej eksploatacji sieci są rozszczelnienia wynikające z dużego zróżnicowania terenu, różnicy ciśnień oraz mechanicznego zużycia pomp.

Wydajność lokalnych źródeł zaopatrzenia w wodę nie zapewnia bez awaryjnej i ciągłej dostawy wody dla wszystkich odbiorców korzystających z sieci wodociągowej na terenach zabudowanych gminy. Konieczny jest stały rozwój sieci wodociągowej, utrzymanie jej wydajności poprzez realizację dodatkowych odwiertów i zastosowanie nowoczesnych pomp, a także dostosowanie jej do stopnia zainwestowania na terenach projektowanych do zabudowy.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2016 roku (brak danych z 2017 roku) na terenie gminy z sieci wodociągowej korzystało 73,8% mieszkańców. W ciągu doby ilość dostarczanej wody do wodociągu wynosiła 0,3dam³, sprzedanej 0,3dam³. Średnie zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca wzrosło z 16,0m³ w 2012 roku do 17,8m³ w 2016 roku.

Tabela 14. Długość sieci wodociągowej, ilość użytkowników oraz przyłączy w poszczególnych miejscowościach (2017 rok)

L.p.	Miejscowość	Długość sieci kanalizacyjnej [km]	Ilość użytkowników	Ilość przyłączy do użytkowników	Ilość innych przyłączy (firmy, instytucje)
1.	Brylińce	-	-	-	-
2.	Chołowice	-	-	-	-
3.	Cisowa	0,5	40	5	-
4.	Dybawka	7	420	119	-
5.	Korytniki	5	440	15	4
6.	Krasice	-	-	-	-
7.	Krasiczyn	5	650	140	-
8.	Krzeczkowa	-	-	-	-
9.	Mielnów	3,5	80	15	1
10.	Olszany	1	190	6	1
11.	Prałkowce	11	800	160	3
12.	Rokszycy	-	-	-	-
13.	Śliwnica	3	360	90	-
14.	Tarnawce	9	520	130	1
15.	Zalesie	-	-	-	-

Źródło: Urząd Gminy w Krasiczynie

Występujące zagrożenia środowiska

Gmina Krasiczyn położona jest we wschodniej części województwa podkarpackiego, nieopodal Przemyśla. Stan środowiska naturalnego w gminie można określić jako dość dobry. W większości leży po prawej stronie rzeki San. Obejmuje obszar 12 478 ha, w tym ok. 7 000 ha stanowią lasy i zakrzaczenia (czyli ok. 70% powierzchni gminy). Pozostałą część stanowią użytki rolne.

Gmina posiada i wykorzystuje sprzyjające warunki do produkcji zdrowej żywności. Pomimo tego, że użytki rolne stanowią tylko 1/3 powierzchni gminy, istnieje ryzyko zanieczyszczenia środowiska w wyniku nadmiernego korzystania ze środków ochrony roślin, środków owadobójczych czy

nawozów sztucznych. Lasy, łąki i tereny zielone stwarzają niebezpieczeństwo powstawania nielegalnych wysypisk śmieci i mogą zachęcać do nielegalnego wywożenia nieczystości.

Pod względem geograficznym gmina położona jest na pograniczu Doliny Sanu i wschodniej części Pogórza Rzeszowskiego. Przez teren gminy przepływa rzeka San oraz potok Olszanka. Cieki wodne przepływające przez gminę są uważane za jej walor przyrodniczy. Ponadto, ze względu na to, że na rzece San znajduje się powierzchniowe ujęcie wody, ochrona wód jest jednym z priorytetów gminy.

Dotychczasowe działania proekologiczne oraz ograniczenia nawożenia, stosowanie środków ochrony roślin i porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej wpływają na systematyczną poprawę stanu czystości wód. Następuje stopniowa poprawa jakości wód powierzchniowych, głównie potoku Olszanka. Zmniejszeniu ulegają także stężenia zanieczyszczeń fizykochemicznych typu biogenego i organicznego. Niestety istnieje zagrożenie zahamowania tego pozytywnego trendu, w sytuacji niepodejmowania dalszych inwestycji z zakresu ochrony środowiska.

Ponieważ obecna sieć kanalizacyjna nie obejmuje swoim zasięgiem całej gminy, część gospodarstw i domów mieszkalnych korzysta z tzw. Szamb przydomowych. Zdarzający się brak ich szczelności, rzadkość wywożenia (przelewanie się szamb) powoduje przedostanie się szkodliwych związków do gruntów, wód podpowierzchniowych i powierzchniowych, w tym do rzek. Zagrożenie to jest szczególnie istotne, ponieważ część mieszkańców korzysta z ujęcia wody na rzece San.

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza są na terenie gminy procesy spalania paliw stosowanych w gospodarce ciepłej oraz transport samochodowy. Do najbardziej uciążliwych źródeł hałasu w gminie należy droga krajowa nr 28.

Gmina Krasieczyn na tle innych gmin województwa podkarpackiego

Gmina Krasieczyn jest gminą wiejską, leżącą w województwie podkarpackim w powiecie przemyskim. Na koniec 2017 roku Gminę Krasieczyn zamieszkiwało 5.135 osób, co stanowiło 6,9% ludności powiatu. Gmina stanowi 10,3% powierzchni powiatu.

Mapa 1. Położenie Gminy Krasieczyn na mapie Polski.

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Krasieczyn_\(gmina\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Krasieczyn_(gmina)).

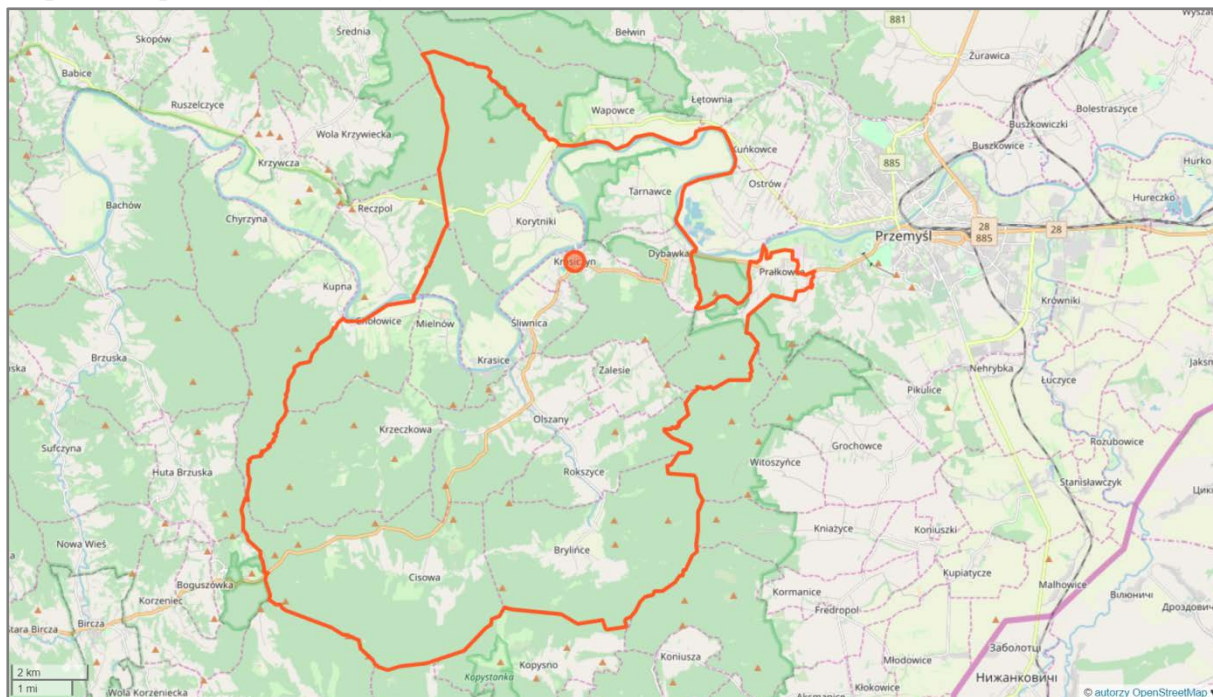

Mapa 2. Położenie Gminy Krasiczyn na mapie województwa podkarpackiego.

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Krasiczyn_\(gmina\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Krasiczyn_(gmina)).

Mapa 3. Mapa Gminy Krasiczyn.

Źródło: <https://www.openstreetmap.org/relation/3012895#map=12/49.7755/22.6824>.

Analizując atrakcyjność Gminy Krasieczyn i oceniając jej silne i słabe strony, do porównania wybrano 28 innych gmin z terenu województwa podkarpackiego:

1. Krasieczyn (2)
2. Bircza (2)
3. Krzywczyna (2)
4. Medyka (2)
5. Dubiecko (2)
6. Orły (2)
7. Fredropol (2)
8. Stubno (2)
9. Żurawica (2)
10. Przemyśl (2)
11. Lubaczów (1)
12. Cieszanów (3)
13. Narol (3)
14. Oleszyce (3)
15. Horyniec-Zdrój (2)
16. Lubaczów (2)
17. Stary Dzików (2)
18. Wielkie Oczy (2)
19. Jarosław (1)
20. Radymno (1)
21. Pruchnik (3)
22. Chłopice (2)
23. Jarosław (2)
24. Laszki (2)
25. Pawłosiów (2)
26. Radymno (2)
27. Rokietnica (2)
28. Roźwienica (2)
29. Wiązownica (2)

(1) gmina miejska

(2) gmina wiejska

(3) gmina miejsko-wiejska

Jako kryterium wyboru gmin do porównania wybrano położenie gmin w powiecie przemyskim, jarosławskim i lubaczowskim.

Analizę atrakcyjności i potencjału rozwojowego Gminy Krasieczyn dokonała Polska Agencja Rozwoju Regionalnego „PARR”, za pomocą autorskiego **narzędzia RegioSTRATEG™**, które jest objęte patronatem Związku Gmin Wiejskich RP, Unii Metropolii Polskich oraz Unii Miasteczek Polskich.

Poniższa analiza jest syntetycznym opisem realizacji polityk, programów i strategii. Została sporządzona na potrzeby **Raportu o Stanie Gminy Krasieczyn**, którego konieczność corocznego opracowywania wprowadziła nowelizacja Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym

(Dz.U. 1990 Nr 16 poz. 95). Mówi o tym art. 28aa ustawy:

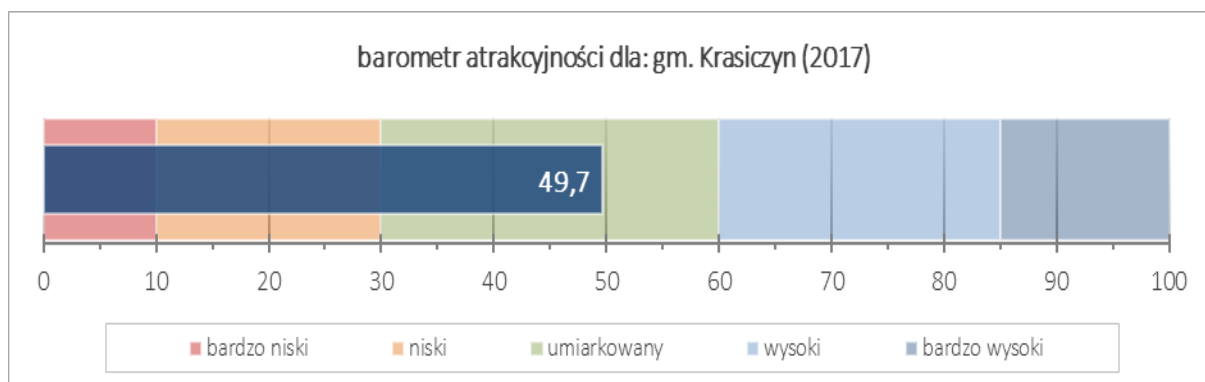
- „1. Wójt co roku do dnia 31 maja przedstawia radzie gminy raport o stanie gminy.
2. Raport obejmuje podsumowanie działalności wójta w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego.”

Raport został opracowany na podstawie danych pochodzących z Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku. Są to najbardziej aktualne dane publiczne, jakie można wykorzystać przy opracowywaniu raportu o stanie gminy.

Na tle powyżej wymienionych 28 jednostek Gmina Krasieczyn w latach 2012-2017 prezentowała się **umiarkowanie**. Na koniec 2017 roku zajmowała **15 miejsce** na 29 analizowanych samorządów. W okresie 2012-2017, najlepszą pozycję – **12 miejsce** – Krasieczyn zajmował w 2013 roku.

Na koniec 2017 roku Gmina Krasieczyn zajmowała 3 miejsce wśród analizowanych gmin pod kątem stabilności finansowej. Wysokie 5 miejsce gmina zajęła w obszarze turystyka, rekreacja i wypoczynek, a 9 miejsce w mieszkalnictwie. Najniższe pozycje Krasieczyn zajął pod kątem rozwoju społeczno-kulturalnego (25 miejsce) i wydatków inwestycyjnych (23 miejsce).

Atrakcyjność Gminy Krasieczyn na koniec 2017 roku w skali 0-100 została oceniona na umiarkowaną: 49,7, przy czym wartość zbliżona do 50,0 pokazuje, że gmina ma relatywnie korzystną i mocną atrakcyjność względem gmin konkurencyjnych. Najwyższy indeks atrakcyjności gmina osiągnęła w 2013 roku = 54,1.

	ATRAKCYJNOŚĆ ANALIZOWANEJ JST (1 - najlepsza pozycja; 29; - najgorsza pozycja)					
Krasiczyn (2)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
 Demografia	4	4	6	4	7	11
 Rynek pracy	26	21	19	25	29	21
 Infrastruktura techniczna	13	11	12	17	15	18
 Mieszkalnictwo	9	9	8	8	12	9
 Rozwój społeczno-kulturalny	22	23	23	24	25	25
 Turystyka, rekreacja i wypoczynek	2	5	6	1	6	5
 Edukacja	16	17	18	21	22	19
 Przedsiębiorczość	13	10	11	22	14	12
 Stabilność finansowa JST	5	4	8	10	2	3
 Wydatki inwestycyjne JST	27	29	29	17	22	23
suma miejsc:	137	133	140	149	154	146
Ranking Atrakcyjności	13	12	14	15	16	15

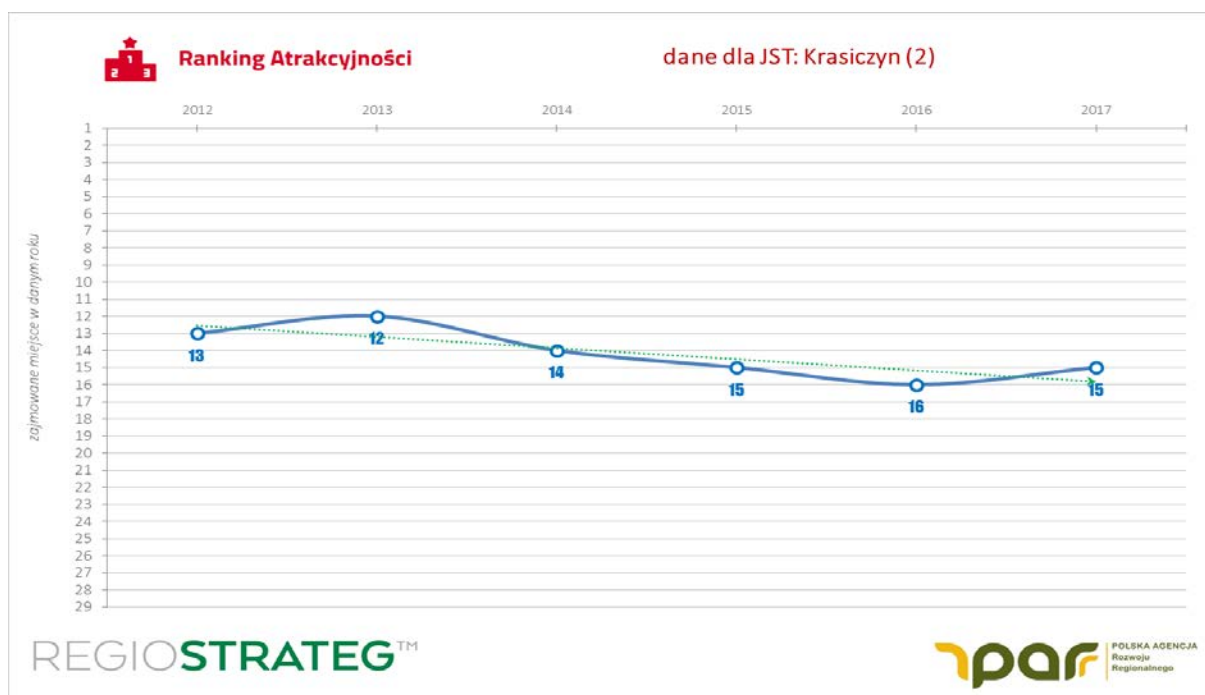
Na podstawie analizy powyższej tabeli można zauważyć, że silnymi obszarami Gminy Krasiczyn są stabilność finansowa oraz turystyka, rekreacja i wypoczynek. Gmina Krasiczyn posiada również istotny potencjał w zakresie mieszkalnictwa. Natomiast obszarami, które potencjalnie mogą ograniczać rozwój gminy w przyszłości są rozwój społeczno-kulturalny, edukacja, wydatki inwestycyjne i rynek pracy.

Najbardziej atrakcyjną z porównywanych gmin w 2017 roku było Miasto Lubaczów (1 miejsce) oraz Miasto Jarosław (2 miejsce). 3 miejsce zajęła Gmina Żurawica. Najmniej atrakcyjnymi samorządami była Gmina Krzywczyna (29 miejsce) i Fredropol (28 miejsce).

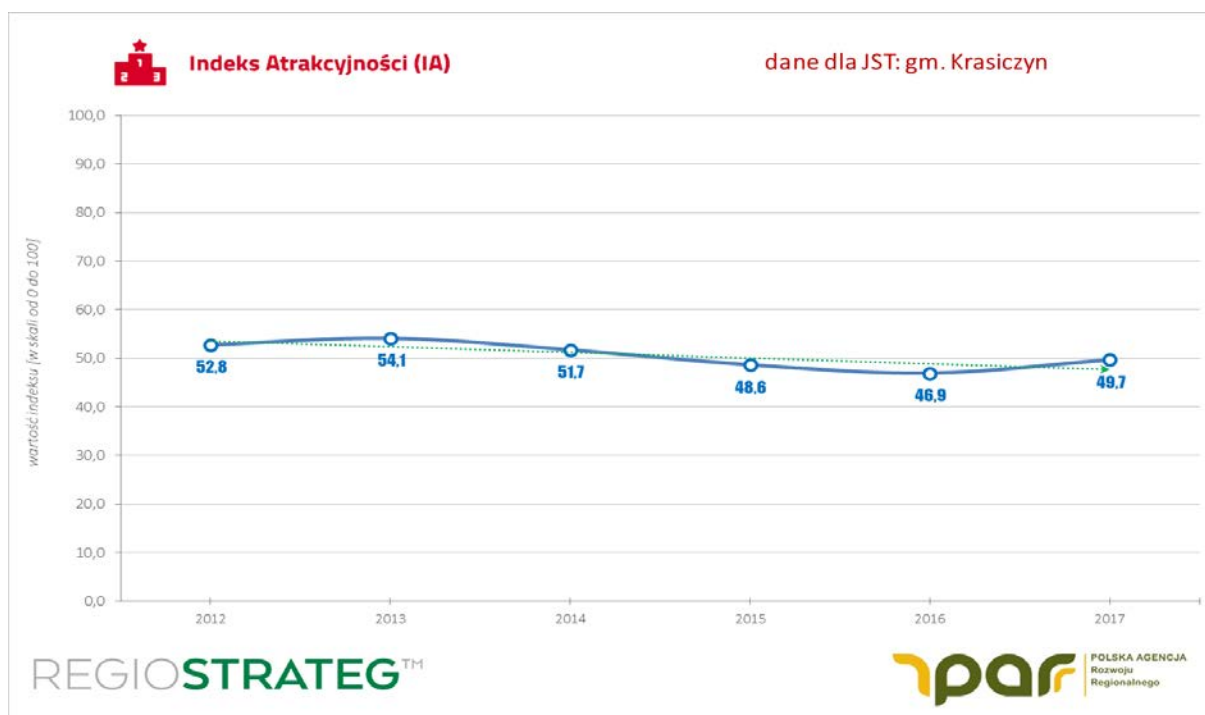
Tabela 1. Porównanie atrakcyjności porównywanych 29 gmin w 2017 roku – zajmowane miejsca.

	ATRAKCYJNOŚĆ ANALIZOWANYCH SAMORZĄDÓW W 2017 ROKU (1 - najlepsza pozycja; 29 - najgorsza pozycja)											ranking atrakcyjności JST:
	 Demografia	 Rynek pracy	 Infrastruktura techniczna	 Mieszkalnictwo	 Rozwój społeczno-kulturalny	 Turystyka, rekreacja i wypoczynek	 Edukacja	 Przedsiębiorczość	 Stabilność finansowa JST	 Wydatki inwestycyjne JST	suma miejsc:	
Lubaczów (1)	20	1	3	3	1	12	3	2	17	5	67	1
Jarosław (1)	25	6	2	2	2	19	1	1	6	12	76	2
Żurawica (2)	1	8	9	7	18	21	12	10	1	3	90	3
Medyka (2)	4	12	4	19	8	13	27	7	2	1	97	4
Radymno (1)	18	4	9	13	7	20	2	3	7	15	98	5
Wiązownica (2)	3	18	14	10	5	1	9	4	21	16	101	6
Lubaczów (2)	5	22	5	8	6	8	14	21	11	2	102	7
Oleszyce (3)	19	3	6	11	9	14	5	5	17	20	109	8
Pawłosiów (2)	7	7	7	6	20	7	24	6	16	17	117	9
Jarosław (2)	5	9	1	5	28	15	28	8	4	24	127	10
Cieszanów (3)	24	10	20	12	4	2	17	16	20	10	135	11
Przemyśl (2)	2	13	16	1	27	18	21	11	8	21	138	12
Orły (2)	8	15	8	4	11	29	18	9	12	25	139	13
Horyniec-Zdrój (2)	25	5	20	15	10	4	16	13	25	9	142	14
Krasiczyn (2)	11	21	18	9	25	5	19	12	3	23	146	15
Pruchnik (3)	10	29	17	27	21	10	6	24	5	6	155	16
Bircza (2)	16	26	26	25	15	9	7	13	9	13	159	17
Stary Dzików (2)	28	2	13	14	11	25	15	29	14	11	162	18
Stubno (2)	27	20	15	18	3	28	8	24	19	8	170	19
Radymno (2)	14	14	19	23	29	26	25	19	10	4	183	20
Narol (3)	29	17	23	16	15	11	11	15	24	22	183	20
Wielkie Oczy (2)	21	10	27	21	13	22	13	28	23	7	185	22
Rokietnica (2)	17	19	11	26	26	16	10	23	15	28	191	23
Dubiecko (2)	22	27	24	22	19	3	4	18	26	27	192	24
Chłopice (2)	23	16	12	20	14	24	26	19	22	19	195	25
Łaszki (2)	15	23	25	28	22	26	20	26	13	14	212	26
Rożwienica (2)	9	25	20	17	24	22	22	21	28	29	217	27
Fredropol (2)	13	28	28	29	17	5	29	27	27	18	221	28
Krzywcza (2)	12	24	29	24	23	16	23	17	29	26	223	29

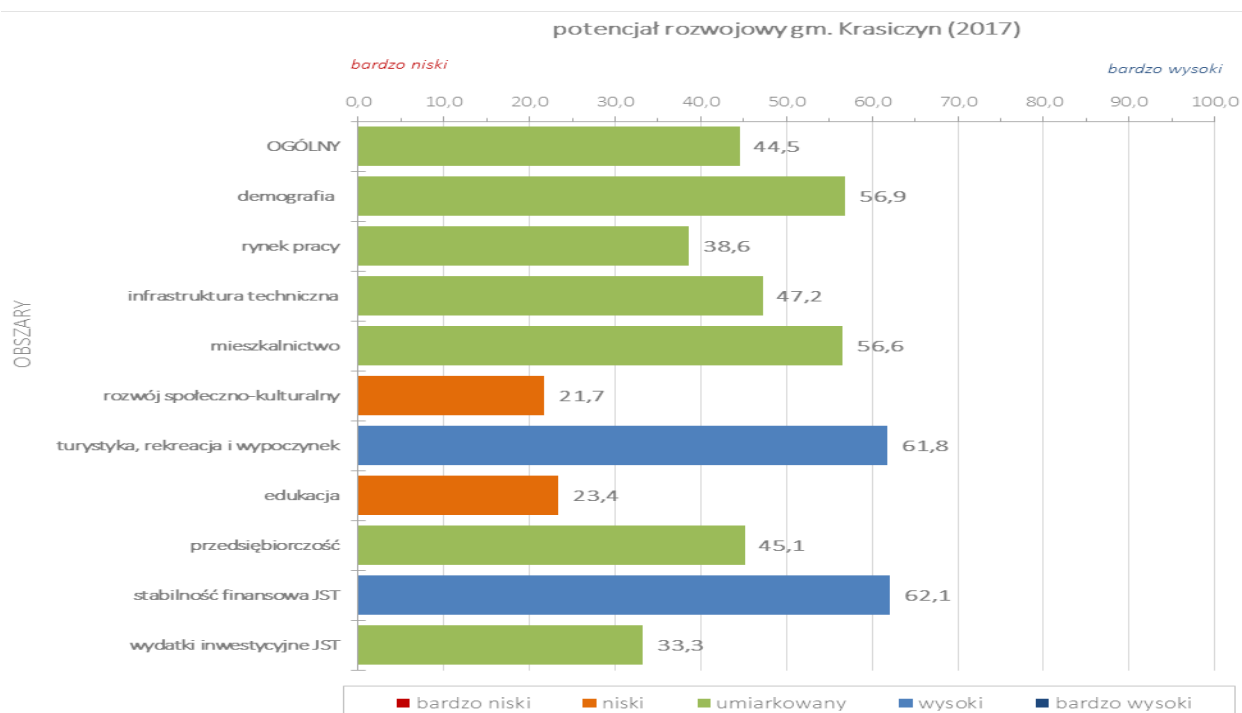
Analizując ranking atrakcyjności Gminy Krasiczyn od 2012 roku można zauważyć, że w 2017 roku nastąpiło pewne „odbicie” w delikatnie negatywnym trendzie spadku miejsc od 2013 roku, kiedy to Krasiczyn zajął 12 miejsce na 29 analizowanych gmin. Najniższą pozycję gmina zanotowała w 2016 roku – 16 miejsce.

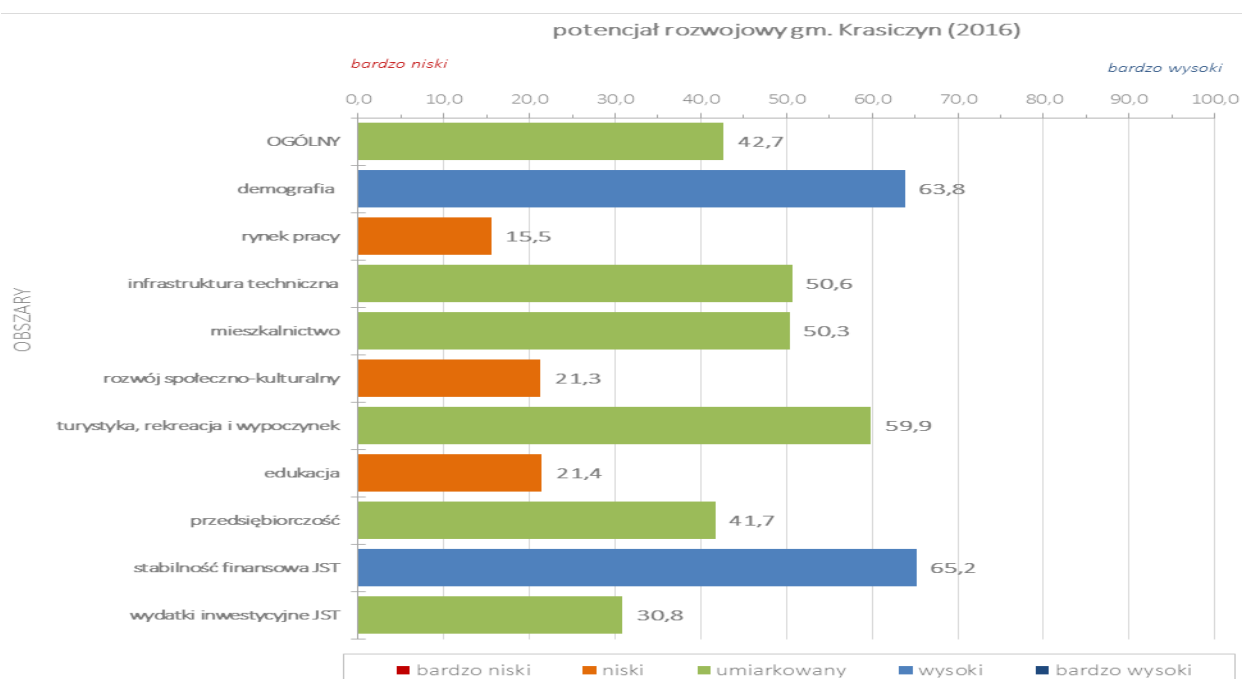
Podobny trend – jak opisany powyżej – ma miejsce w przypadku indeksu atrakcyjności Krasiczyna.

Dokonując pogłębionej analizy różnych obszarów funkcjonowania Gminy Krasiczyn w 2017 roku można zaobserwować dominację umiarkowanych ocen. Wysoki potencjał gmina odnotowała w obszarze stabilności finansowej oraz turystyki, rekreacji i wypoczynku, natomiast niski w rozwoju społeczno-kulturalnym i edukacji.

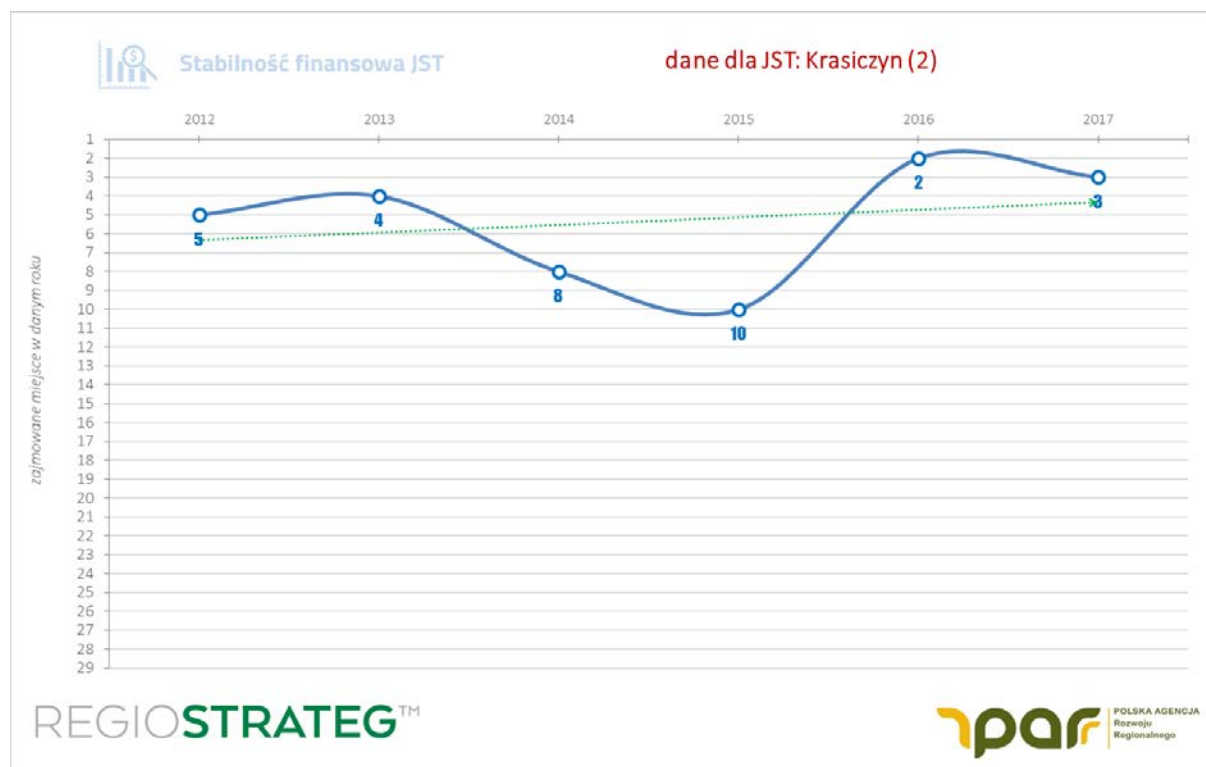
W 2017 roku w porównaniu do 2016 roku największe spadki atrakcyjności Gminy Krasiczyn dokonały się w obszarze demografii (-6,9), infrastruktury technicznej (-3,4) oraz stabilności finansowej JST (-3,1). Najsilniejsze wzrosty nastąpił w obszarze rynek pracy (+23,1), mieszkalnictwo (+6,2), przedsiębiorczość (+3,4) oraz wydatki inwestycyjne JST (+2,5).

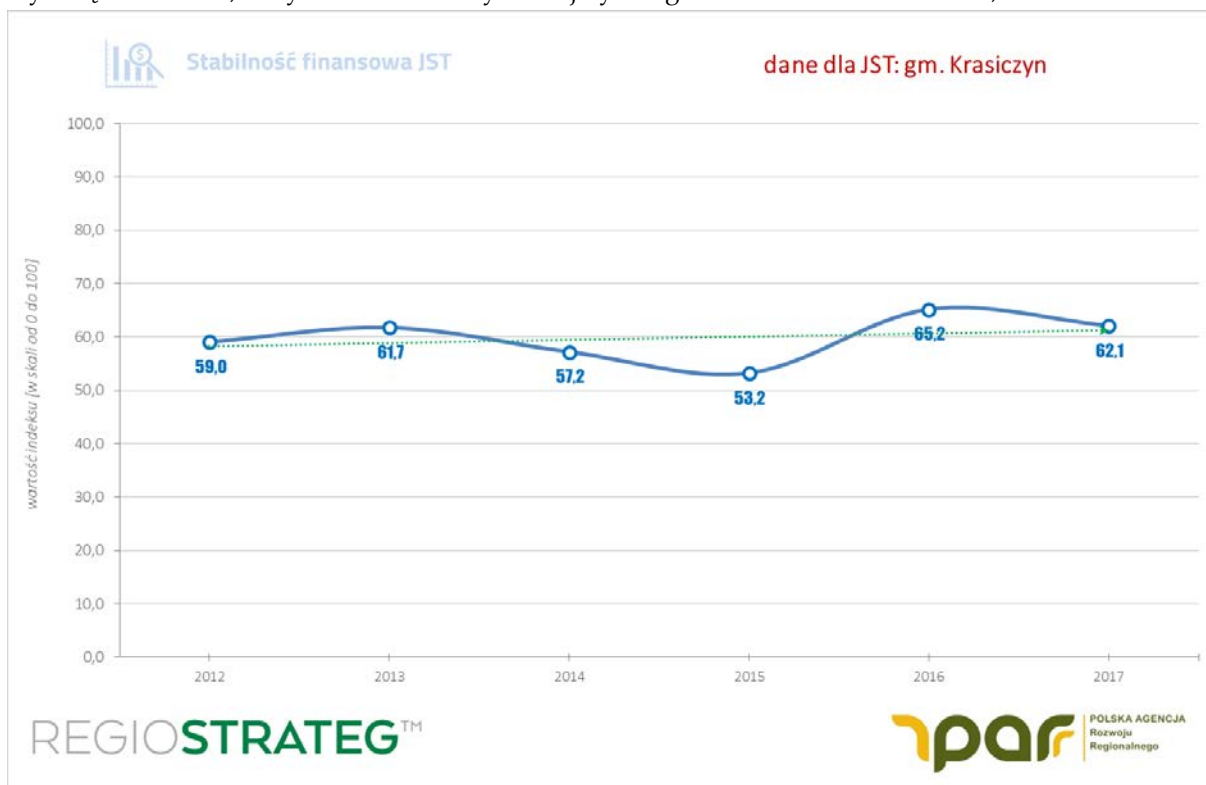
Tabela 2. Zmiana indeksów rozwojowych rok do roku.

indeksy dla JST:	zmiana indeksu rok do roku				
	2013	2014	2015	2016	2017
indeks atrakcyjności	+1,4	-2,4	-3,1	-1,7	+2,8
indeks potencjału rozwojowego	-0,7	-0,6	+1,9	-4,4	+1,8
indeks potencjału rozwojowego - demografia	+3,2	-5,2	+5,2	-9,8	-6,9
indeks potencjału rozwojowego - rynek pracy	+7,2	+5,9	-13,8	-10,3	+23,1
indeks potencjału rozwojowego - infrastruktura techniczna	-1,5	+0,4	-5,6	+2,8	-3,4
indeks potencjału rozwojowego - mieszkalnictwo	+1,6	-0,5	+0,7	-7,4	+6,2
indeks potencjału rozwojowego - rozwój społeczno-kulturalny	-5,7	-0,8	-0,4	-5,7	+0,4
indeks potencjału rozwojowego - turystyka, rekreacja i wypoczynek	+0,6	+0,3	+23,2	-24,5	+1,9
indeks potencjału rozwojowego - edukacja	+0,5	-3,0	0	-4,7	+2,0
indeks potencjału rozwojowego - przedsiębiorczość	+1,7	-0,6	-12,6	+9,8	+3,4
indeks potencjału rozwojowego - stabilność finansowa JST	+2,7	-4,5	-4,0	+12,0	-3,1
indeks potencjału rozwojowego - wydatki inwestycyjne JST	-14,3	+4,2	+29,1	-17,7	+2,5

Najsilniejszą stroną Gminy Krasiczyn jest **stabilność finansowa**. Wprawdzie w 2015 roku gmina zajęła pod tym względem 10 pozycję, ale w 2016 roku 2 miejsce, a w 2017 roku 3-cią pozycję.

Indeks potencjału stabilności finansowej (mierzony w skali od 0 do 100) w 2017 roku zanotował wysoką wartość 62,1 i był niewiele niższy od najwyższego indeksu z 2016 roku = 65,2.

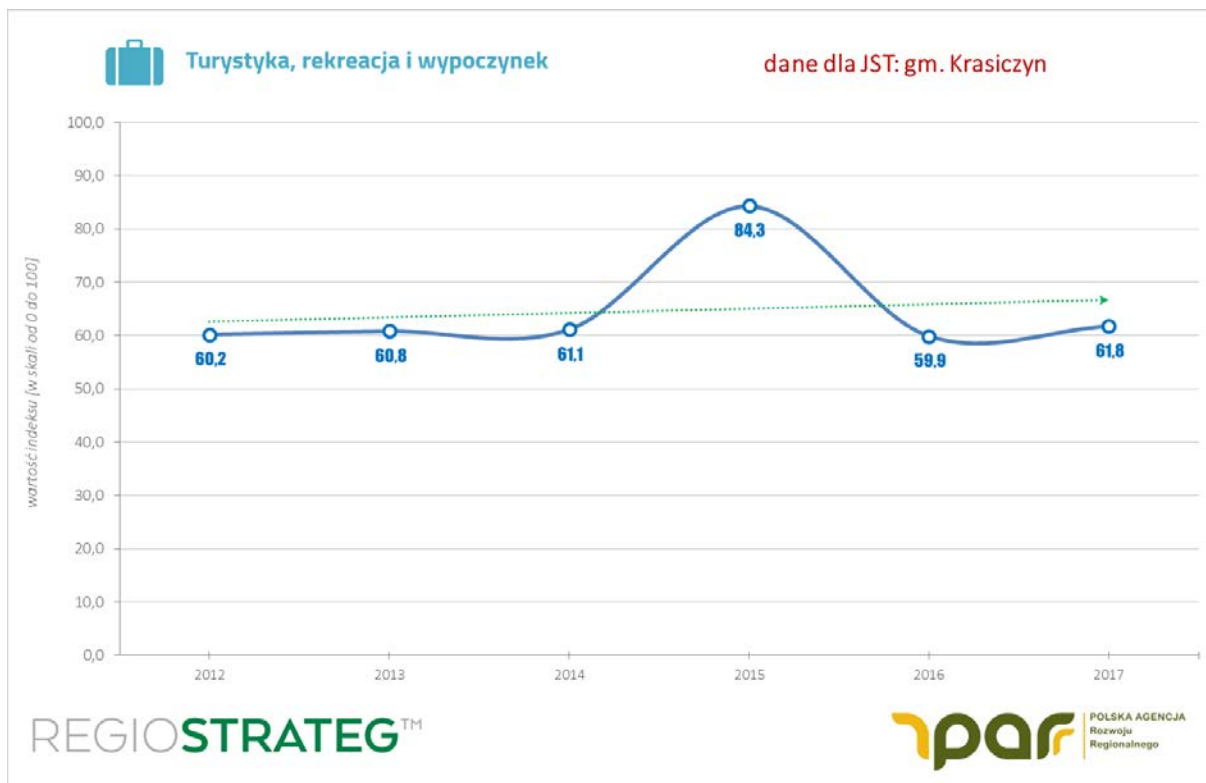

Do **silnych stron** Gminy Krasiczyn, na tle porównywanych 29 gmin, należy także **turystyka, rekreacja i wypoczynek**. Pod tym względem gmina w 2017 roku plasowała się na 5-tym miejscu. Warto jednak zauważyć, że w 2015 roku gmina była pod tym względem liderem (1 miejsce).

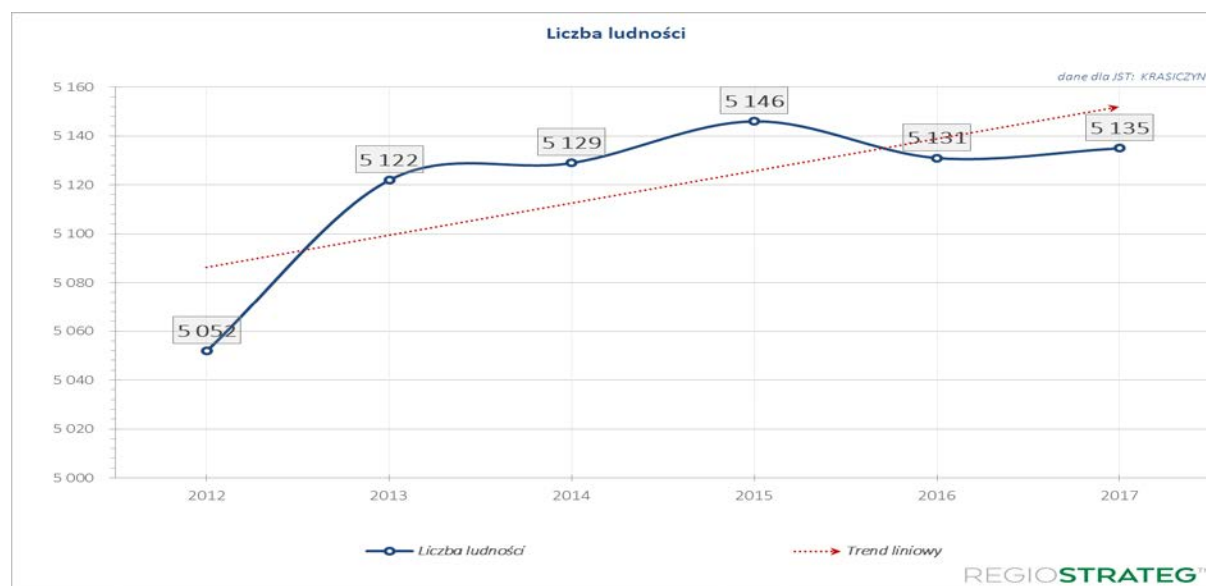

Indeks potencjału turystyki, rekreacji i wypoczynku (mierzony w skali od 0 do 100) w 2017 roku zanotował wysoką wartość 61,8 – druga co do wielkości wartość w latach 2012-2017.

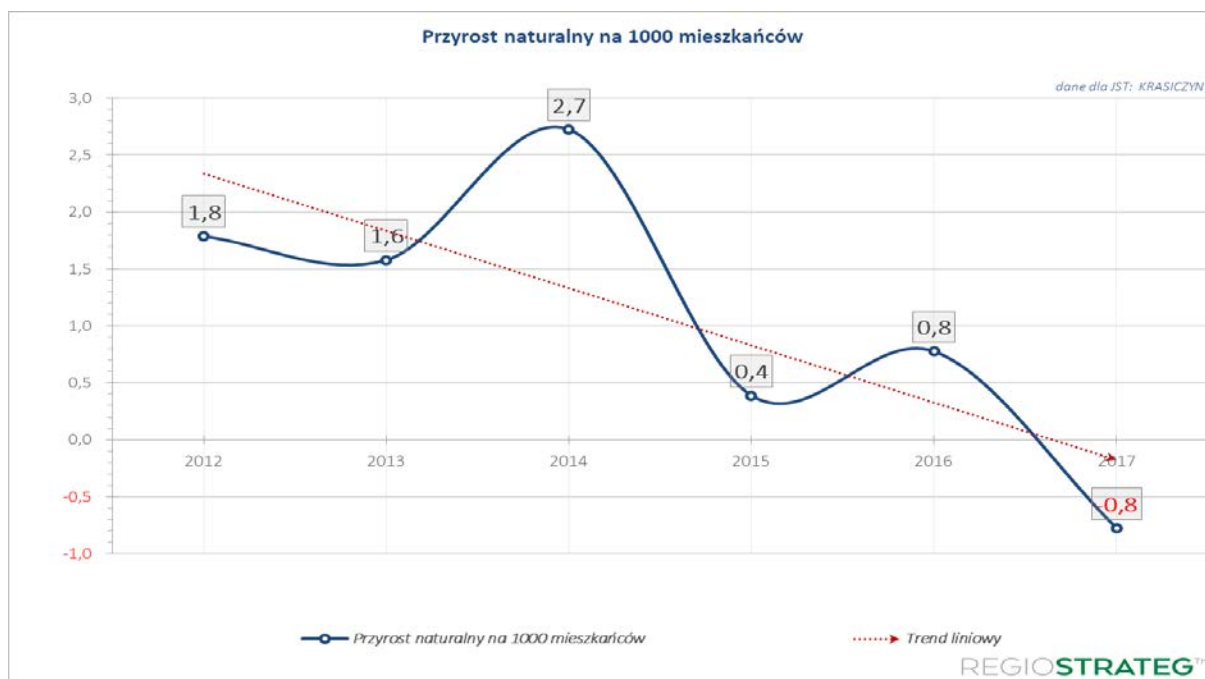
Poniżej zaprezentowano syntetyczną sytuację Gminy Krasiczyn w wybranych obszarach rozwojowych, w szczególności pod kątem prezentacji sytuacji problemowych oraz potencjalnych szans. Analizie poddano łącznie 140 różnych wskaźników rozwojowych i porównano w ramach każdego z nich Gminę Krasiczyn na tle 28-ciu gmin (lista na stronie 2).

Na koniec 2017 roku liczba osób zamieszkujących Gminę Krasiczyn wyniosła 5.135 osób i w analizowanym okresie lat 2012-2017 ma tendencję wzrostową. W 2012 roku w gminie żyło 5.052 osoby.

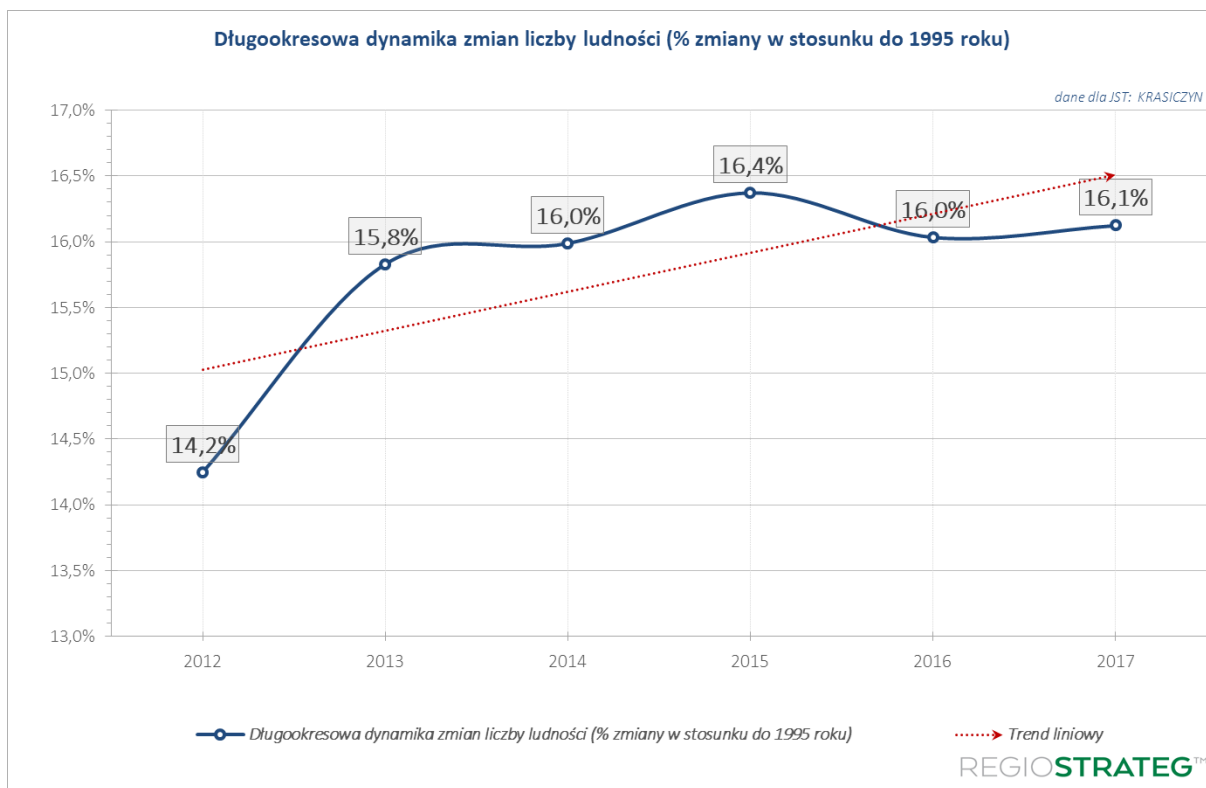

Wpływ na zwiększającą się liczbę mieszkańców Krasiczyna ma z jednej strony korzystne saldo migracji, a więc przyjazdy do gminy – wyjazdy z gminy. Bilans salda migracji na 1000 mieszkańców w latach 2012-2017 jest pozytywny i tylko z wyjątkiem 2016 roku był wyraźnie dodatni. To znaczy, że w Krasiczynie więcej osób zameldowuje się niż wymeldowuje. Co więcej, w 2017 roku Gmina Krasiczyn zajęła pod względem salda migracji na 1000 mieszkańców 2 miejsce wśród porównywanych 29 gmin.

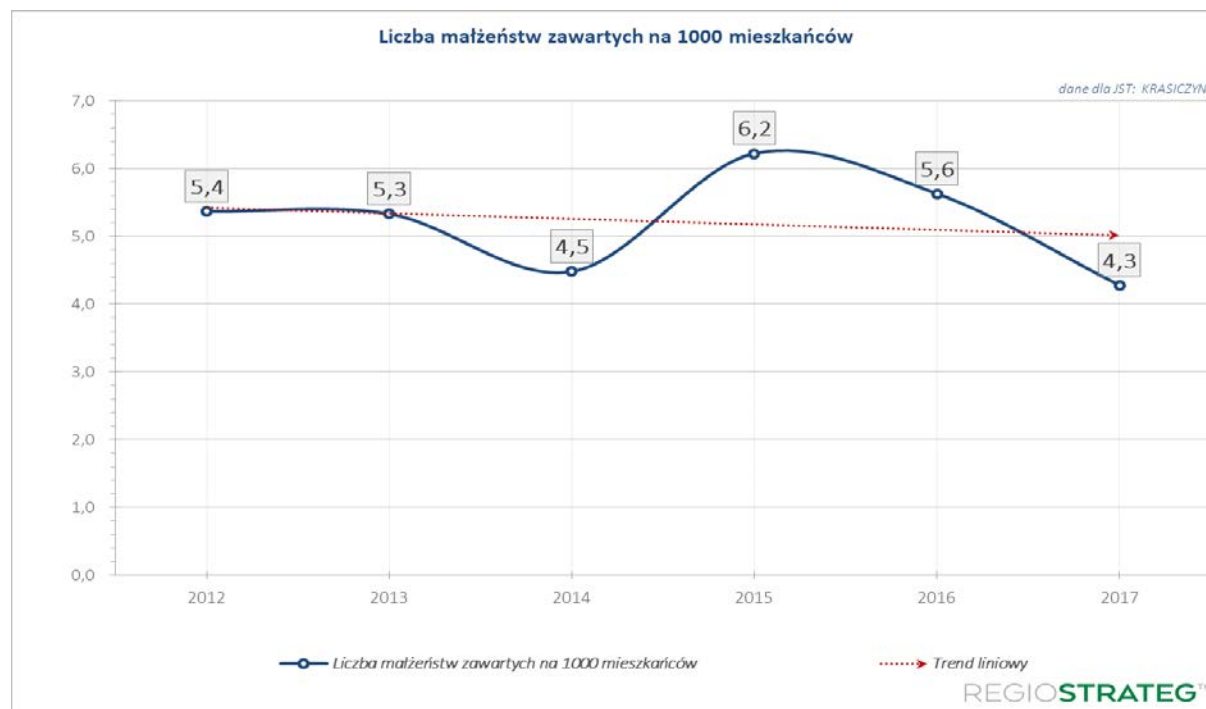
Na wzrost liczby mieszkańców w latach 2012-2017 wpływ ma także dodatni przyrost naturalny (stosunek urodzeń do zgonów), chociaż warto zauważyć, że tendencja tego wskaźnika jest wyraźnie spadkowa i w 2017 roku po raz pierwszy od dłuższego czasu zanotowano więcej zgonów niż urodzeń.

Analizując długookresową dynamikę zmian liczby ludności (% zmiany w stosunku do 1995 roku) Gmina Krasiczyn zajmuje wysokie 2 miejsce wśród porównywanych 29 gmin. W stosunku do 1995 roku liczba mieszkańców gminy na koniec 2017 roku była wyższa o 16,1%. Liderem w tym wskaźniku była Gmina Przemyśl, której ludność od 1995 roku wzrosła o 24,9%.

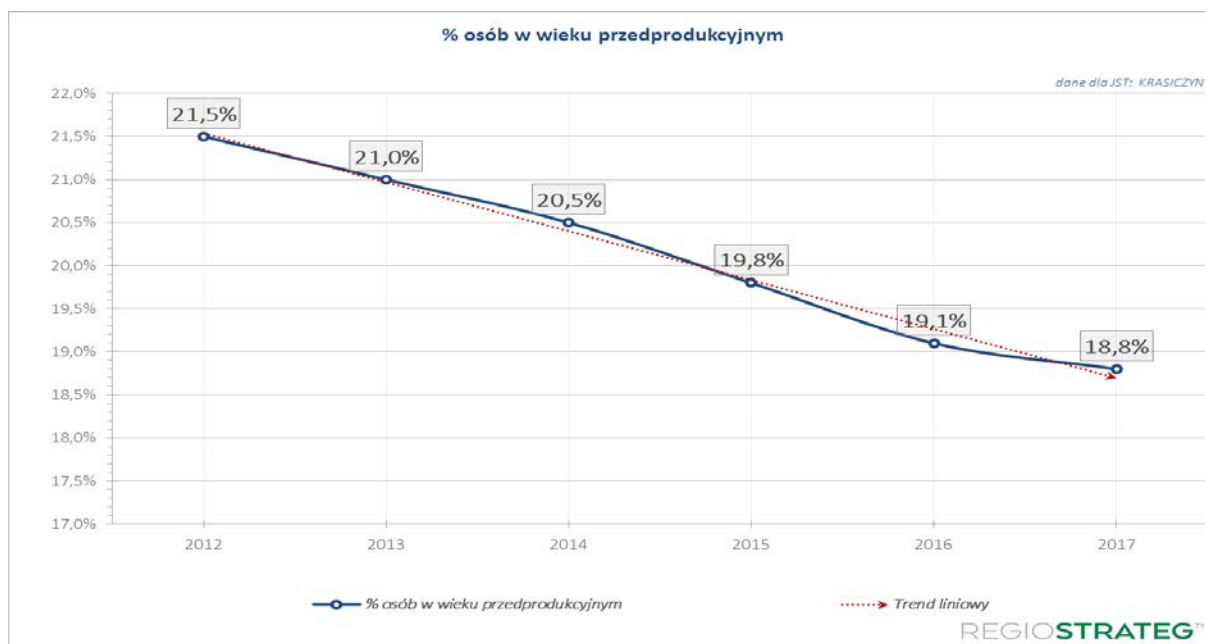
Co ciekawe, pomimo relatywnie wysokiego wskaźnika liczby małżeństw zawartych na 1000 mieszkańców (4,3) w 2017 roku Gmina Krasiczyn zajęła pod tym względem przedostatnie 28 miejsce.

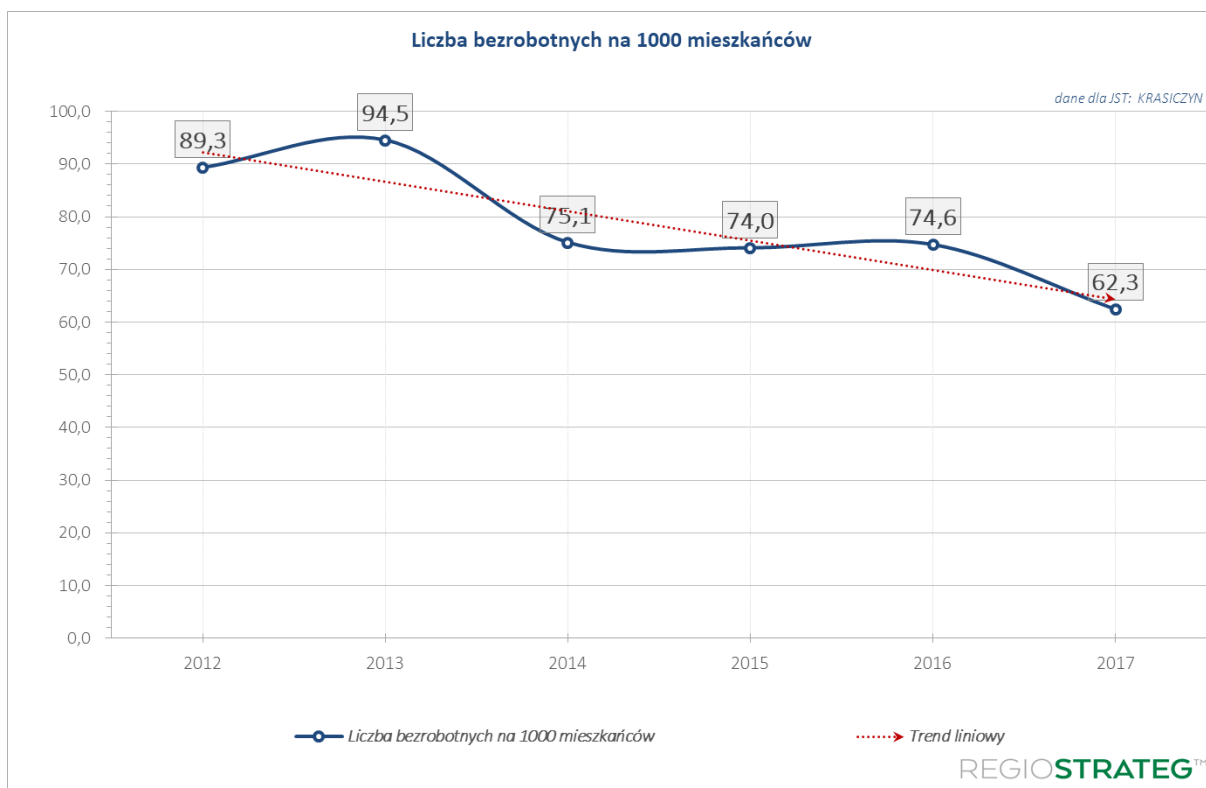
W Gminie Krasiczyn możemy zauważyć powolne „starzenie” się społeczeństwa, bowiem wskaźnik obciążenia demograficznego wiekiem poprodukcyjnym, od 2012 roku wzrósł od 21,7 do 26,7. Jednakże średnia wskaźnika obciążenia demograficznego dla Polski wyniosła na koniec 2017 roku wartość 34,0, a dla województwa podkarpackiego 30,9. Zatem w przypadku Krasiczyna wartość jest wyraźnie lepsza.

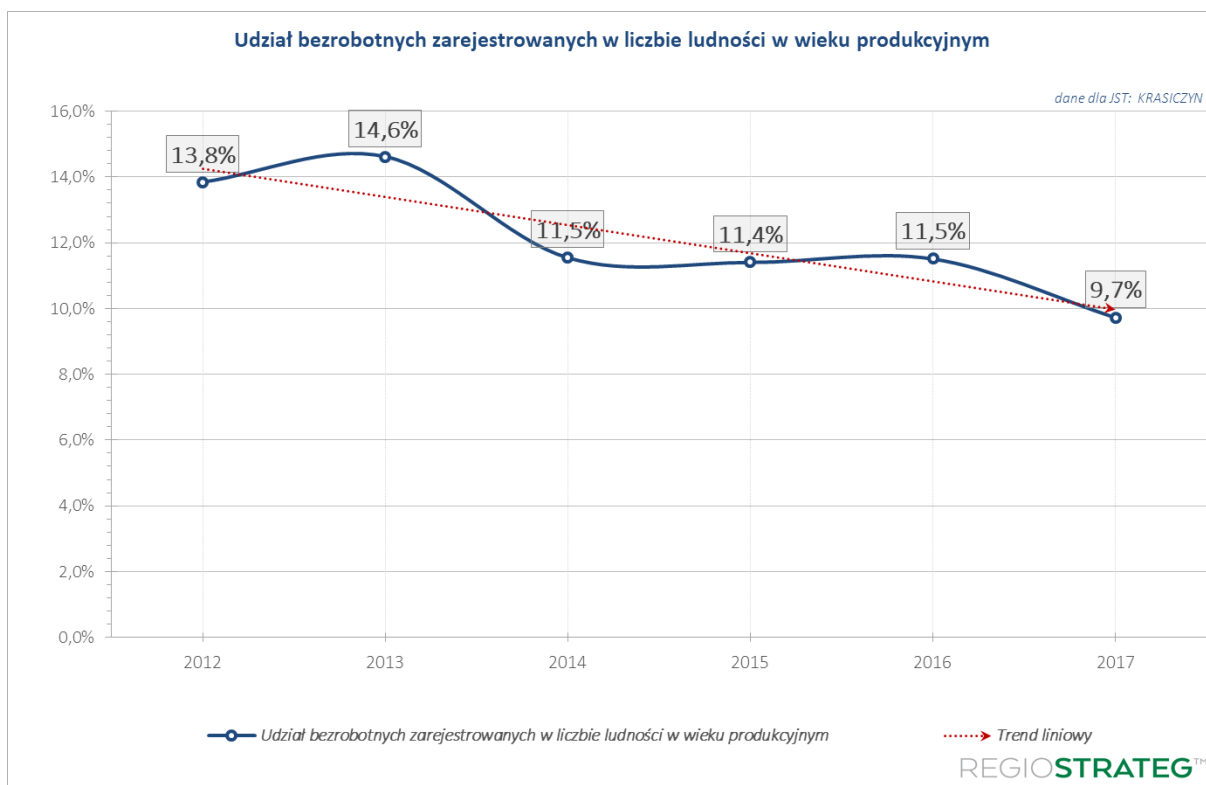
W przypadku gminy Krasiczyn, tak jak i zdecydowanej większości gmin w Polsce, obserwuje się spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, a więc w najmłodszej grupie wiekowej (poniżej 18 roku życia). Odsetek tej grupy wiekowej na koniec 2017 roku wyniósł 18,8%, ale dla porównania w Polsce średnio w wieku przedprodukcyjnym było 18,0% osób w ogóle mieszkańców, a województwie podkarpackim 18,8%. Zatem sytuacja w Gminie Krasiczyn jest relatywnie lepsza.

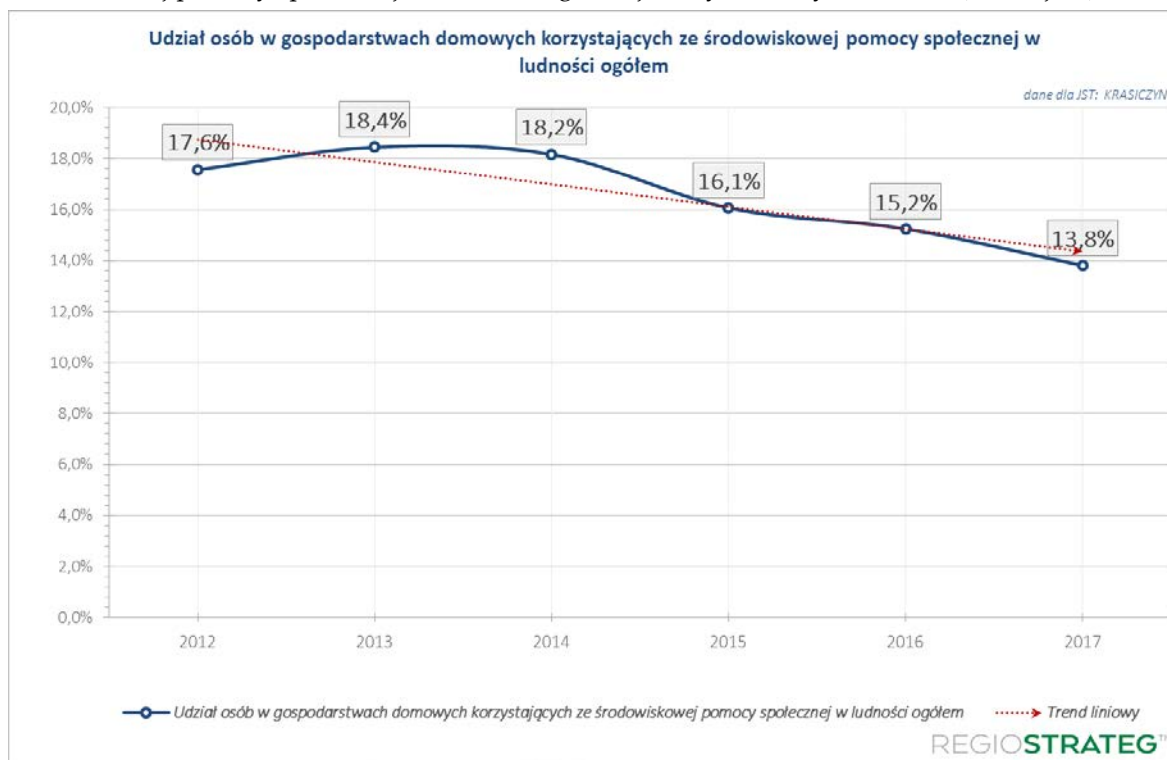
Do obszarów obniżających atrakcyjność Gminy Krasiczyn należy rynek pracy. Pod względem liczby pracujących na 1000 mieszkańców Krasiczyn zajmuje 20 miejsce na 29 analizowanych samorządów. Natomiast pod kątem liczby bezrobotnych na 1000 mieszkańców dopiero 25 miejsce, chociaż wskaźnik 62,3 jest najniższy od 2012 roku.

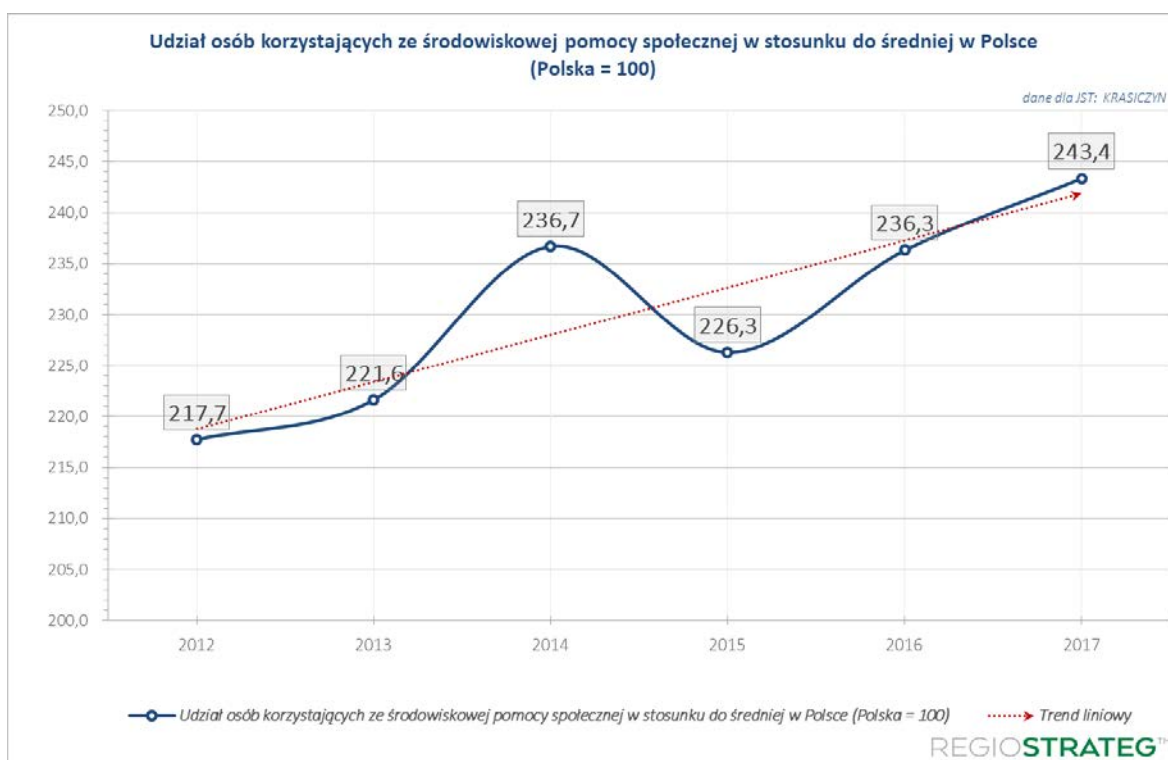
Również pod względem udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (9,7%) Krasiczyn zajął na 25 miejsce. Liderem w 2017 roku była Gmina Stary Dzików z wskaźnikiem 4,0%.

Przyglądając się wskaźnikom dotyczącym „uzależnienia” mieszkańców od sfery socjalnej należy stwierdzić, że w Gminie Krasiczyn udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem jest wysoki i wynosi 13,8% (21 miejsce).

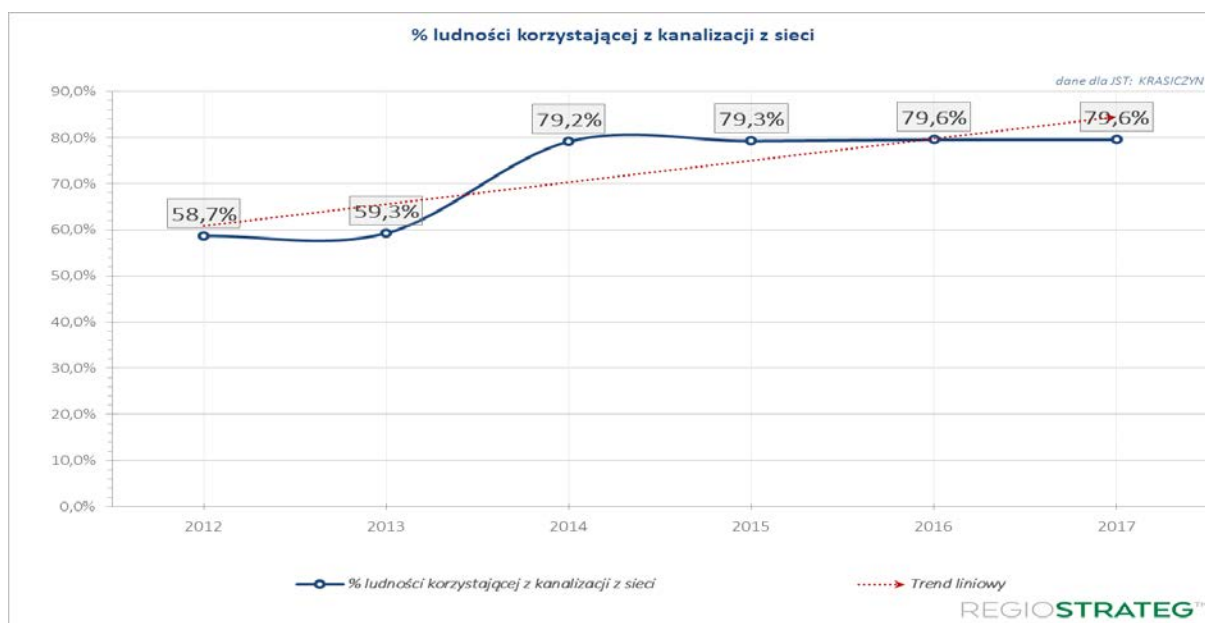

Jeżeli liczbę osób korzystających z pomocy społecznej porównamy ze średnią dla Polski (=100) to okazuje się, że w Gminie Krasiczyn sytuacja wygląda niekorzystnie. Opisywany wskaźnik stanowi aż 2,5-krotnie wyższą wartość niż średnia dla Polski (243,4). Jest to 21 miejsce wśród analizowanych gmin. Dla porównania u lidera – Miasta Lubaczów – wynosi 73,3, a więc to 0,7 średniej wartości dla Polski.

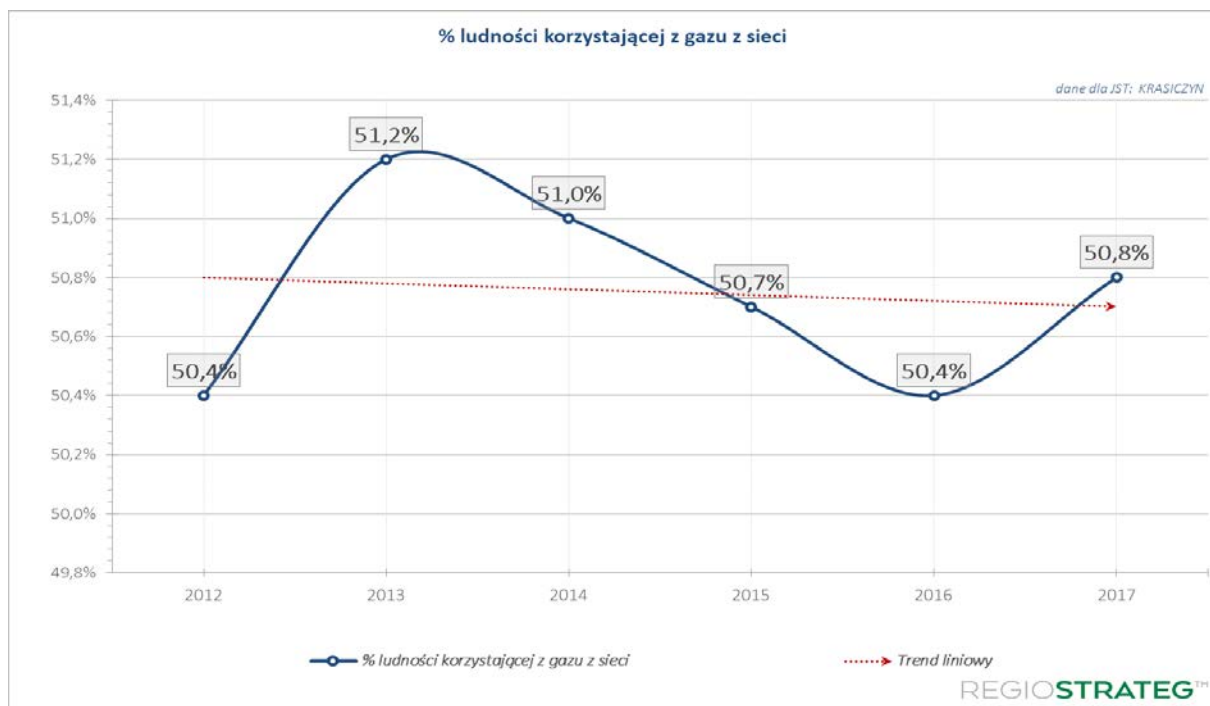

W obszarze infrastruktury technicznej sytuacja w Gminie Krasiczyn nie jest ani zła, ani relatywnie dobra. Wskaźniki, jak na gminę wiejską, są pozytywne, chociaż na tle gmin konkurencyjnych Krasiczyn zajmuje odległe miejsca:

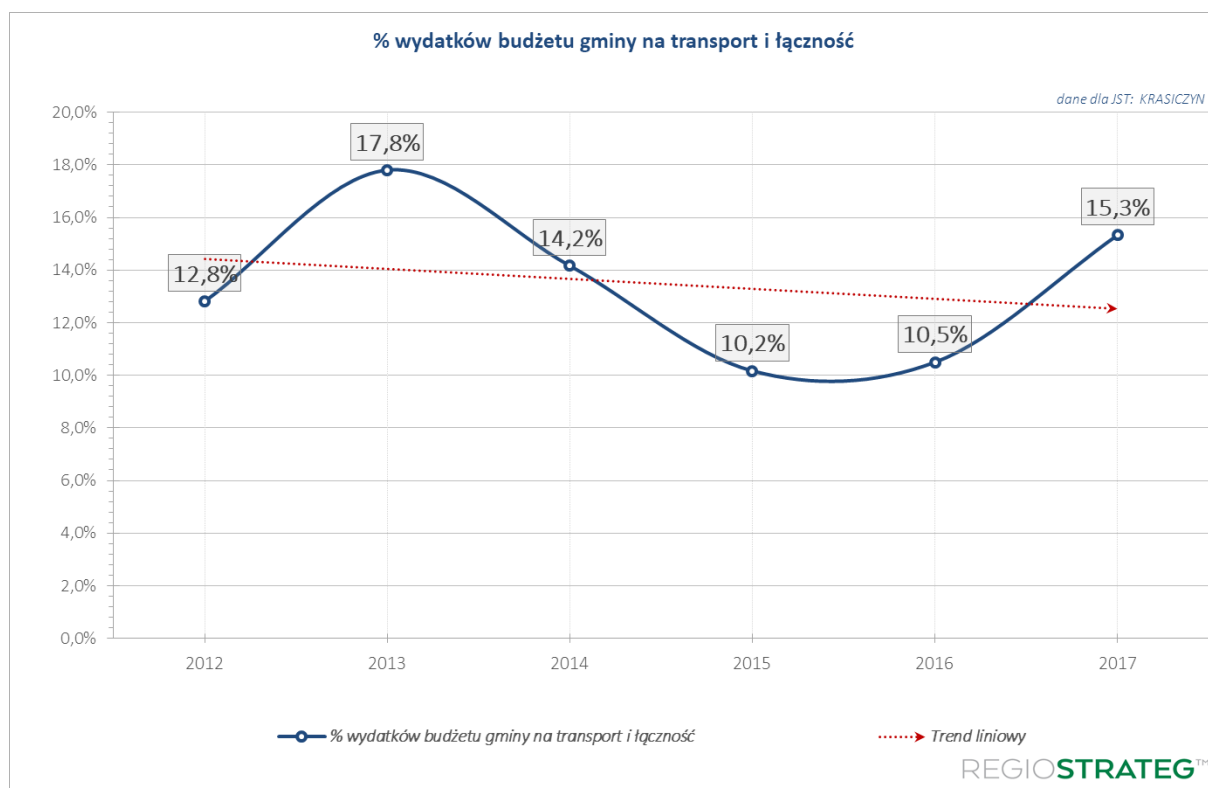
- % ludności korzystającej z wodociągu z sieci – 73,8% (24 miejsce); lider: Miasto Lubaczów – 100,0%,
- % ludności korzystającej z kanalizacji z sieci 79,6% (12 miejsce), lider: Gmina Oleszyce – 98,4%,
- % ludności korzystającej z gazu z sieci – 50,8% (17 miejsce); lider: Miasto Jarosław – 96,4%

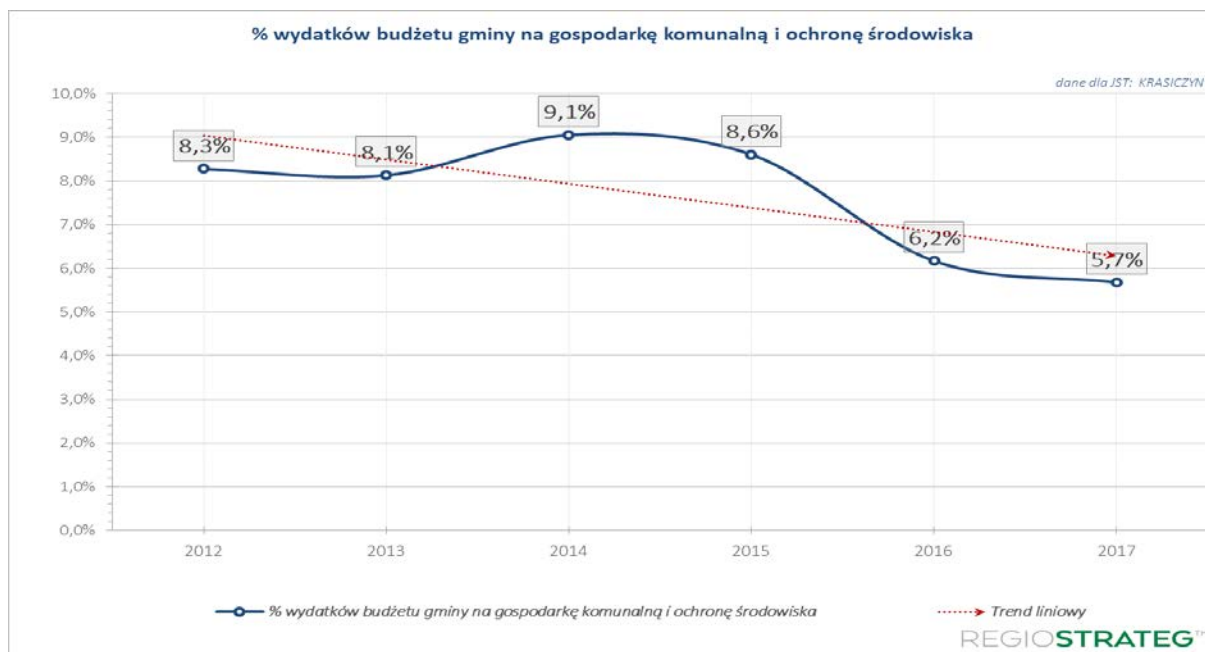

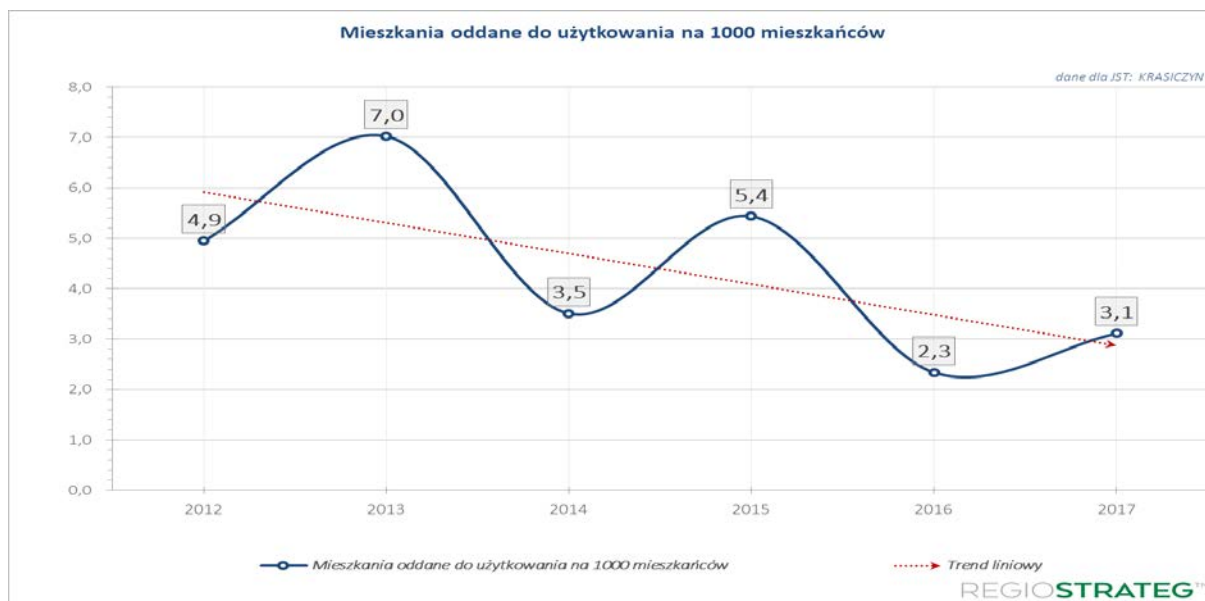
Pod względem % wydatków budżetu gminy na transport i łączność w 2017 roku Gmina Krasieczyn zajęła wśród 29 porównywanych gmin 5 miejsce, notując wydatki w tym zakresie na poziomie 15,3%. Liderem w 2017 roku była Gmina Wielkie Oczy, która wydała na ten cel 29,5%.

Natomiast pod względem % wydatków budżetu gminy na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska Krasiczyn w 2017 roku zajął 15 miejsce, wydając w tym zakresie 5,7% swoich środków. Lider – Gmina Stubno – w 2017 roku przeznaczyła na ten cel 16,6% pieniędzy ze swojego budżetu.

W 2017 roku w gminie Krasiczyn oddano do użytku 16 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 3,1 nowych lokali. Pod tym względem na tle analizowanych gmin Krasiczyn zajął 5 miejsce. Jest to jednak wartość mniejsza od średniej dla województwa podkarpackiego oraz dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Krasiczyn to 1.404 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypadają zatem 274 mieszkania. Jest to wartość mniejsza od wartości dla województwa podkarpackiego oraz mniejsza od średniej dla całej Polski.

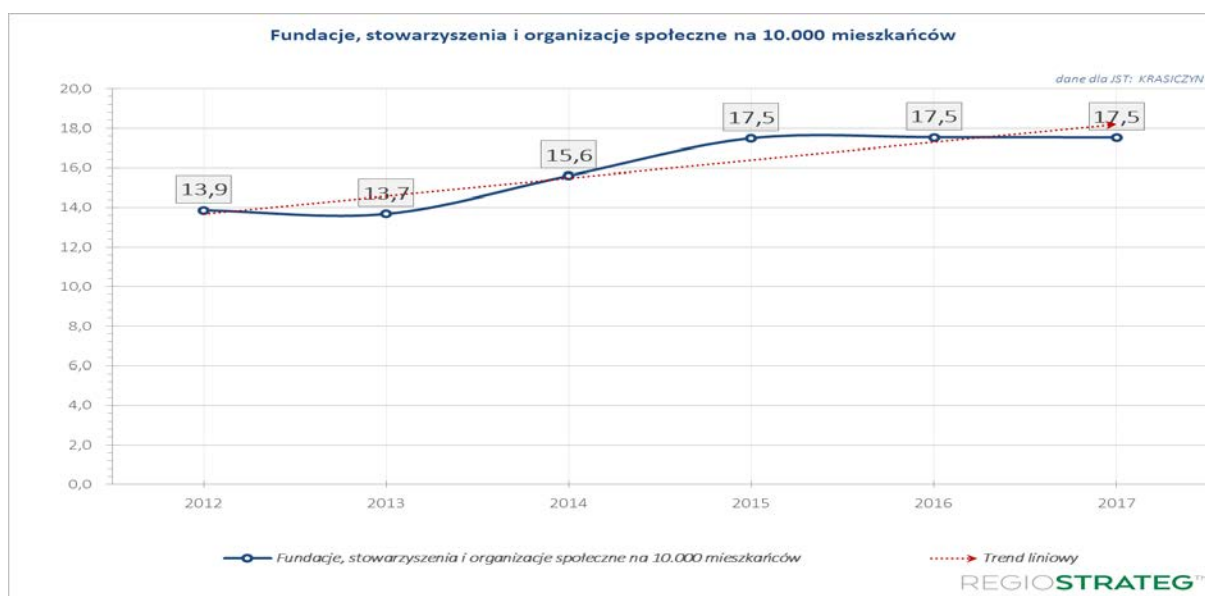

Pod względem liczby oddanych do użytkowania na 1000 mieszkańców Gmina Krasiczyn w 2017 roku zajęła 3 miejsce.

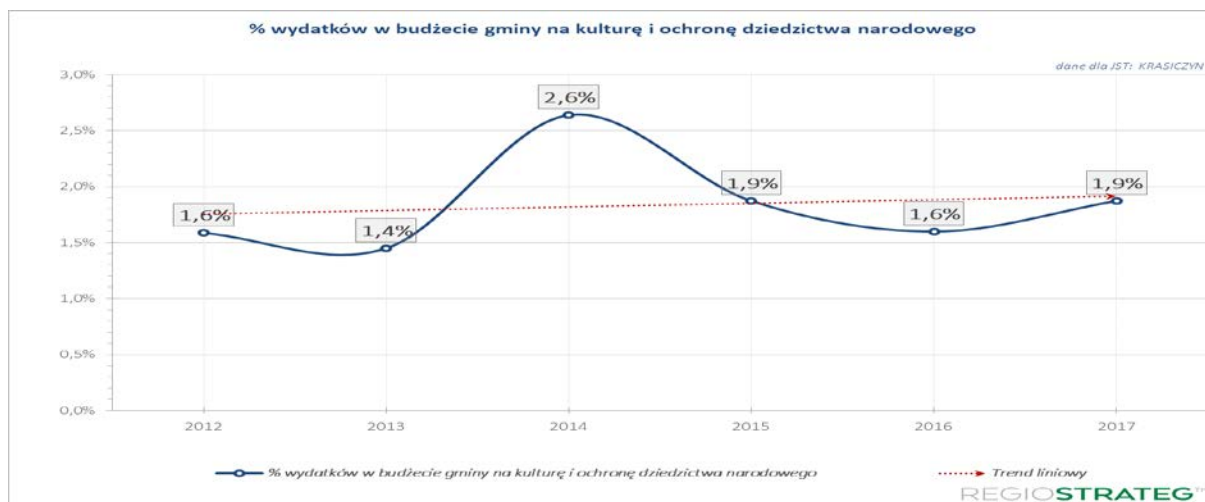
Jednym z kluczowych problemów wpływających na obniżenie atrakcyjności Gminy Krasiczyn są słabe wskaźniki w zakresie rozwoju społeczno-kulturalnego.

Pod względem zakładów opieki zdrowotnej na 10.000 mieszkańców Krasiczyn w 2017 roku zajmował 25 miejsce na 29 analizowanych gmin. W zakresie wskaźnika „podstawowa opieka zdrowotna - porady na 1 mieszkańca” 24 miejsce. Nieco lepiej sytuacja wyglądała pod kątem liczba ludności na 1 aptekę – 16 miejsce, ale wartość wskaźnika 5.135 osób na 1 aptekę była daleka od lidera jakim było w 2017 roku Miasto Radymno, gdzie na 1 aptekę przypadało 1.067 osób.

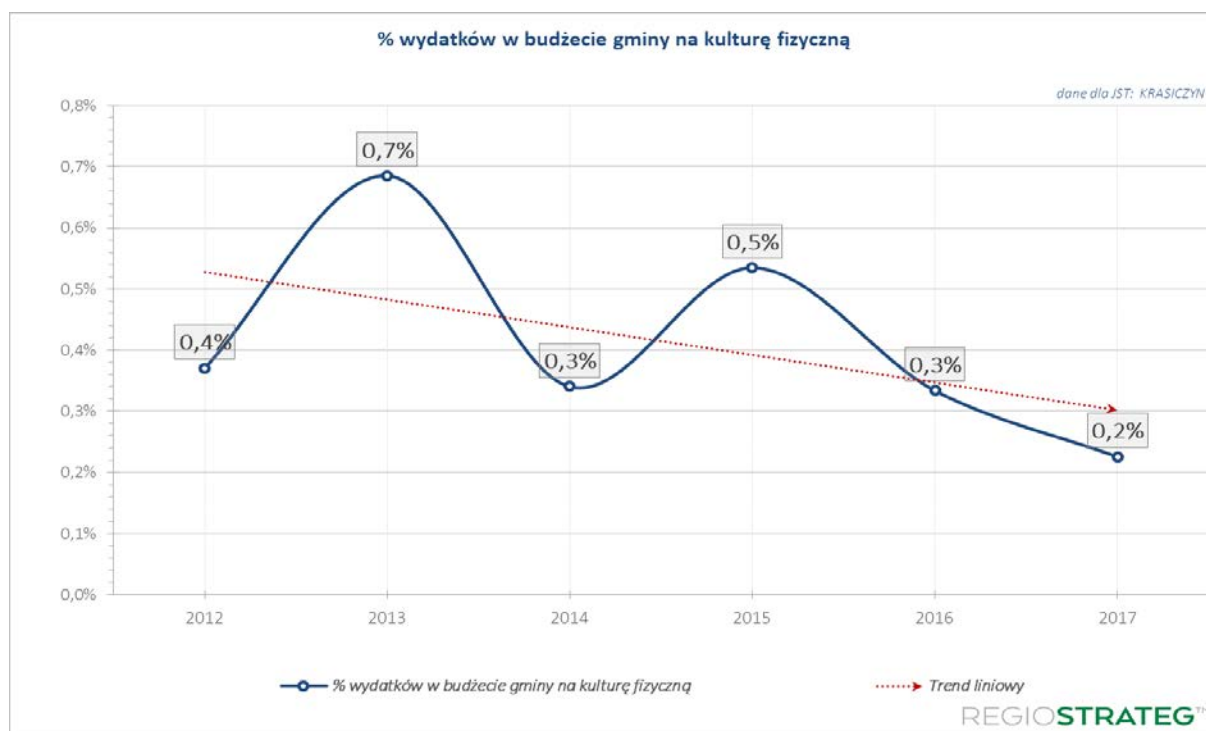
Bardzo słabo w Gminie Krasiczyn wypada Wskaźnik Aktywności Obywatelskiej (WAO), który jest liczony liczbą fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10.000 mieszkańców. Pod tym względem Krasiczyn zajął w 2017 roku ostatnie 29 miejsce, notując wartość WAO = 17,5. Lider, Gmina Stubno, w 2017 roku osiągnęła wartość WAO = 56,2.

Na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2017 roku Gmina Krasiczyn przeznaczyła 1,9% swojego budżetu, co uplasowało ją na 15 miejscu. Liderem wśród porównywanych 29 gmin był Stary Dzików, który na ten cel w 2017 roku wydatkował 9,5% swojego budżetu.

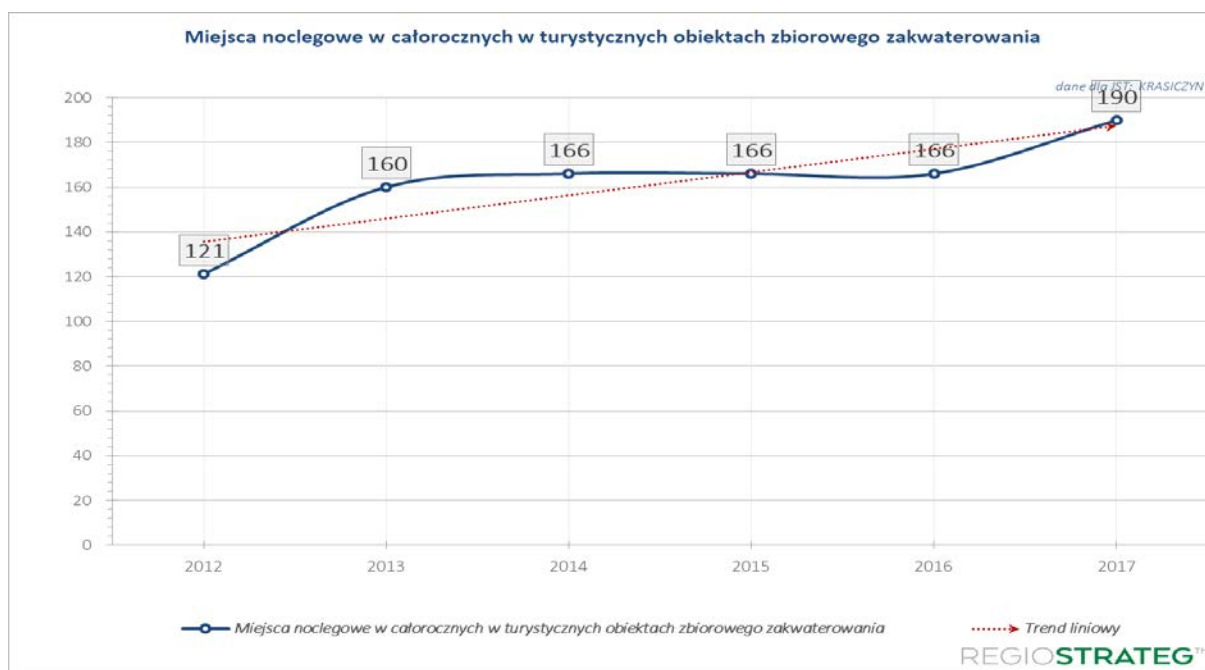

Natomiast na kulturę fizyczną w 2017 roku Krasiczyn przeznaczył zaledwie 0,2% swojego budżetu, co dało dopiero 27 miejsce. Lider – Miasto Jarosław – na ten cel przeznaczył 5,3% swoich środków.

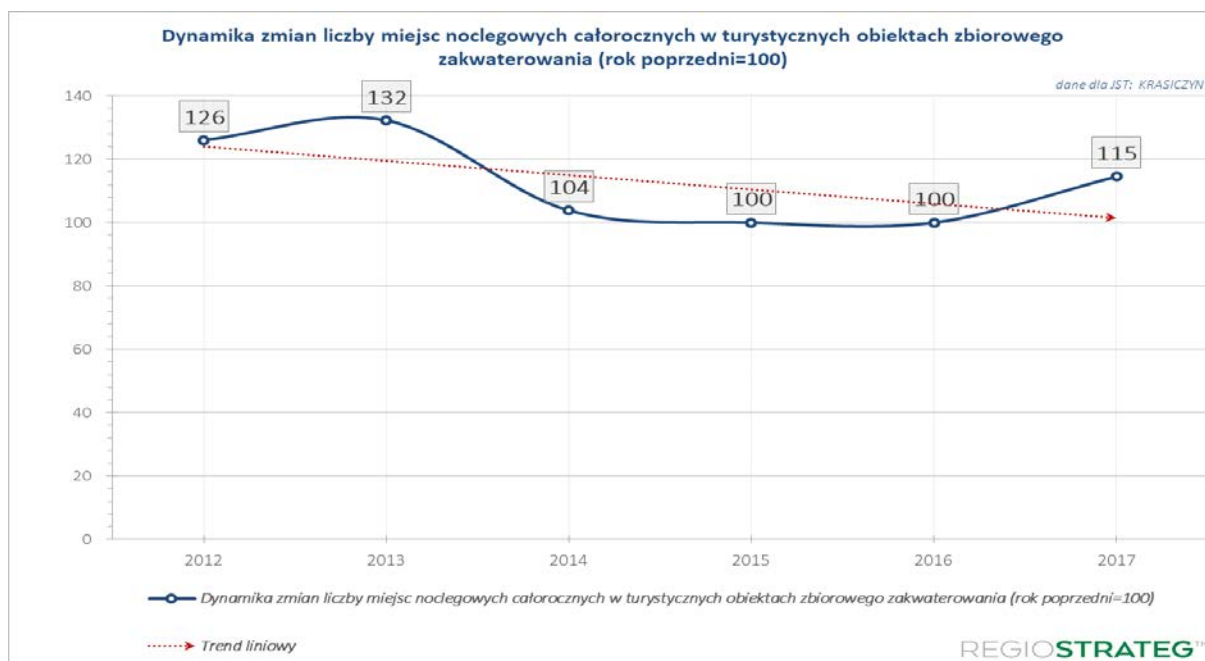

Ze względu na bliskość Miasta Przemyśl Gmina Krasiczyn, a także inne podmiejskie gminy, nie będą w stanie silnie rozwijać swoich zasobów społeczno-kulturalnych, a w szczególności kulturalnych. Gmina wiejska czy miejsko-wiejska nie jest bowiem w stanie realnie konkurować z dużym miastem pod względem oferty kulturalnej, a także zasobów infrastruktury społecznej, na przykład żłobki, kina, muzea, czy instytucje kultury. Taka sytuacja ma miejsce w całej Polsce. Świadomość istnienia takiego stanu rzeczy i naturalnych ograniczeń z tym faktem związanych, powoduje, że gmina jest w stanie bardziej racjonalnie lokować swoje zasoby, na przykład skupiając się na budowie infrastruktury służącej przyciąganiu nowych mieszkańców, jak również zatrzymywaniu obecnie mieszkających. Warto jednak mieć świadomość, że nie można podchodzić lekceważąco do spraw społeczno-kulturalnych, bowiem one budują poczucie tożsamości lokalnej. Bez tego nie będzie możliwe zatrzymywanie młodych, ambitnych mieszkańców, którzy nie mając poczucia związku ze społecznością gminną, będą stosunkowo łatwo opuszczali rodzinne strony.

Dużo korzystniej wygląda sytuacja Gminy Krasiczyn w obszarze turystyki, rekreacji i wypoczynku. Pod względem 190 miejsc noclegowych w całorocznych w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania w 2017 roku gmina zajęła 4 miejsce na 29 porównywanych gmin. Liderem był Horyniec-Zdrój, w którym w 2017 roku było 613 całorocznych miejsc noclegowych.

Co istotne, liczba całorocznych noclegów w Gminie Krasiczyn od 2012 roku stale rośnie. Nie są to duże wzrosty, ale trend jest pozytywny. Pod względem dynamiki zmian liczby miejsc noclegowych całorocznych w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania (rok poprzedni=100) w 2017 roku Krasiczyn zajął 2 miejsce na podium.

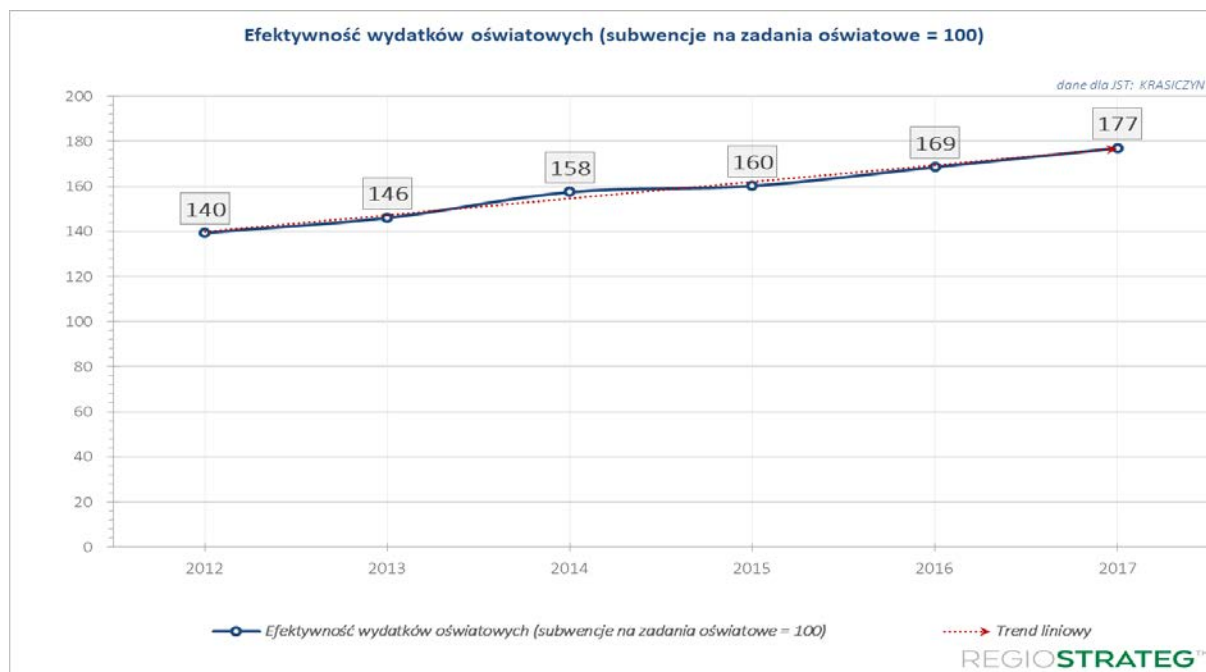

Korzystnie Gmina Krasiczyn wypada także w takich wskaźnikach jak:

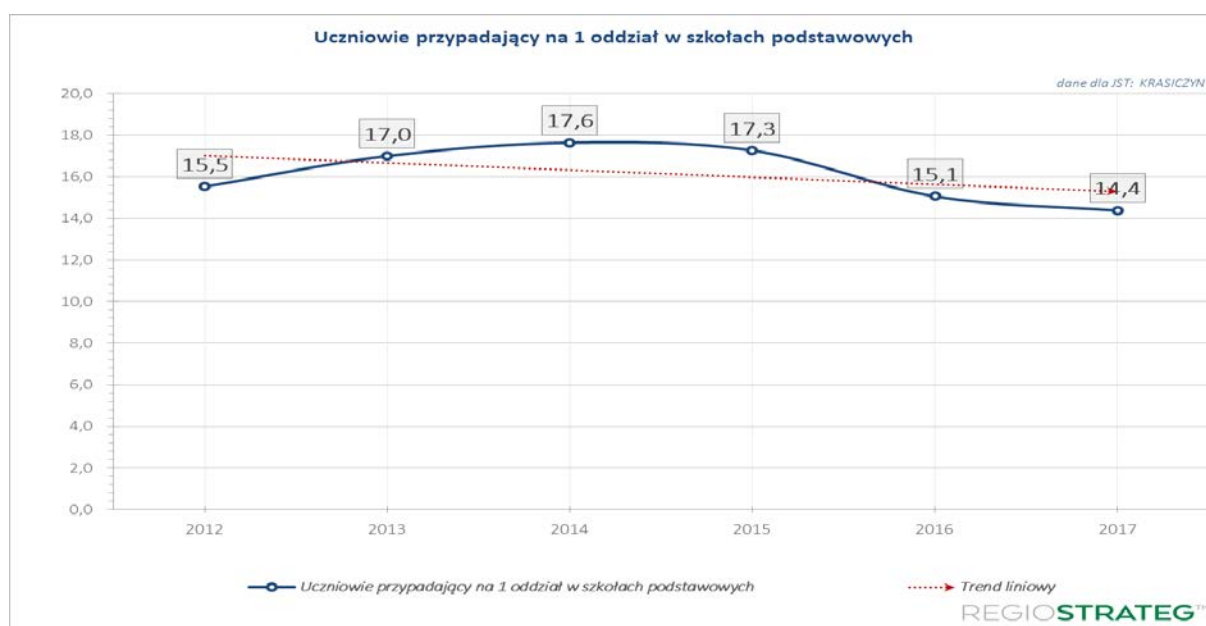
- Turystyczne obiekty noclegowe na 10.000 mieszkańców – 2 miejsce,
- Liczba turystycznych miejsc noclegowych przypadających na 100 mieszkańców (wskaźnik Baretj'a-Deferta) – 3 miejsce.

Istotnym obszarem dla funkcjonowania każdego samorządu jest kwestia oświaty. Pod tym względem w Gminie Krasiczyn można zaobserwować powolnie rosnące problemy. Najbardziej niepokojące są

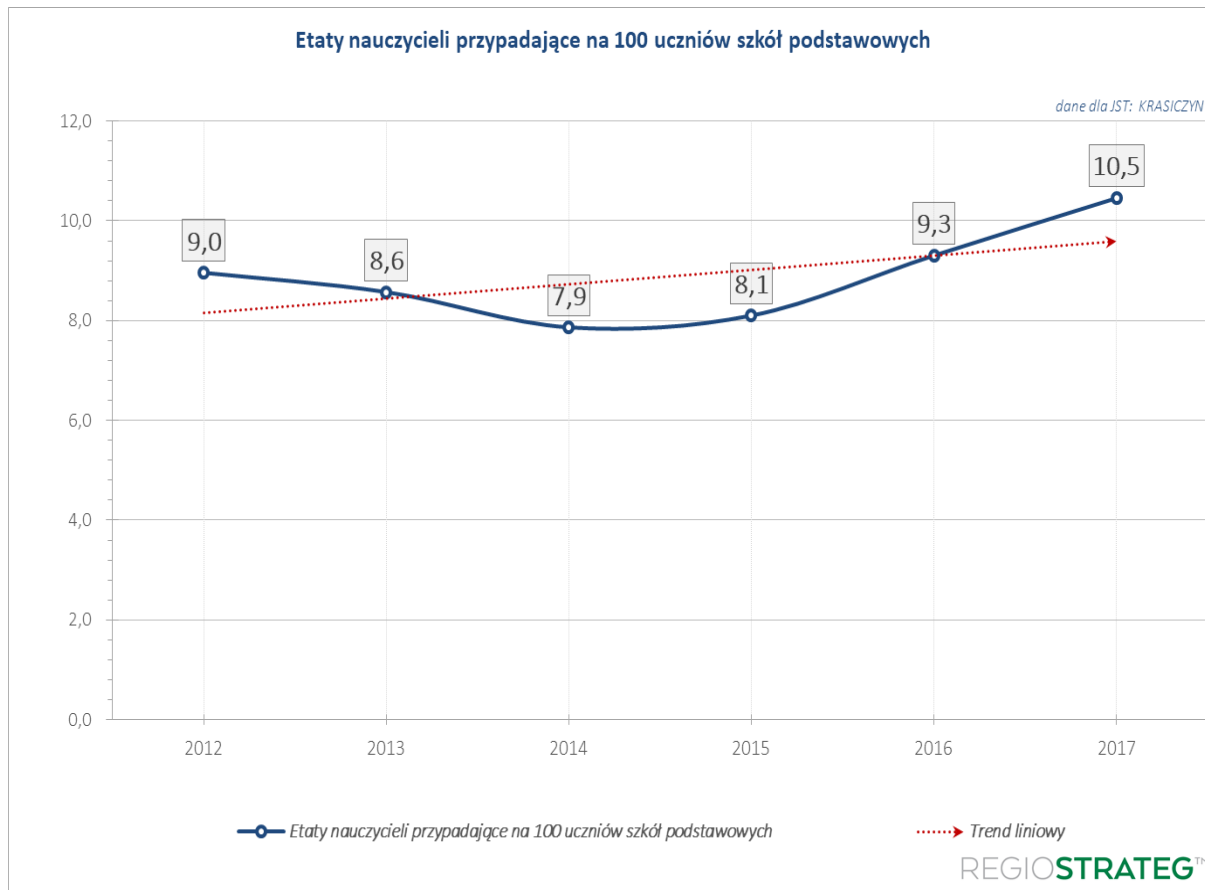
jednak trendy, które za kilka lat mogą spowodować istotne ograniczenia budżetowe dla gminy, co będzie się przekładało na obniżenie zdolności inwestycyjnych. Wolne środki będą bowiem zagospodarowywane nie na inwestycje, a na dokładanie do oświaty. Już w 2017 roku Krasiczyn ze swojego budżetu dokładał do oświaty 77% ponad to co otrzymywał z subwencji rządowej. Pod tym względem gmina zajęła w 2017 roku 19 miejsce. Lider – Gmina Pruchnik – dokładała do oświaty 15%.

Od 2015 roku stale maleje liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach podstawowych. W 2017 roku wartość tego wskaźnika wyniosła 14,4 i była najbliższa od 2012 roku. Dało to Krasiczynowi 12 miejsce. Im mniejsza liczba uczniów przypadająca na 1 oddział tym wyższe koszty utrzymania szkół.

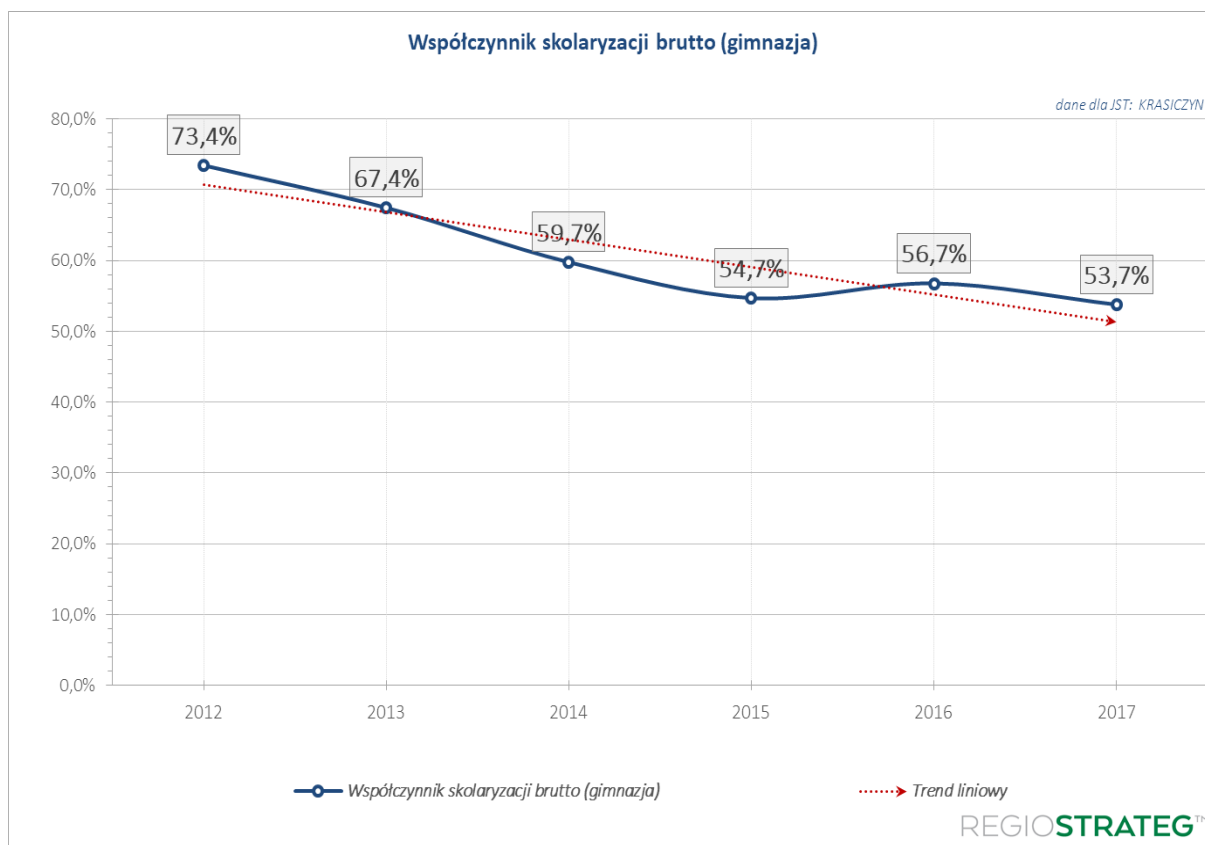
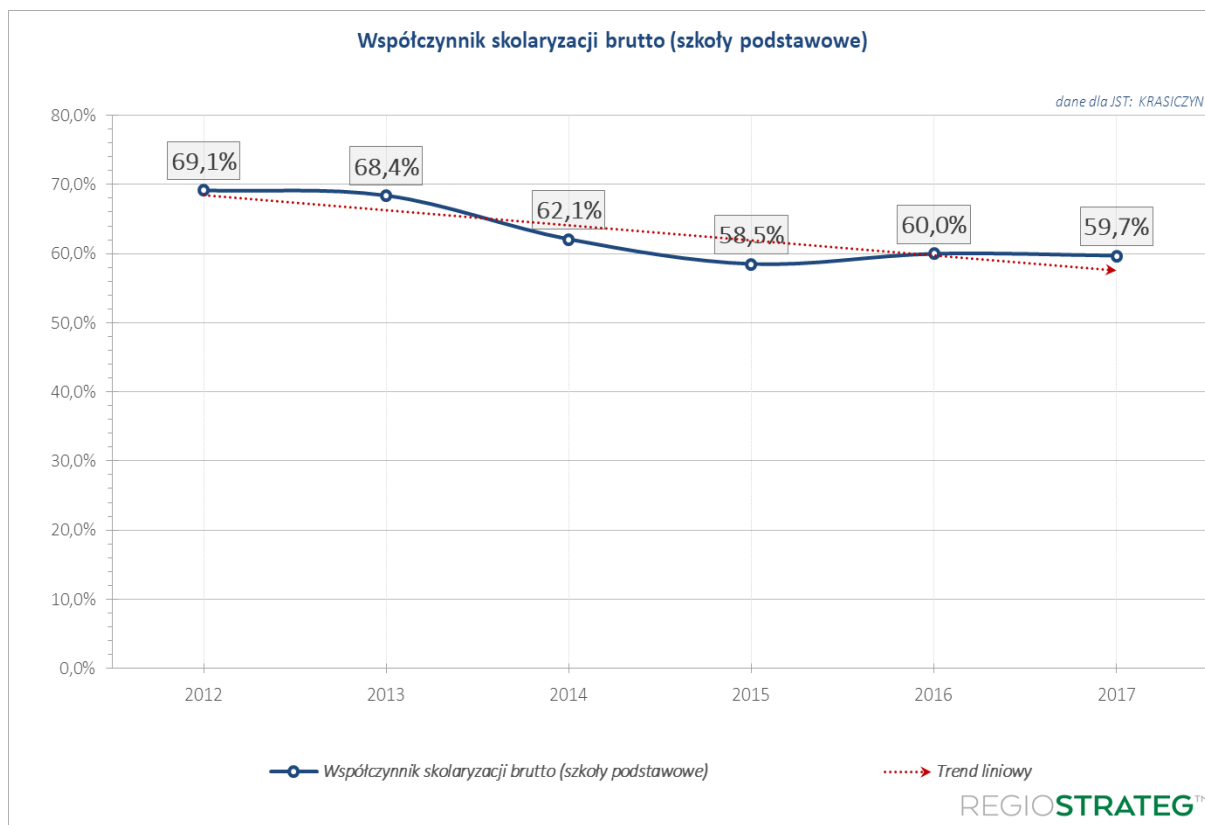
Natomiast od 2014 roku stale rośnie wskaźnik etatów nauczycieli przypadających na 100 uczniów szkół podstawowych. Na koniec 2017 roku wyniósł 10,5 i był najwyższy od 2012 roku (16 miejsce). Jeżeli trend się utrzyma to z roku na rok koszty oświaty w gminie będą rosły, bowiem jednym z głównych kosztów w tym zakresie są wynagrodzenia kadry nauczycielskiej. Spadek liczby uczniów powoduje wzrost etatów nauczycielskich w „przeliczeniu” na ucznia.

Bardzo niekorzystne wskaźniki Krasieczyn notuje pod względem współczynników skolaryzacji brutto na poziomie szkół podstawowych (ostatnie 29 miejsce w 2017 roku) i gimnazjów (ostatnie 29 miejsce w 2017 roku). Wartość współczynnika poniżej 100 oznacza, że dzieci zameldowane w Gminie Krasieczyn uczęszczają do szkół funkcjonujących na terenie innych jednostek samorządowych. Ponieważ system oświaty w Polsce działa tak, że środki finansowe „idą za uczniem”, to w przypadku, kiedy rodzic posyła dziecko do szkoły na terenie innej gminy, wówczas ta gmina otrzymuje środki z subwencji do swojego budżetu. W przypadku niskich wskaźników skolaryzacji przekłada się to na sytuację, w której rządowa subwencja oświatowa nie pozwala na pokrycie kosztów utrzymania szkół i powoduje, że gmina musi dokładać ze swojego budżetu do oświaty. W przypadku Krasieczyna na poziomie szkół podstawowych w 2017 roku współczynnik skolaryzacji wyniósł zaledwie 59,7%, a dla gimnazjów 53,7%. Wartości te oznaczają, że blisko połowa dzieci z terenu Gminy Krasieczyn uczęszcza do szkół podstawowych i gimnazjów do placówek leżących na terenie innych gmin. Jest to bardzo niekorzystna sytuacja, która negatywnie wpływa na wysokość subwencji oświatowej, którą otrzymuje gmina. Dla porównania Miasto Jarosław w 2017 roku miało współczynnik skolaryzacji brutto na poziomie szkół podstawowych w wysokości 118,1%, co oznacza, że miasto przyciągało do swoich szkół blisko 20% dzieci z terenu innych gmin, a w konsekwencji otrzymywało dodatkowe środki

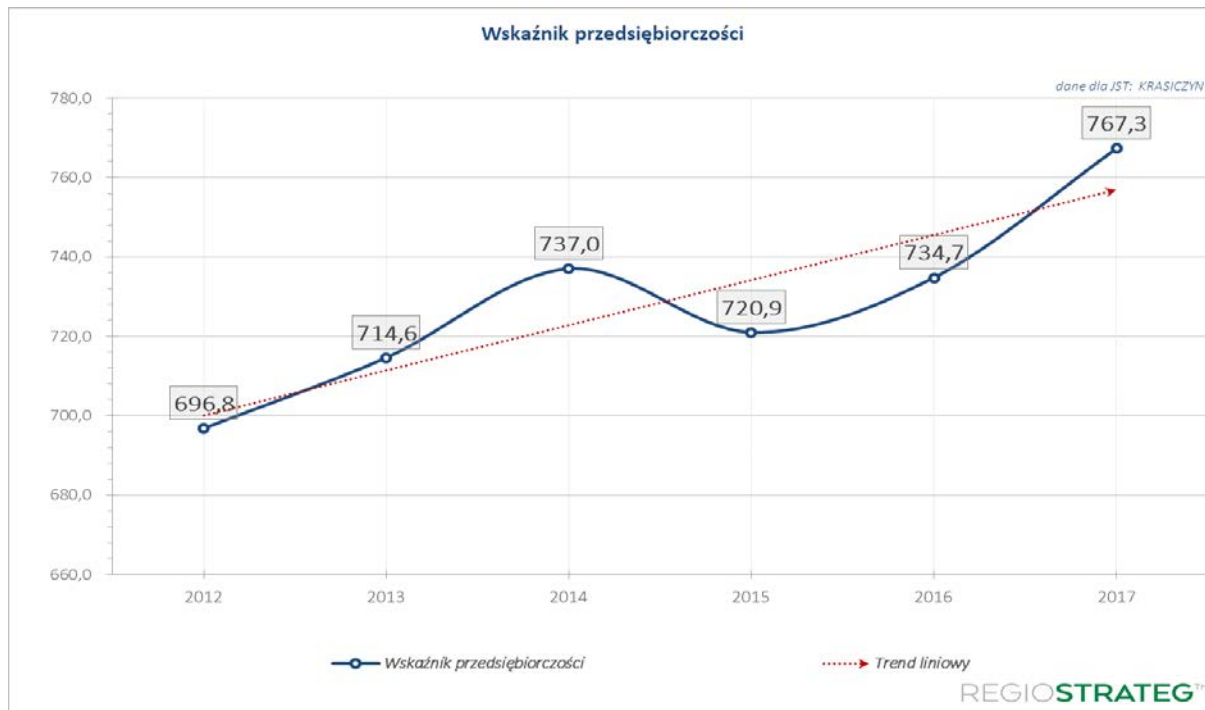

z subwencji oświatowej. W przypadku gimnazjów w Mieście Jarosław sytuacja w 2017 roku była jeszcze korzystniejsza bowiem wskaźnik skolaryzacji wyniósł 138,2%.

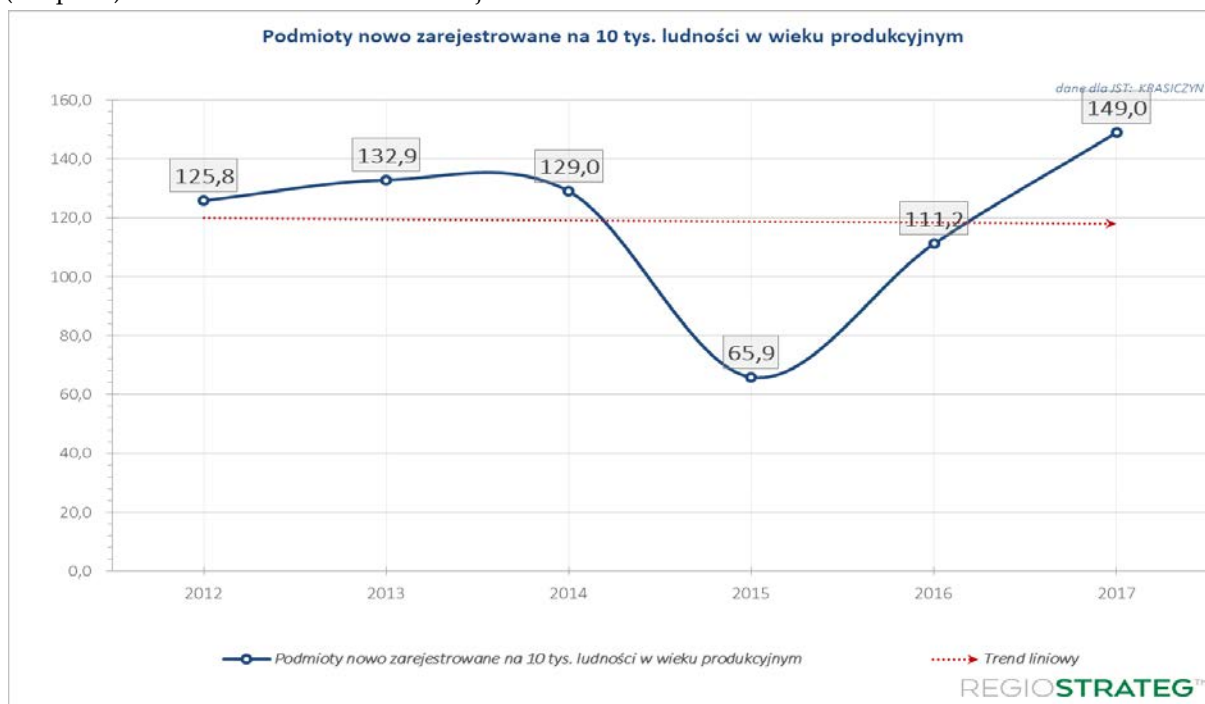

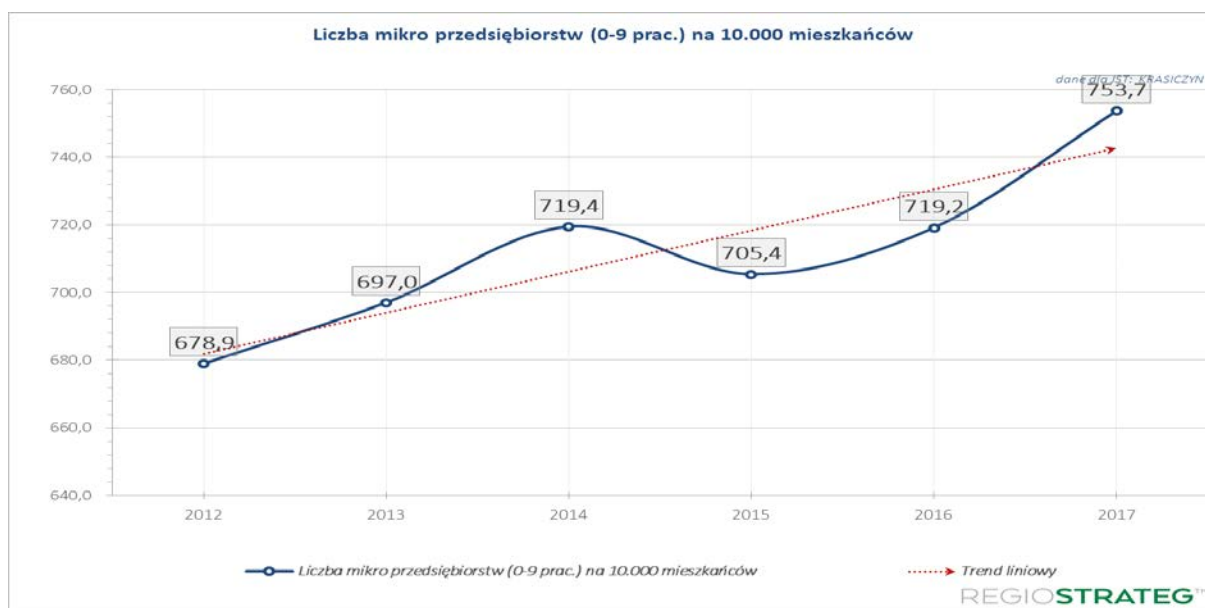

Pod względem rozwoju lokalnej przedsiębiorczości Krasiczyn w 2017 roku zanotował umiarkowaną atrakcyjność. Wskaźnik Przedsiębiorczości (WP) wyniósł 767, co dało wysokie 3 miejsce. Liderem wśród 29 analizowanych gmin było Miasto Jarosław z WP = 1.158. Dla porównania w 2017 roku średni wskaźnik przedsiębiorczości dla Polski to 1.121. Można więc zauważyć, że poziom rozwoju przedsiębiorczości w Krasiczynie jest relatywnie niższy od innych gmin w Polsce.

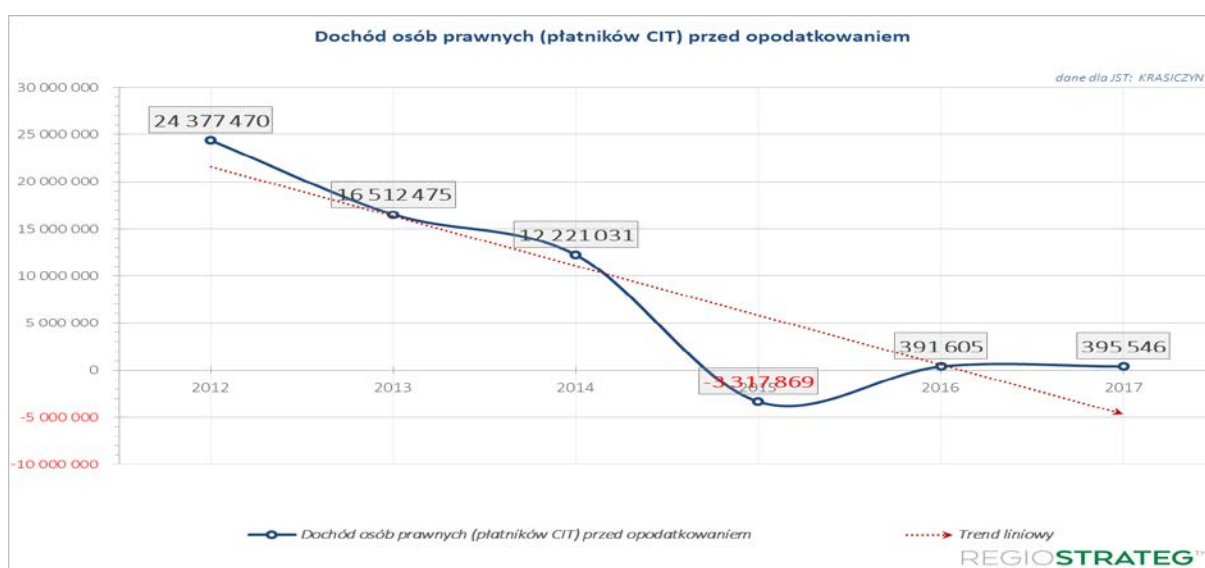
Co pozytywne, to w 2017 roku pod względem nowo zarejestrowanych podmiotów na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym Krasiczyn zajął 2 miejsce. Natomiast pod kątem liczby mikro przedsiębiorstw (0-9 prac.) na 10.000 mieszkańców 3 miejsce.

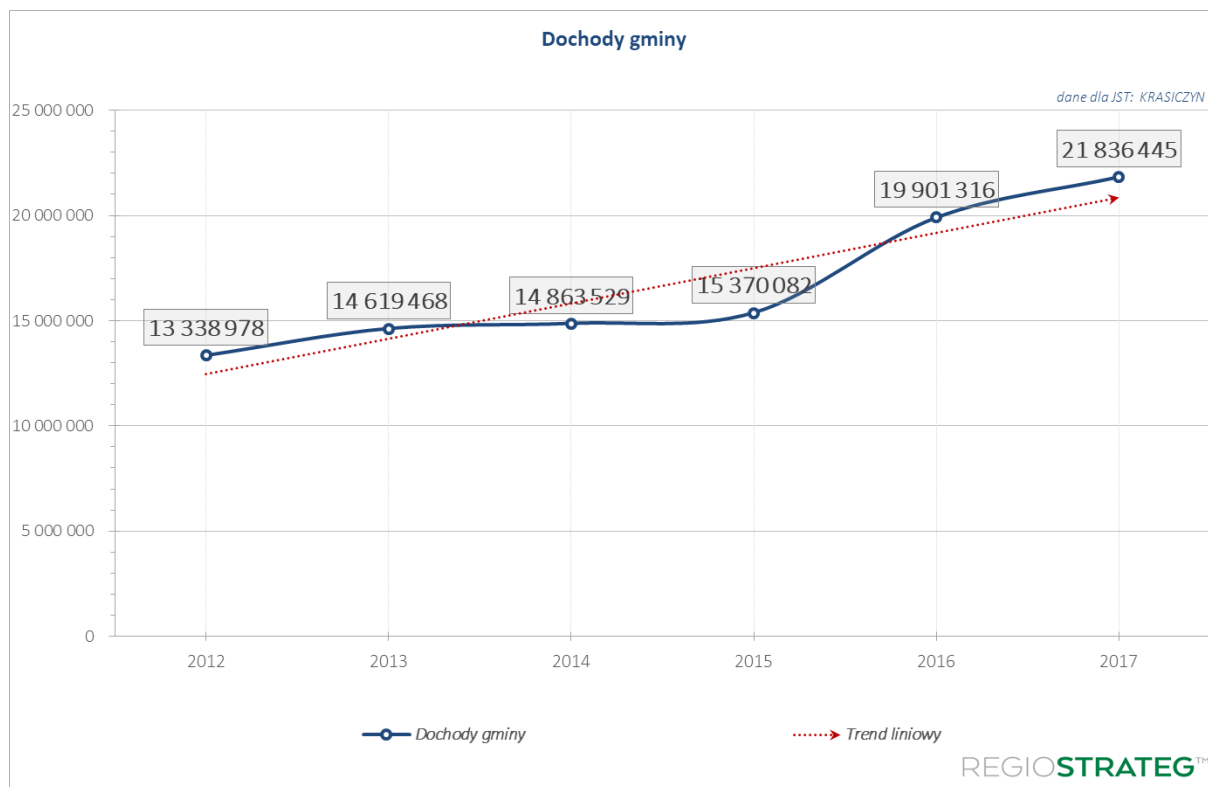
O ile w przypadku najmniejszych firm (mikro działalności) sytuacja w Krasieczynie w 2017 roku wyglądała relatywnie korzystnie, to w dla większych firm jest już zdecydowanie gorzej. Pod względem liczby małych przedsiębiorstw (10-49 prac.) na 10.000 mieszkańców Krasieczyn zajął odległe 27 miejsce.

W 2017 roku w Krasieczynie nie było średnich przedsiębiorstw (50-249 prac.), dużych przedsiębiorstw (250-999 prac.), a także bardzo dużych przedsiębiorstw (powyżej 1000 prac.). W porównaniu do innych 29 analizowanych gmin optymizmem także nie napawa sytuacja finansowa firm (spółek kapitałowych, będących płatnikami podatku CIT¹), funkcjonujących na terenie gminy. W 2017 roku CIT-owcy wypracowali dochód przed opodatkowaniem na łącznym poziomie niespełna 0,4 mln zł, co dało dopiero 24 miejsce. Dla porównania w Mieście Jarosław było to 212 mln zł. Różnica jest więc bardzo duża. Bardzo niepokojący jest trend. Jeszcze w 2012 roku CIT-owcy w Krasieczynie wypracowali dochód 24 mln, a w 2017 roku zaledwie 0,4 mln.

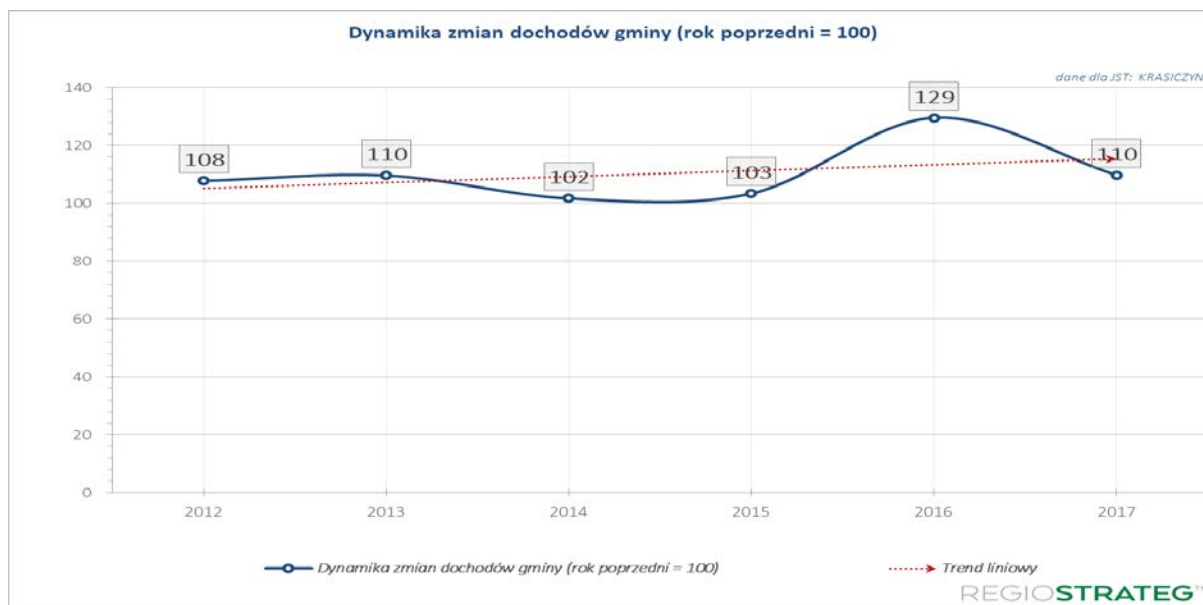

¹ CIT – podatek od osób prawnych.

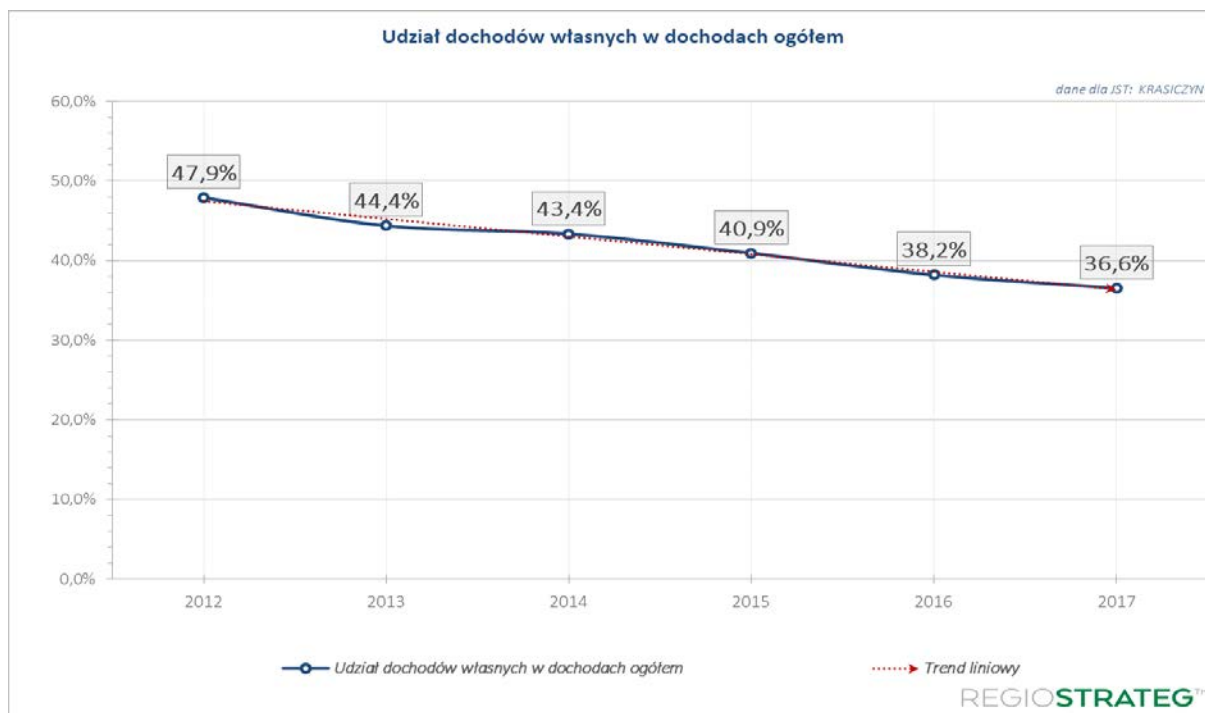
Dochody Gminy Krasiczyn w 2017 roku wyniosły 21.836.445 zł (22 miejsce). Liderem był Jarosław, którego dochody stanowiły 144.339.868 zł.

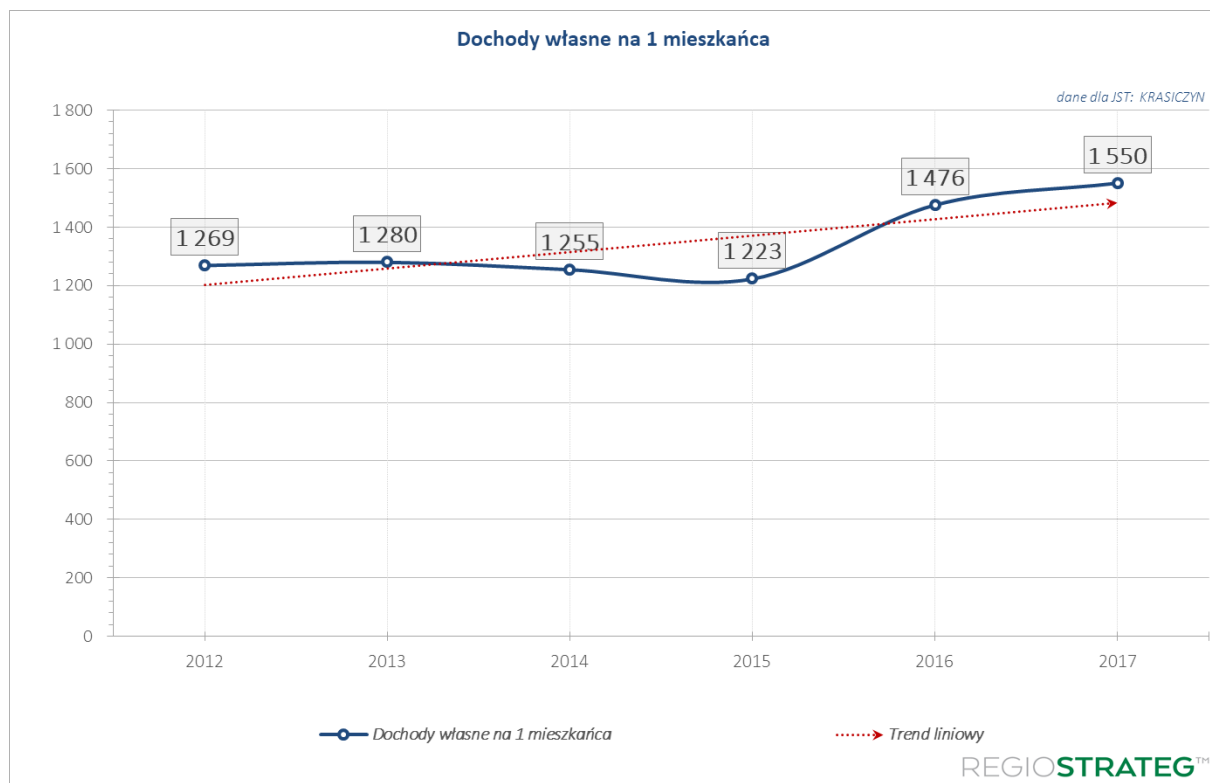
Pozytywna jest natomiast dynamika dochodów rok do roku. Od 2012 roku można zaobserwować wartość powyżej 100, co oznacza, że dochody stale rosły.

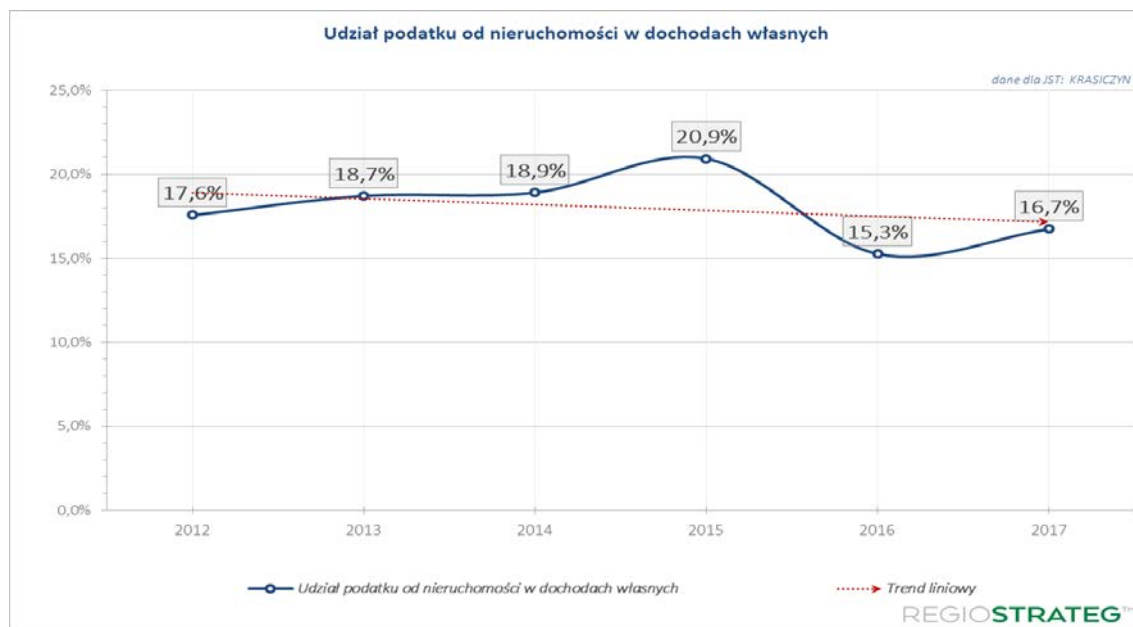
Korzystnie w przypadku Krasiczyna wygląda udział dochodów własnych w dochodach ogółem. W 2017 roku wyniósł on 36,6%, co dało 6 miejsce na 29 porównywanych gmin. Liderem był Jarosław, którego dochody własne stanowią 50,6% dochodów ogółem. Niepokojąca jest jednak tendencja spadkowa dochodów własnych w dochodach ogółem, bowiem od 2012 roku stale maleje.

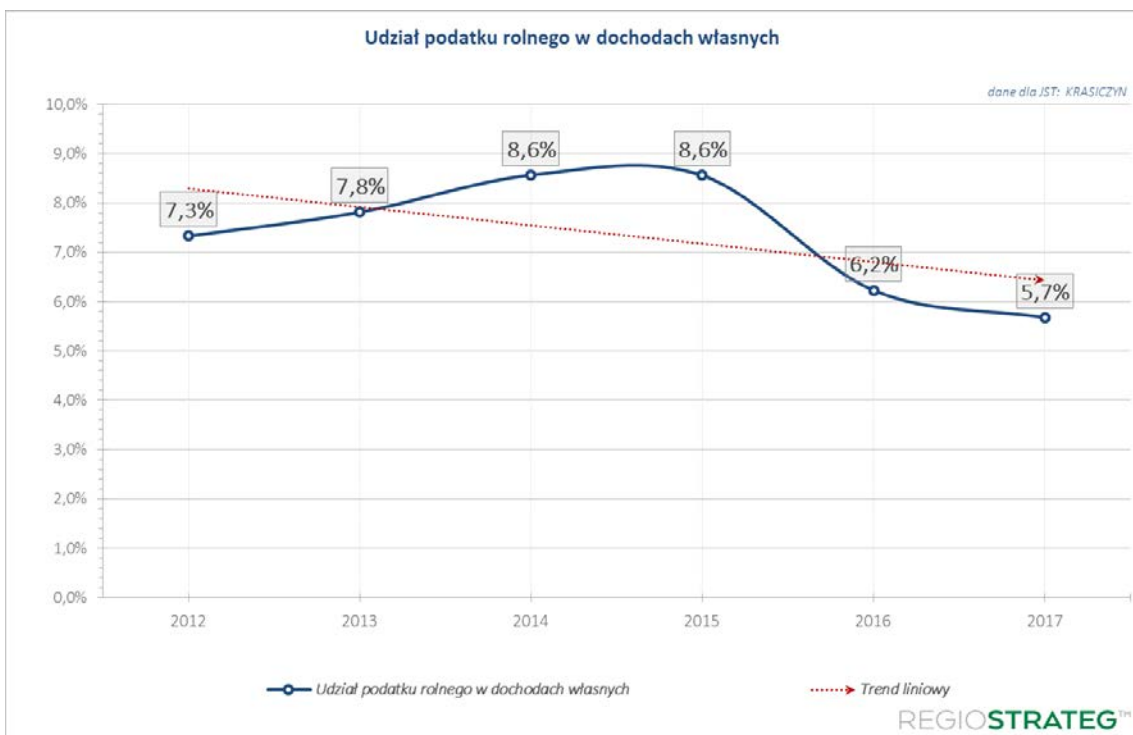
Pod względem dochodów własnych na 1 mieszkańca w 2017 roku Krasiczyn także zajął 6 miejsce.

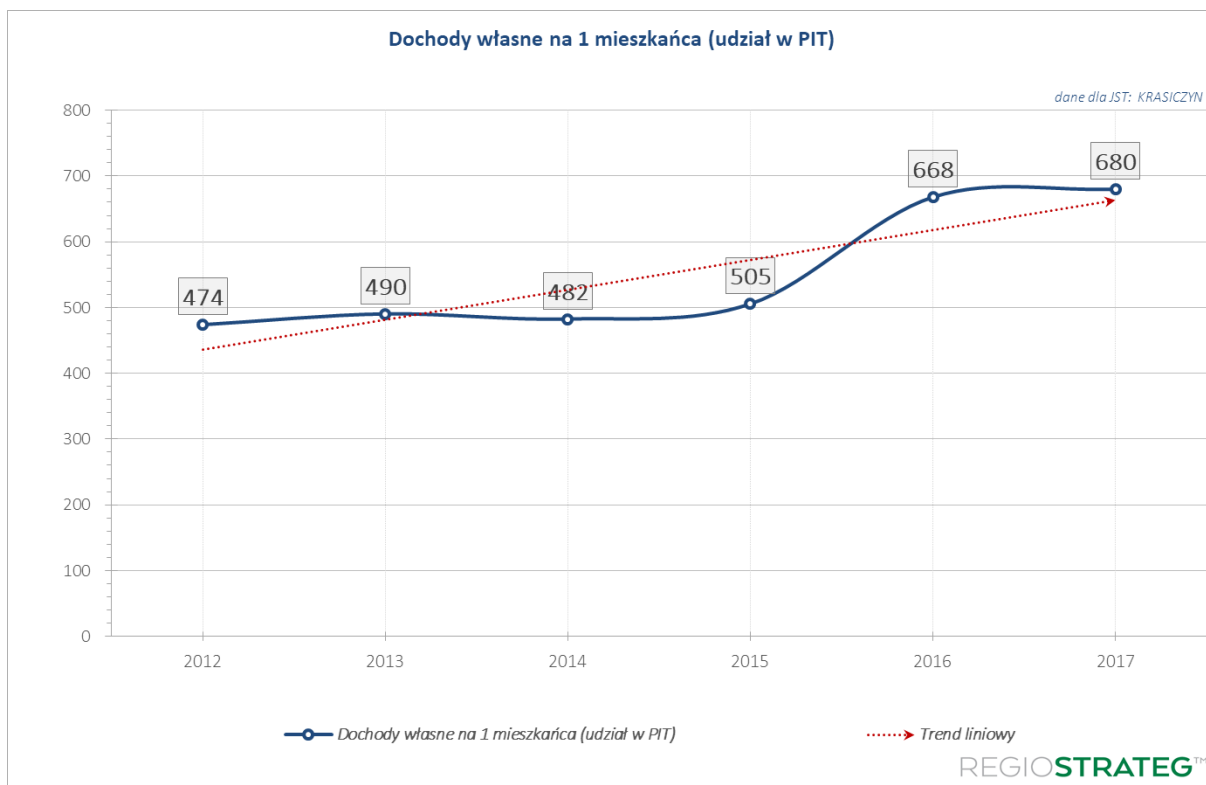
Dynamicznie rozwijające się samorządy mają wysoki stopień udziału podatku od nieruchomości w dochodach własnych. W przypadku Gminy Krasiczyn na koniec 2017 roku wyniósł on 16,7% (odległe 24 miejsce). Lider w 2017 roku – Miasto Jarosław – miał ten wskaźnik na poziomie 33,7%. Nieco niepokojące jest załamanie się w 2016 roku pozytywnego trendu wzrostu wskaźnika z lat 2012-2015.

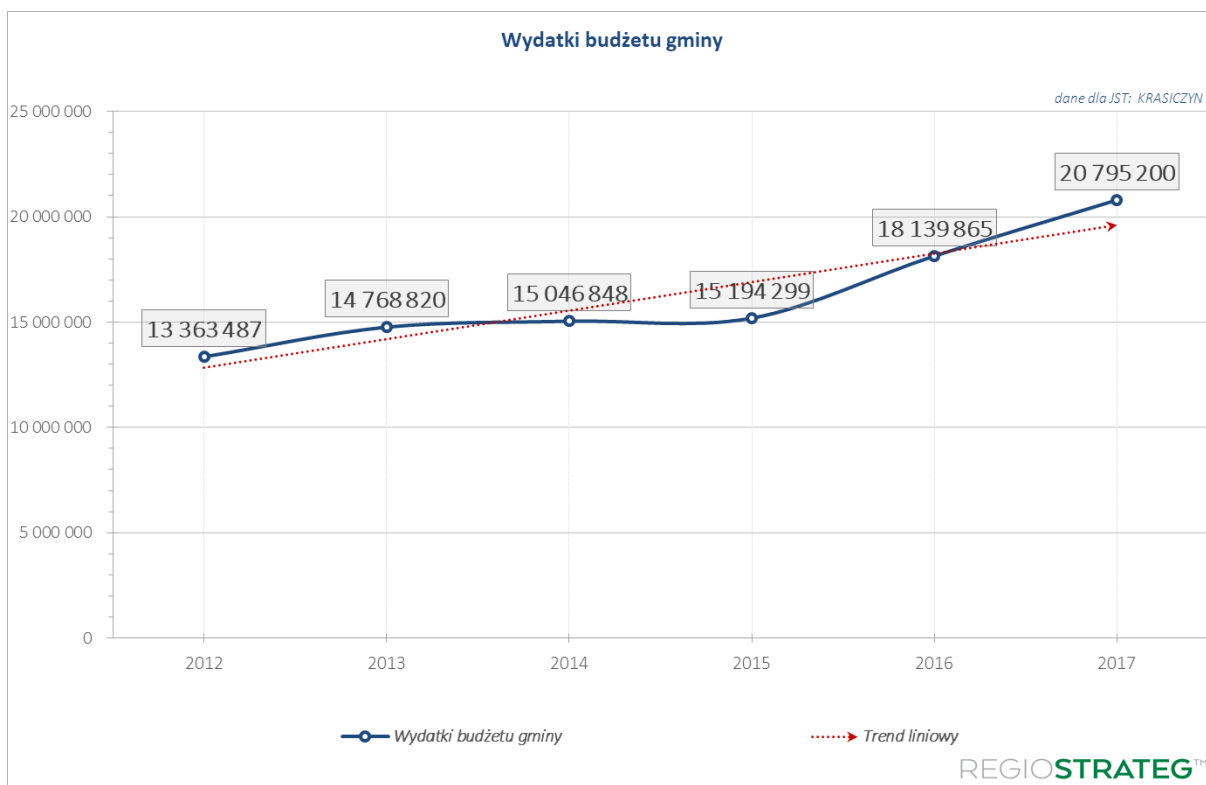
Wprawdzie pod względem udziału podatku rolnego w dochodach własnych Gmina Krasiczyn w 2017 roku zajęła 6 miejsce, ale wartość 5,7% jest mimo wszystko wysoka. Generalnie na podstawie analiz atrakcyjności i potencjałów rozwojowych gmin można zauważyć, że im niższa wartość udziału podatku rolnego w dochodach własnych, tym gmina jest lepiej rozwinięta i zapewnia wyższą jakość życia ludziom.

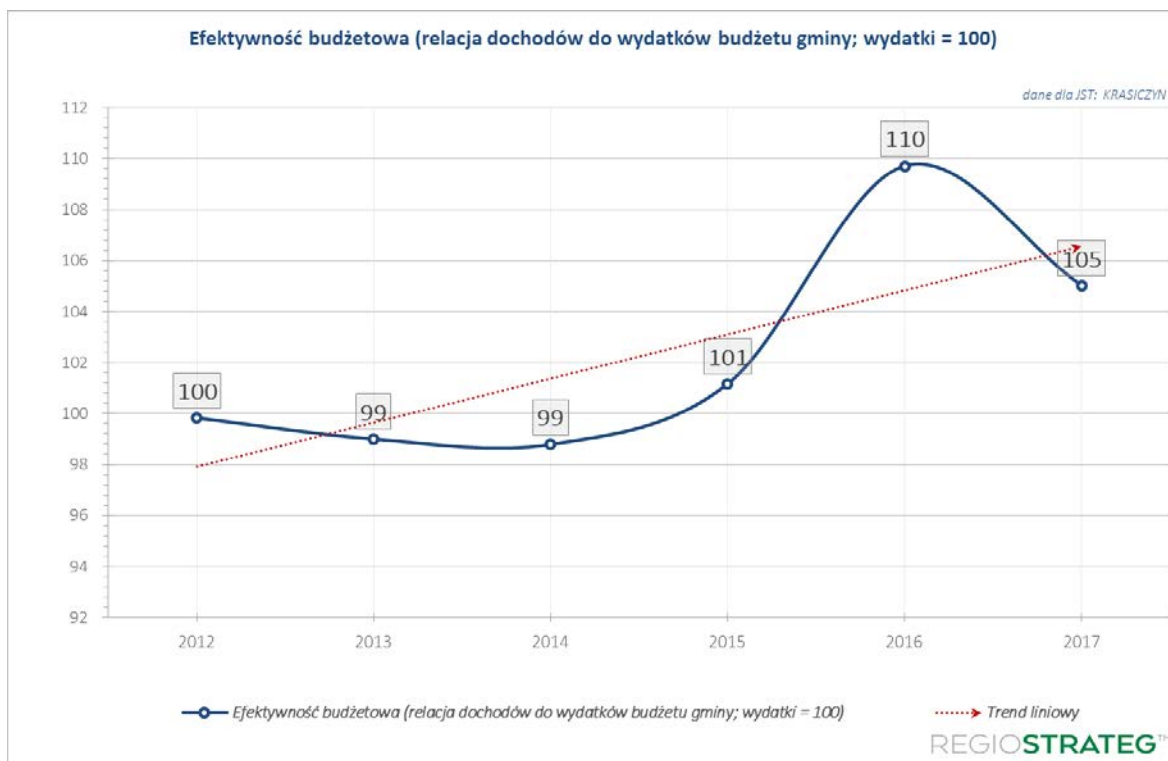
Warto odnotować, że pod względem dochodów własnych na 1 mieszkańca (udział w PIT) Gmina Krasiczyn z wartością 680 zł zajęła w 2017 roku 2 miejsce. Liderem był Jarosław, który zagotował wartość wskaźnika równą 707 zł.

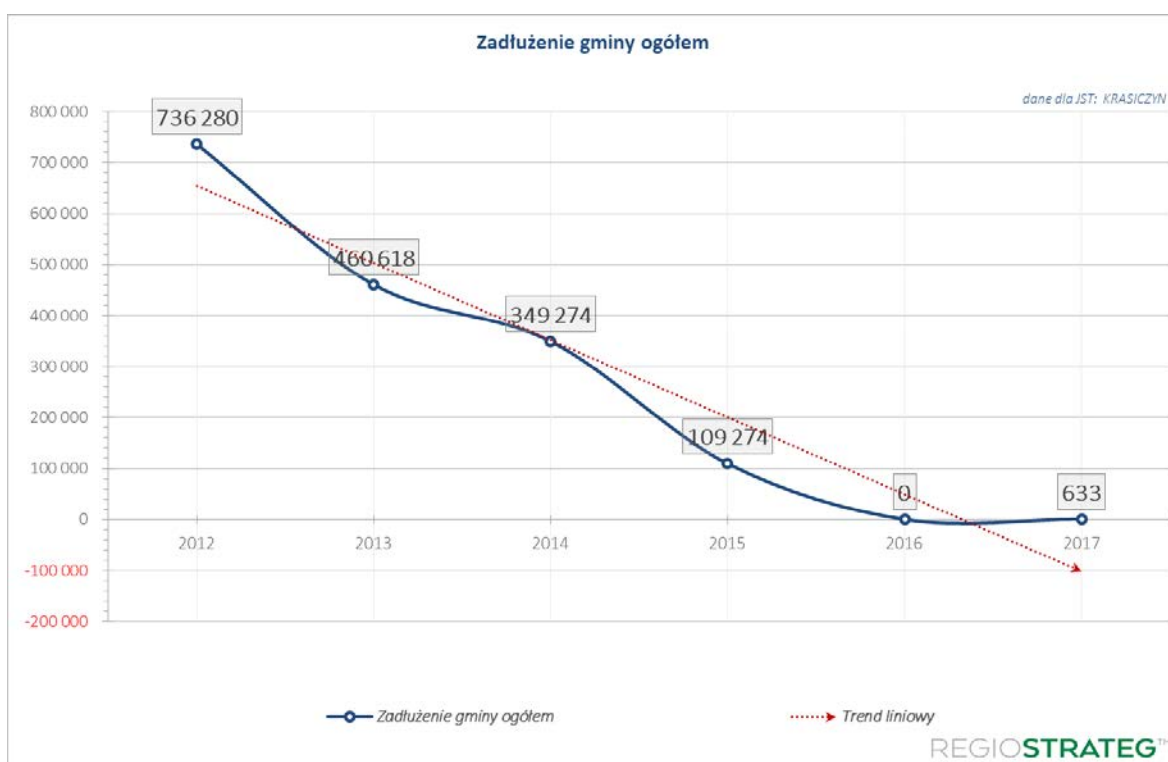
Wydatki budżetu Gminy Krasiczyn w 2017 roku wyniosły 20.795.200zł (25 miejsce). Liderem był Jarosław z wydatkami na poziomie 154.013.208 zł.

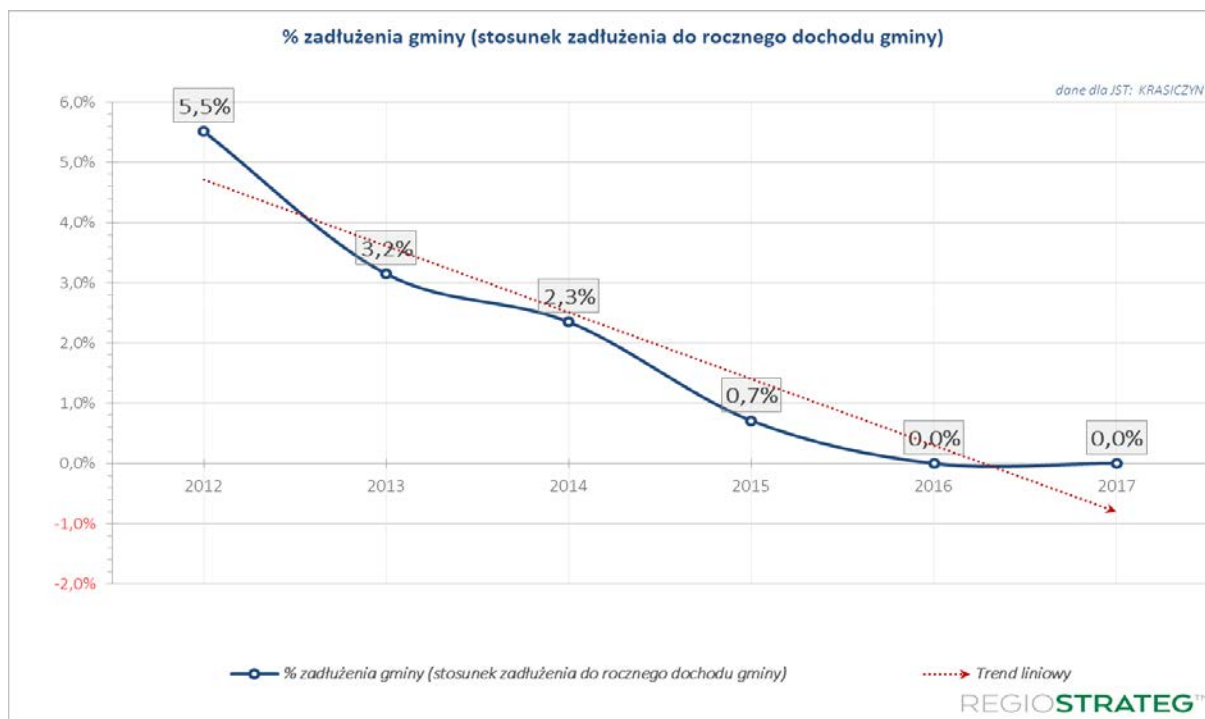
Należy zwrócić uwagę na generalnie dobry wskaźnik efektywności budżetowej (relacja dochodów do wydatków budżetu gminy; wydatki = 100). Wartość powyżej 100 lub bardzo zbliżona do 100 (99 w latach 2013-2014) pokazuje, że gmina nie zadłużała się tylko notowała dodatni bilans budżetu. Pod względem efektywności budżetowej Krasiczyn w 2017 roku zajął 6 miejsce.

Dobre wskaźniki efektywności budżetowej przekładają się na niewielkie zadłużenie gminy. W 2017 roku osiągnęło ono wartość zaledwie 633 zł, co dało Gminie Krasiczyn 2 miejsce.

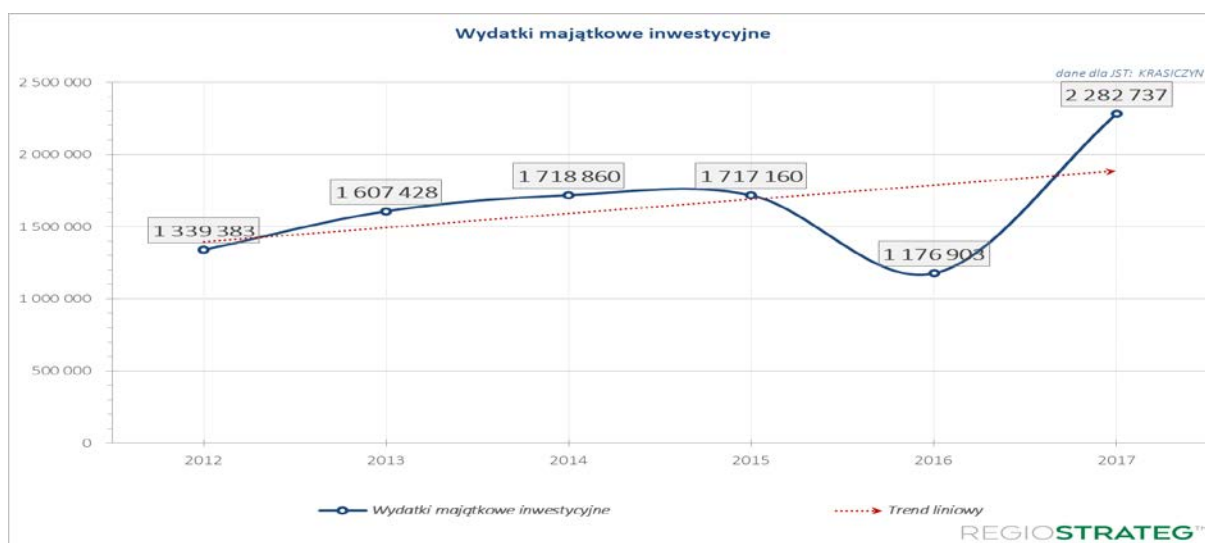

Pod względem % zadłużenia gminy (stosunek zadłużenia do rocznego dochodu gminy) Krasiczyn w 2017 roku zajął 2 miejsce. Podobnie w przypadku zadłużenia gminy na 1 mieszkańca (2 miejsce). A w przypadku obsługi długu publicznego na 1 mieszkańca gmina zajęła 1 miejsce.

Gmina Krasiczyn prowadzi „tani urząd”, bowiem we wskaźniku wydatki bieżące na wynagrodzenia na 1 mieszkańca z wartością 962 zł zajęła w 2017 roku 3 miejsce.

Wysokość wydatków majątkowych inwestycyjnych w 2017 roku była niewielka i wyniosła 2.282.737zł (25 miejsce na 29 gmin), chociaż i tak była rekordowa w okresie 2012-2017. Liderem w 2017 roku było Miasto Jarosław z wydatkami inwestycyjnymi na poziomie 18.611.847 zł.

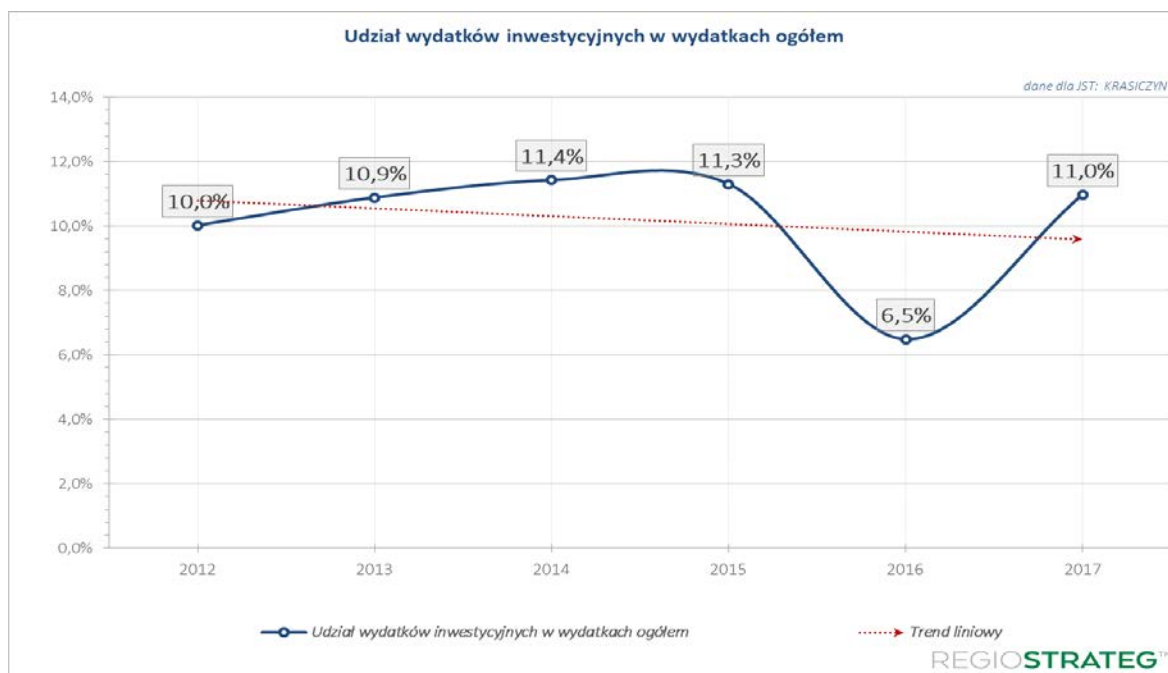

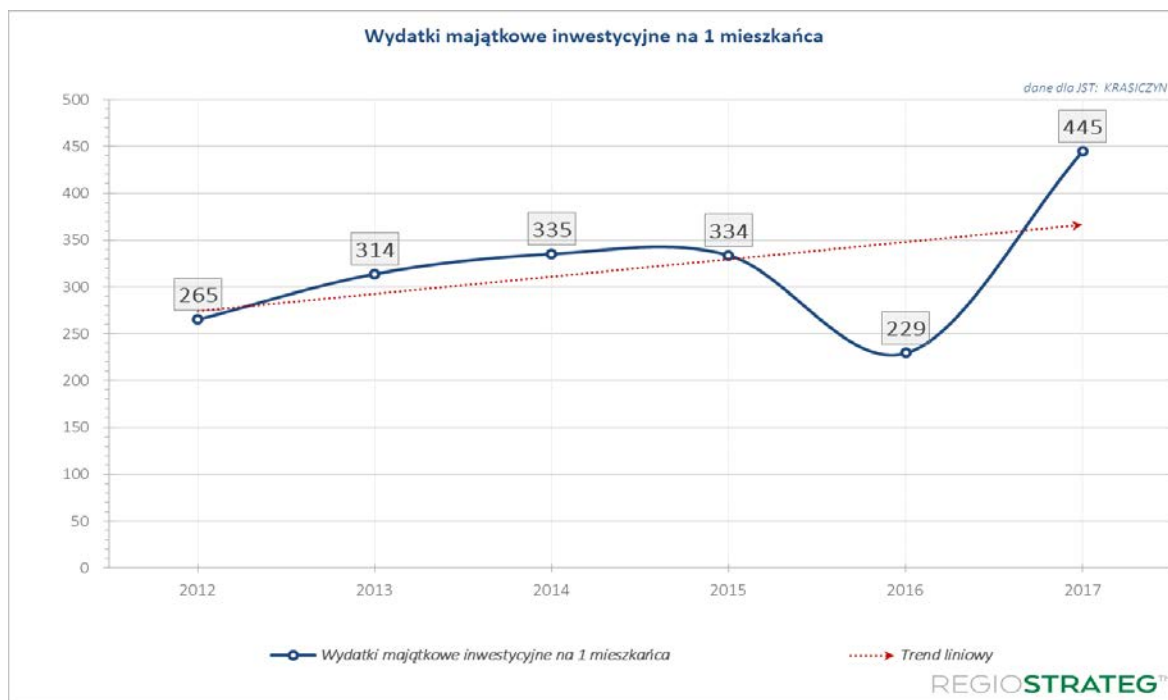
Pod względem dynamiki zmian wydatków majątkowych inwestycyjnych gminy (rok poprzedni = 100) w 2017 roku Krasiczyn zajął 10 miejsce, a kwota przeznaczona na inwestycje w 2017 roku była prawie 2-krotnie wyższa niż w roku 2016. Warto jednak zwrócić uwagę na to, że od 2012 do 2016 roku dynamika wydatków inwestycyjnych rok do roku stała się malejąca, a w 2016 roku wyniosła tylko niespełna 70% kwoty, która była przeznaczona na inwestycje w 2015 roku.

Wydatki inwestycyjne w ogóle wydatków budżetu Gminy Krasiczyn zajmują relatywnie niewiele. W latach 2012-2017 najwyższy wskaźnik to 11,4% (w 2014 roku). W 2017 roku udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wyniósł 11,0% co dało Gminie Krasiczyn 20 miejsce. Lider Gmina Stary Dzików na inwestycje przeznaczała 30% swojego budżetu.

W przeliczeniu wydatków inwestycyjnych na 1 mieszkańca w 2017 roku Krasiczyn zanotował wartość 445 zł, co dało 20 miejsce. Lider – Stary Dzików – na 1 mieszkańca na inwestycje wydała w 2017 roku 1.789 zł.

Z pewnością jednym z powodów niewielkich wydatków inwestycyjnych są niekorzystne wskaźniki w zakresie pozyskiwania środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych (dochody budżetu). W 2017 roku Gmina Krasiczyn pozyskała jako dochód gminy „z zewnątrz” tylko 131.885 zł, co dało jej odległe 27 miejsce. Lider – Gmina Medyka – w 2017 roku pozyskał 4.866.993 zł.

Gospodarka finansowa Gminy Krasiczyn w 2018 roku

Budżet Gminy Krasiczyn na 2018 rok został uchwalony w dniu 28 grudnia 2017 roku uchwałą nr 202/XXXIII/2017 Rady Gminy Krasiczyn w wysokości:

- dochody 20 698 135,10 zł
- wydatki 20 698 135,10 zł

W 2018 roku w budżecie gminy dokonywano zmian w zakresie dochodów i wydatków na podstawie zarządzeń Wójta Gminy Krasiczyn oraz Rady Gminy Krasiczyn w zakresach będących w kompetencjach tych organów.

Wymiar finansowy zmian w budżecie Gminy Krasiczyn na koniec 2018r. w zakresie dochodów i wydatków prezentuje poniższa tabela.

Wyszczególnienie	2018 rok		Różnica	Dynamika
	Plan na 1 stycznia 2018 r.	Plan na 31 grudnia 2018 r.		
Dochody ogółem, w tym:	20 698 135,10	22 220 025,60	1 521 890,50	107,35%
bieżące	20 330 335,10	21 407 592,62	1 077 257,52	105,30%
majątkowe	367 800,00	812 432,98	444 632,98	220,89%
Wydatki ogółem, w tym:	20 698 135,10	23 764 547,53	3 066 412,43	114,81%
bieżące	19 643 943,59	21 128 250,02	1 484 306,43	107,56%
majątkowe	1 054 191,51	2 636 297,51	1 582 106,00	250,08%

Źródło: Opracowanie własne

Zaplanowane na dzień 31 grudnia 2018 roku dochody w wysokości 22 220 025,60 zł wykonano w kwocie 24 360 546,02 zł, z czego dochody bieżące wykonano w kwocie 23 717 945,62 zł, natomiast dochody majątkowe – w kwocie 642 600,40 zł. Wykonanie dochodów bieżących w dochodach ogółem stanowi 97,36%, natomiast dochodów majątkowych – stanowi jedynie 2 64%. Wykonanie planu dochodów ogółem wynosi prawie 110%, z czego wykonanie dochodów bieżących przekroczyło o prawie 11 % uchwalony plan. W 2018 roku dochody majątkowe zrealizowano w 80% założonego planu.

Wykonanie planu dochodów w 2018 roku przedstawia się następująco:

L.p.	Treść	Plan po zmianach	Wykonanie planu na dzień 31.12.2018 r.	% wykonania planu
	DOCHODY	22 220 025,60	24 360 546,02	109,63%
I.	DOCHODY BIEŻĄCE	<u>21 407 592,62</u>	<u>23 717 945,62</u>	110,79%
1.	Dochody własne	3 250 715,00	5 283 990,85	162,55%
a.	Wpływy z podatków	2 044 600,00	3 477 747,06	170,09%
b.	Wpływy z opłat	1 160 835,00	1 469 934,70	126,63%
c.	Dochody z majątku gminy	43 130,00	61 966,60	143,67%
d.	Spadki, zapisy i darowizny	0,00	0,00	0,00%
e.	5 % dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu	0,00	223,77	0,00%
f.	Odsetki od nieterminowych należności	2 150,00	271 900,42	12646,53%
g.	Odsetki od środków na rachunkach bankowych	0,00	476,05	0,00%
h.	Inne dochody należne gminie	0,00	1 742,25	0,00%
2.	Udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych	4 099 747,00	4 360 278,00	106,35%
3.	Udziały w podatku dochodowym od osób prawnych	3 000,00	60 068,33	2002,28%
4.	Dotacje	8 104 997,62	8 064 475,44	99,50%
5.	Subwencje	5 949 133,00	5 949 133,00	100,00%
II.	DOCHODY MAJĄTKOWE	<u>812 432,98</u>	<u>642 600,40</u>	79,10%
1.	Dotacje i środki przeznaczone na inwestycje	416 422,98	365 844,96	87,85%
2.	Dochody ze sprzedaży majątku	396 010,00	276 755,44	69,89%
3.	Przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności	0,00	0,00	0,00%

Źródło: Opracowanie własne

Zaplanowane na dzień 31 grudnia 2018 roku wydatki w wysokości 23 764 547,53 zł wykonano w kwocie 21 716 120,25 zł, z czego wydatki bieżące wykonano w kwocie 20 126 056,29 zł, natomiast wydatki majątkowe – w kwocie 1 590 063,96 zł. Wykonanie wydatków bieżących w wydatkach ogółem stanowi 92,68%, natomiast wydatków majątkowych – stanowi 7,32%.

Wykonanie planu wydatków ogółem wynosi 91,38%, z czego wykonanie wydatków bieżących 95,26% uchwalonego planu. W 2018 roku wydatki majątkowe zrealizowano w 60% założonego planu.

Na tak niską realizację plany wydatków majątkowych wpływ miały zaplanowane na 2018 rok trzy większe inwestycje tj.:

- ✓ budowa ujęcia wody wraz z niezbędną infrastrukturą oraz przyłącza wodociągowego Olszany – Śliwnica,
- ✓ budowa sali gimnastycznej w Olszanach,
- ✓ rozbudowa oczyszczalni ścieków w Tarnawcach.

Zaplanowane w budżecie środki na te inwestycje w kwocie 895 000 zł zrealizowano w kwocie 91 650,60 zł. Dalsza realizacja tych inwestycji planowana jest w 2019 roku.

Ponadto w 2018 roku zaplanowano pomoc finansową dla Powiatu Przemyskiego w kwocie 241 200 zł na realizację trzech zadań inwestycyjnych tj.:

1. przebudowa drogi powiatowej nr 2086R Dybawka – Tarnawce (Kurnik),
2. przebudowa drogi powiatowej nr 2086R Dybawka – Tarnawce poprzez budowę chodnika,
3. przebudowa drogi powiatowej nr 2087 R Olszany – Zalesie – Prałkowce wraz z budową peronu autobusowego w Zalesiu.

Na dzień 31.12.2018 roku wydatki te zrealizowano w kwocie 80 781,23 zł. Dalsza realizacja zadań nr 2 i nr 3 zaplanowana jest na 2019 rok.

Wykonanie planu wydatków w 2018 roku przedstawia się następująco:

L.p.	Treść	Plan po zmianach	Wykonanie planu na dzień 31.12.2018 r.	% wykonania planu
	WYDATKI	23 764 547,53	21 716 120,25	91,38%
I.	WYDATKI BIEŻĄCE	<u>21 128 250,02</u>	<u>20 126 056,29</u>	95,26%
1.	Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	6 778 660,67	6 583 744,35	97,12%
2.	Wydatki związane z realizacją statutowych zadań	4 926 972,08	4 274 234,70	86,75%
3.	Wydatki na dotacje na zadania bieżące	1 955 095,00	1 888 901,15	96,61%
4.	Wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych	7 467 522,27	7 379 176,09	98,82%
5.	Wydatki na obsługę długu publicznego	0,00	0,00	0,00%
II.	WYDATKI MAJĄTKOWE	<u>2 636 297,51</u>	<u>1 590 063,96</u>	60,31%
1.	Na programy finansowane ze środków UE	134 705,00	131 847,48	97,88%
2.	Środki własne	2 501 592,51	1 458 216,48	58,29%

Źródło: Opracowanie własne

Udział poniesionych wydatków na poszczególne działy gospodarki w 2018 roku przedstawia się następująco:

L.p.	Wyszczególnienie	Udział %	Kwota w zł
1.	Oświata i wychowanie	30,8%	6 681 604,27
2.	Opieka społeczna, rodzina, ochrona zdrowia i edukacyjna opieka wychowawcza	37,2%	8 068 983,93
3.	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska, zaopatrywanie w wodę	8,6%	1 878 185,75
4.	Transport i łączność oraz turystyka	7,4%	1 606 674,02
5.	Administracja publiczna, ochrona i kontrola prawa, różne rozliczenia, obsługa długu, informatyka	9,6%	2 074 896,98
6.	Kultura i sport	2,2%	479 597,55
7.	Bezpieczeństwo publiczne i obrona narodowa	0,8%	184 327,96
8.	Rolnictwo, leśnictwo, działalność usługowa, zarządzanie nieruchomościami	3,4%	741 849,79
	RAZEM	100,0%	21 716 120,25

Źródło: Opracowanie własne

Największy udział w wydatkach Gminy Krasieczyn stawiają wydatki na opiekę społeczną, rodzinę, ochronę zdrowia oraz edukacyjną opiekę wychowawczą, które pochłaniają ponad 37% budżetu. Kolejne prawie 31% budżetu pochłaniają wydatki na oświatę i wychowanie. Wykonanie wydatków na pozostałe działy gospodarki w sumie stanowi 32% zrealizowanego budżetu.

W 2018 roku z budżetu gminy udzielono dotacji na łączną kwotę 2 013 132 zł, z tego dla jednostek spoza sektora finansów publicznych na kwotę 1 601 846,18 zł, oraz dla jednostek sektora finansów publicznych na kwotę 411 285,82 zł.

Na koniec 2018 roku należności ogółem wynosiły 853 591,79 zł, z czego należności wymagalne to kwota 717 806,75 zł.

Budżet gminy na dzień 31.12.2018 roku zamknął się nadwyżką w kwocie 2 644 425,77 zł. Na dzień 31.12.2018 roku Gmina Krasieczyn nie posiada zadłużenia z tytułu zaciągniętych długoterminowych kredytów i pożyczek ani też nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

Zadania inwestycyjne planowane do realizacji na rok 2020

W zakresie modernizacji i przebudowy dróg wewnętrznych i gminnych w ramach środków budżetowych oraz środków na usuwanie skutków klęsk żywiołowych planuje się :

1. przebudowę drogi wewnętrznej w Tarnawcach do cmentarza
2. przebudowę drogi wewnętrznej w Dybawce do Krukiewicza

W ramach budżetu oraz środków funduszu sołeckiego realizowane będą inwestycje drogowe w Prałkowcach, Dybawce, Tarnawcach, Rokszycach, Korytnikach. W przypadku dofinansowania zadań przez GDDKiA w Rzeszowie oraz Starostwo Powiatowe w Przemyślu planuje się budowę

chodnika w Śliwnicy oraz kontynuację budowy chodnika w Tarnawcach.

W oświacie zadaniem priorytetowym będzie kontynuacja budowy sali gimnastycznej w Olszanach – obejmująca m.in. posadzki, instalacje elektryczne ,wod. – kan., tynki oraz urządzenie boiska przyszkolnego w Olszanach.

W zakresie gospodarki komunalnej kontynuowana będzie rozbudowa oczyszczalni ścieków w Tarnawcach wraz z przyłączem kanalizacji grawitacyjnej w Dybawce, uruchomienie cmentarzy komunalnych w Krasieczynie i Olszanach, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w Cisowej.

W zakresie turystyki planuje się rewitalizację stanowiska archeologicznego „Trzy kopce” w Krasieczynie wraz z trasą turystyczną.

W gospodarce mieszkaniowej planuje się dokończenie budowy świetlicy wiejskiej w Śliwnicy – centralne ogrzewanie, instalacja wod. – kan., posadzki, a także modernizacja świetlicy wiejskiej w Brylińcach.